Ազգ
Azg

26 ՄԱՅԻՍ 2007 ՇԱԲԱԹ 99 (3751)

Մոսկվայում սպանվել է Հայաստանի խաղաղացի

Մոսկվայի արեւելյան շրջանում օրերս հայտնաբերվել է Հայաստանի խաղաղացի, 30-ամյա Աշոտ Տիգրանյանի դիակը: Ռուսական լրատվամիջոցները տեղեկացնում են, որ բժշկական փորձաքննության տվյալներով, մահվան պատճառը դանակի բազմաթիվ հարվածներն են եղել:

2006 թ.-ին Ռուսաստանից Հայաստան է փոխանցվել 260 մլն դոլար

Հայաստանը Ռուսաստանից դրամական փոխանցումների ծավալով չորրորդն է ԱՊՀ երկրների մեջ: Ռուսական լրատվամիջոցների տեղեկացմամբ, այդ գումարը կազմում է 260 մլն դոլար: Առաջին տեղում է Ուկրաինան՝ 420 մլն, երկրորդ տեղում՝ Տաջիկստանը՝ 340 մլն եւ երրորդ տեղում Ուզբեկստանը՝ 310 մլն: Հայաստանից հետո Ադրբեջանն է, ուր նախորդ տարում փոխանցվել է շուրջ 200 մլն դոլար:

Ռոբերտ Քոչարյան. «Հայաստանն արժանի է ունենալու այսպիսի օդանավակայան»

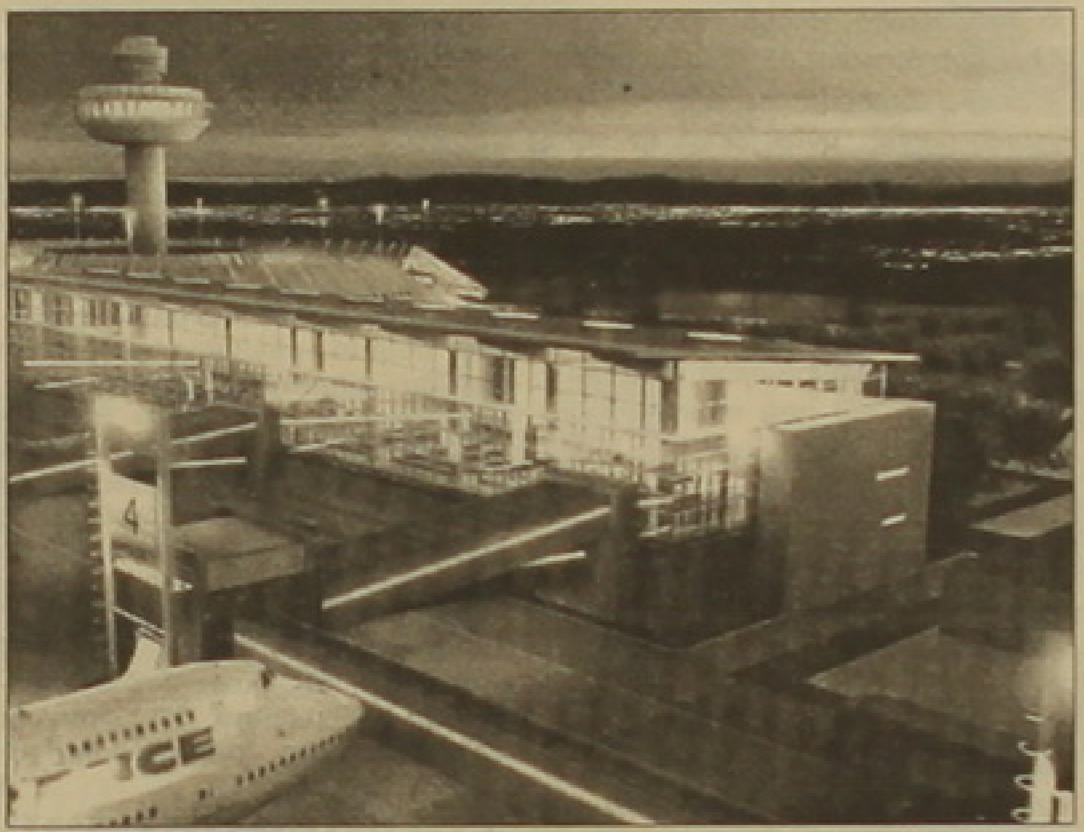

Երեկ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի եւ 2001 թ.-ից օդանավակայանը կառավարման վերցրած «Ամերիքըն ինթերնեյշընըլ էյրփորթս» ընկերության արգենտինահայ ղեկավար Էդուարդո Էռնեկյանի մասնակցությամբ տեղի ունեցավ «Զվարթնոց» միջազգային օդանավակայանի նոր ուղեւորային համալիրի՝ մեկնման սրահի բացումը, որին ներկա էին Ամենայն հայոց կաթողիկոսը, ԱԺ նախագահ Տիգրան Թորոսյանը, նախարարներ, պատգամավորներ, «Բարգավաճ Հայաստան» եւ «Ժառանգություն» կուսակցությունների ղեկավարները եւ բարձրաստիճան այլ հյուրեր:

Բացման խոսքում **Էդուարդո Էռնեկյանը** նշեց, որ երեք փուլից բաղկացած ծրագրի առաջին փուլն է սա, որի համար ծախսվել է 100 մլն դոլար: Հիշեցնենք, որ նախորդ տարի էլ բացվել էր ժամանման սրահը: «Արմենիա միջազգային օդանավակայան» ընկերության մամուլի քարտուղար **Գեւորգ Աբրահամյանի** խոսքով, հին օդանավակայանը սպասարկում էր տարեկան 1,2 մլն մարդ, իսկ նորը կարող է սպասարկել մինչեւ 2 մլն մարդու:

«Հայաստանն արժանի է ունենալու այսպիսի օդանավակայան, եւ մենք ամեն ինչ անելու ենք, որ այս ոլորտն ունենա Հայաստանի տնտեսության բոլոր ճյուղերը», նոր համալիրի բացման ժամանակ նշեց նախագահ **Ռոբերտ Քոչարյանը**՝ միաժամանակ նկատելով, որ օդանավակայանը շատ ճիշտ է արտահայտում Հայաստանի ապագա կերպարը՝ բարեկեցիկ, զարգացած եւ մրցունակ: Նախագահը նկատեց նաեւ, որ օդանավակայանը ոչ միայն գեղեցիկ է, այլեւ տեխնիկական առումով բարդ կառույց է:

Ամենայն հայոց կաթողիկոսի օրհնությունից հետո նախագահ Քոչարյանն ու Էդուարդո Էռնեկյանը միասին բացեցին նոր ուղեւորային համալիրի հուշատախտակը: Այնուհետեւ նախագահն ու հյուրերը շրջեցին նոր օդանավակայանում՝ ծանոթանալով առանձին հատվածներին եւ հարկաբաժիններին:

Նոր օդանավակայանի կառուցման պահից սկսած մինչ այժմ վերանորոգվել է 54 հազար քմ թռիչքուղին, տեղադրվել է լուսավորության նոր համակարգ, կառուցվել են տեսանելի նշաձողեր, ինչպես նաեւ կառուցվել է հազար մեքենայի համար նախատեսված ավտոկայանատեղի: Տեղադրվել են թռիչքների ազդարարող նոր համակարգ, վերգետնյա սպասարկման հատուկ սարքավորումներ եւ ուղեւորների, ուղեբեռների հաշվառման ժամանակակից ավտոմատ սարքեր: Համալիրի անվտանգության համակարգը հագեցած է 150 տեսախցիկներով, վերանորոգվել են երկու VIP սրահները: Թե՛ ժամանման եւ թե՛ մեկնման սրահներում կան հանգստյան սրահներ, ռեստորաններ եւ առեւտրի խանութներ:

Գ. Գ.

Ալեքսանդր Արզումանյանին ատող շարժում կարող է սկսվել

Երեկ «Պրեսսինգ» ակումբում քննարկվում էին նախկին արտգործնախարար Ալեքսանդր Արզումանյանի կալանավորման խնդիրն ու նրա աջակիցների հետագա գործելակերպը: Քննարկման մասնակիցները մեկ անգամ էլ ծանրացան տեսակետի վրա, որ արտերկրից, կոնկրետ անձից փոխանցում (այսինքն՝ տրանսֆերտ) ստանալու համար մարդուն մեղադրում են՝ սա կարող է նախադեպ լինել: Ըստ Ա. Արզումանյանի տիկնոջ՝ Մելիսա Բրաունի ներկայացուցիչ եւ կալանավորվածի փաստաբան **Վահե Գրիգորյանի**՝ իր պաշտպանյալին առանց հիմնավոր ապացույցների են կալանավորել եւ նրա գործը զուրկ է դատական հեռանկարից: Հավաքվածները քաղաքական հետաքրքրում համարեցին տեղի ունեցողը. այդպես էին համարում **Դավիթ Շահնազարյանը**, իրավապաշտպան **Վարդան Հարությունյանը**, իսկ մարդու իրավունքների առաջին պաշտպան **Լարիսա Ալավերդյանը** Ա. Արզումանյանի կալանավորումը հասարակությանը նետված մարտահրավեր համարեց: Վ. Գրիգորյանը տեղեկացրեց, որ Ա. Արզումանյանի կալանավորման գործով պատրաստվում են դիմել Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարան: Իսկ քննարկման այլ մասնակիցներ, մասնավորապես՝ Դ. Շահնազարյանը առաջարկեց Ա. Արզումանյանին ատելու գործընթացն ավելի կազմակերպված դարձնել՝ խաղաղացիական եւ խաղաղական պայքարի բոլոր կանոններով:

Մ. Խ.

Ալիեւը եւս համաձայնեց Սանկտ Պետերբուրգի հանդիպմանը

Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիեւը համաձայնել է հանդիպել Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին՝ Սանկտ Պետերբուրգում ԱՊՀ երկրների ղեկավարների ոչ պաշտոնական համաժողովի շրջանակներում: Բաքվում գտնվող ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները հայտարարել են, որ բանակցությունների հերթական հանդիպումը նախագահների մակարդակով տեղի կունենա հունիսի 9-ին: Այսպիսով, նախապես արված հայտարարությունների համաձայն, արդեն համաձայնեցվել է Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների հանդիպումը, եւ, կարծես, ակնկալիքները փոքր չեն: Մինչ այդ, ինչպես արդեն տեղեկացրել է **«Ազգը»**, համանախագահներն արդեն ամբողջ կազմով կայցելեն տարածաշրջան, թերեւս համաձայնեցնելու հունիսի 9-ին Քոչարյան-Ալիեւ հանդիպման ներկայացվելիք որոշ հարցեր:

Միեւնույն ժամանակ Միացյալ Նահանգների պետքարտուղարի տեղակալ Դենիել Ֆրիդը հայտարարել է, թե Միացյալ Նահանգներն ու Ռուսաստանը կարող են համատեղ օժանդակել ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման խաղաղ գործընթացին: Ֆրիդը նաեւ ընդգծել է, որ Մոսկվան ու Վաշինգտոնը կարող են կայունություն եւ անվտանգություն ներմուծել Հարավային Կովկաս եւ այդ հարցում այս երկու երկրները հաջողությամբ համագործակցում են: Այնուհետեւ Դենիել Ֆրիդը կարեւորել է, որ կարգավորման պատասխանատվությունն ամբողջությամբ ընկած է Հայաստանի եւ Ադրբեջանի վրա:

Ամերիկյան սպառազինությունները հասան Բեյրութ

Ռազմատրանսպորտային 6 ինքնաթիռ, բեռնավորված տարբեր տիպի ռազմամթերքներով, երեկ հետմիջօրեին վայրէջք կատարեցին Լիբանանի մայրաքաղաք Բեյրութի օդանավակայանում: Դա առաջին շտապ օգնությունն է լիբանանյան բանակին, որն օրերս ահավոր բախումների մեջ է գտնվում երկրի հյուսիսում, Թրիփոլի քաղաքի մոտ գտնվող Այն էլ Հալուե պաղեստինյան գաղթակայանում ծվարած զոհայինների հետ: Վերջիններս նախորդ գիշեր, խախտելով «մարդասիրական» զինադադարը, կրակ էին բացել գաղթակայանը պաշարած լիբանանյան բանակի միավորների վրա:

Մ. Նահանգների այս օգնությունը, փաստորեն, նշան է ներլիբանանյան խնդիրներում ամերիկյան ներգրավման, ահաբեկչության դեմ պայքարի քողի տակ:

Մյո՛ւս կողմից, երեկ Բեյրութ ժամանեց Լիբանանի ավանդական բարեկամ երկրի՝ Ֆրանսիայի նորանշանակ արտգործնախարար Բեռնար Քուշները՝ պաշտոնական խորհրդակցությունների համար:

(Տես նաեւ էջ 5)

Ժիրայր Լիպարիտյան. ՆԱՏՕ-ի ներգրավումը Հարավային Կովկասում ունի հակացուցումներ

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Եվրատլանտյան կառույցներին ինտեգրվելու հնարավորություններն ու մարտահրավերները հարավկովկասյան երկրների համար քննարկման թեմա էին երեկ միջազգային սեմինարի ընթացքում, որի կազմակերպիչներն էին Ֆրիդրիխ Նաումանի հիմնադրամն ու Քաղաքական եւ իրավական հետազոտությունների «Համաձայնություն» կենտրոնը: «Համաձայնություն» կենտրոնի նախագահ **Դավիթ Շահնազարյանը** քննարկման թեման ներկայացնելիս նշեց, որ թեեւ հանրապետությունում հետընտրական հարցերն են մնում կարեւոր, սակայն աշխարհաքաղաքական կտրվածքով կարեւորություն ունեն նաեւ տարածաշրջանի գործընթացները, որոնցից էլ առանձնացվել էին հարաբերությունները ՆԱՏՕ-ի հետ:

Հիմնական զեկուցողներից էր միջազգային հարաբերությունների, ռազմական անվտանգության, քաղաքական եւ տնտեսական վերլուծաբան **Ռիչարդ Կիրակոսյանը**, որ ներկայացրեց իր մոտեցումներն այն առնչությամբ, թե ինչու ՆԱՏՕ-ի ներգրավումը այս տարածաշրջանում կարեւոր է եվրատլանտյան ինտեգրացիայի տեսանկյունից: Կիրակոսյանը նշեց, որ, ամենից առաջ, ՆԱՏՕ-ն վերափոխել է իր կարգավիճակը մանդատի եւ առաքելության կտրվածքով: Եվ հաշվի առնելով միջազգային անվտանգության հարցերը՝ Հարավային Կովկասի երկրները կարեւոր նշանակություն ունեն:

Կիրակոսյանը խոսեց հարավկովկասյան երկրների ընդհանրություններից, որոնք առնչվում են ոչ թե ՆԱՏՕ-ին անդամակցությանը, այլ տարածաշրջանում ՆԱՏՕ-ի ներգրավմանը: Մասնավորապես, ՆԱՏՕ-ն պետք չէ դիտարկել միայն ռազմական կառույց, քանի որ լայնորեն ներգրավված է անվտանգության ոլորտի, Հայաստանում ՊՆ համակարգում քաղաքացիական աշխատակիցների ներմուծման, պաշտպանական բյուջեի գործընթացների ու թափանցիկության, նաեւ ազգային անվտանգության բարեփոխումներում:

Տես էջ 2

ՆԻԿՈՍԻԱ

Կիպրոսի կառավարությունն իր ձեռքն է վերցնում Մելգոնյանի գործը

«Պաշտոնական Երեւանը դիրքավորվել է ՀԲԸՄ-ի կողքին»

Ակնկալվում է, որ Կիպրոսի Հանրապետության գլխավոր դատախազ Պետրոս Կլերիդեսն առաջիկա 2-3 շաբաթներին դատական գործ կհարուցի ՀԲԸՄիության դեմ՝ Մելգոնյան կրթական հաստատությունը փակվելու վտանգից փրկելու նպատակով, մայրաքաղաք Նիկոսիայից գրում է մեզ «Ֆայնենշըլ միրոր» թերթի խմբագիր Մասիս Տեր-Բարթողը: Վերոհիշյալ նորությունը կիպրահայ համայնքի եւ Մելգոնյան սանուց միության ներկայացուցիչների հավաքում տեղեկացրել են Մելգոնյանի գործով փաստաբաններ Կոստաս Վելարիսն ու Քրիստինա Սարիսը, որոնք ընդգծել են, որ գլխավոր դատախազն այդ որոշումն ընդունել է հայկական համայնքի բազմաթիվ բողոքներին ընդառաջելով: Գլխավոր դատախազն այդ ուղղությամբ արդեն կազմել է իրավաբանական եռյակ, որի անդամները, բացի վերոհիշյալ երկու փաստաբաններից, երկրի նախկին գլխավոր դատախազ Ալեքոս Մարկիդեսն է լինելու, որպես հարցի իրավաբանական կողմին լավագույնս գիտակ անձնավորություն:

Կոստաս Վելարիսը հանդիպման ընթացքում կոչ է արել կիպրահայ համայնքի անդամներին եւ բոլոր հետաքրքրվողներին՝ տեղեկատվությամբ եւ փաստաթղթերով օգնելու փաստաբանական խմբին եւ ավելացրել, որ «այս անգամ» գործը տարվելու է շատ թափանցիկ:

Այսուհանդերձ, հակասություն է երեւան եկել երկու փաստաբանների խոսքերում, երբ նրանք անդրադարձել են այն հարցին, թե ո՞ւմ անունով է հարուցվելու դատական գործը: Նրանցից մեկն ասել է՝ կիպրահայ համայնքի անունից, իսկ մյուսը, նկատի ունենալով Մելգոնյան կտակը՝ աշխարհի բոլոր հայերի անունից: Վելարիսն ասել է, որ ցարդ որեւէ կողմ հանդես չի եկել փոխզիջումային առաջարկով, չի եղել նաեւ որեւէ ճնշում կամ սպառնալիք:

Կիպրացի իրավաբանը շեշտել է նաեւ, որ «դժբախտաբար Հայաստանի կառավարությունն այս հարցում դիրքորոշվել է ՀԲԸՄիության կողքին», նկատի ունենալով, որ վերջինիս ղեկավարությունն է ընդունել կրթօջախը փակելու որոշումը: Նա քննադատել է նաեւ Կիպրոսի դատարանների որոշ նախագահներին՝ նախապես ընդունած «հիմար» վճիռների համար, որով անտեսվել է Մելգոնյանի՝ պահպանման օրենքի տակ ընկնելու հանգամանքը:

Ինչ վերաբերում է Մելգոնյան կրթական հաստատության ապագա կառույցին, Քրիստինա Սարիսն ասել է, որ երկրի գլխավոր դատախազի իրավասության ներքո է գտնվում կրթօջախի վստահորդների խորհուրդ (թրաստ) ստեղծելու պարտականությունը: Սարիսն ավելացրել է, որ առաջիկա սեպտեմբերից սկսած Մելգոնյանի շենքային եւ այլ հարմարությունները հավանաբար կօգտագործվեն մոտակայքում գտնվող պետական Ալլանջիա դպրոցի կողմից, քանի որ վերջինիս նոր դպրոցաշենքը կառուցապատման դժվարություններ ունի այժմ:

Սեն Արեւշատյանը թողեց Մատենադարանի տնօրենի պաշտոնը

Սակայն ոչ՝ հին ձեռագրերի հետ աշխատանքը

«Բնավ տխրության զգացում չունեմ, այնքան ջերմ մթնոլորտ էր Մատենադարանում, գնահատանքի այնպիսի խոսքեր լսեցի մեր գիտաշխատողներից ու կրթության նախարարից, իմ 25-ամյա աշխատանքային գործունեության համար պարգեւատրվեցի նաեւ ոսկե հուշամեդալով: Հիմա ավելի շատ ժամանակ կունենամ գիտական աշխատանքներս հրատարակելու, իհարկե, միաժամանակ կատարելով այն ամենը, ինչ պահանջվում է տնօրենի գլխավոր խորհրդականից», **«Ազգի»** հետ հեռախոսազրույցում ասաց ակադեմիկոս **Սեն Արեւշատյանը**, որն իր դիմումի համաձայն երեկվանից դադարեցրեց Մատենադարանի տնօրենի պաշտոնում իր երկարամյա աշխատանքը:

Մատենադարանին նրա անմնացորդ նվիրումի ամենավառ վկայությունը հին ձեռագրերի ցանկը տարեցտարի հարստացնելն էր: Ամեն մի ձեռագրի հանդեպ իր զորովալից վերաբերմունքը Արեւշատյանն անմիջապես փոխանցում է զրուցակցին, վարակում տարիների հետ հոգում կուտակված ծնողական սիրով: Նրա համար ձեռագիր մատյանը ապրող ու շնչող օրգանիզմ է՝ կարոտ մշտատեւ փայփայանքի: Քառորդ դարյա աշխատանքի ընթացքում նա Մատենադարանի ձեռագրերի ցանկը հարստացրել է մոտ հազարով: Իրենից հետո տնօրենի պաշտոնում ցանկանում է տեսնել Մատենադարանի նախկին աշխատակից, միջնադարագետ Հրաչյա Թամրազյանին, որին արժանի է համարում ինչպես գիտական տաղանդով, այնպես էլ մարդկային դրական հատկանիշներով՝ «Կարծում եմ, թեկնածուներից ամենաարժանը Հրաչյա Թամրազյանն է»:

Սակայն վերջնական ընտրությունը կկատարվի մոտ մեկ ամսից, Մատենադարանի գիտական խորհրդում՝ փակ գաղտնի քվեարկությամբ: Իսկ մինչ այդ, ընդունված կարգի համաձայն, ԿԳ նախարարությունը մրցույթ կհայտարարի տնօրենի թափուր տեղի համար: Այդ ընթացքում տնօրենի պաշտոնակատարի պարտականությունները կդրվեն փոխտնօրեն Արտակ Բանուչյանի վրա:

«Ազգի» հետ զրույցում Արեւշատյանը խոսեց նաեւ՝ ձեռագրերի թվայնացման ծրագրի մասին՝ «Գիտեք, որ թոհուբոհից, աղմուկից հետո ամերիկյան «Հիլ» թանգարանի հետ կնքած մեր պայմանագիրը չեղյալ հայտարարեցինք: Հիմա այդ ծրագիրը նոր փուլ է թեւակոխել: Օրերս նախարարությունում հրավիրված քննարկման ժամանակ նորից ուրախությունս հայտնեցի այդ հարցի հանդեպ հասարակության ուշադրությունից, ավելի ուրախ կլինեմ, եթե ձեռագրերի թվայնացման ծրագիրը կառավարությունը պահի ուշադրության կենտրոնում ու տեր կանգնի: Մեզ համար կարեւորը ձեռագրերի պահպանությունն ու անվտանգությունն է՝ գաղափարի իրականացումը: Թե ովքեր կկատարեն թվայնացումը, բնավ էական չէ: Մենք մեր ժառանգության տերն ենք ու մտածում ենք դրա պահպանության մասին: Ուրախալի է, որ մեր պետությունը ցանկանում է իր նյութական օժանդակությամբ այդ ծրագիրը վերցնել իր ձեռքը: Ինչքան շուտ սկսվեն թվայնացման աշխատանքները, այնքան լավ, որովհետեւ ձեռագրերը ծերանում են, իրենց բնական մահով մահանում: Մինչ այդ պետք է պատճենահանել՝ ապահովելու համար դրանց ապագան»:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԵՀՈՎԱԿԱՆՆԵՐԸ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻ ԽՈՐԱՆՈՒՄ

Փախած սրբապիղծին ձերբակալել են

Քրիստոնեական հանդուրժողականությունը, որ ուղղակի բանական էակի հատկանիշներից է, նաեւ ամենեւին էլ հատուկ չէ արտաքուստ բարեպաշտ, իրականում մարտնչողների խմբավորման՝ «Եհովայի վկաներ» կոչված աղանդի ներկայացուցիչներին: Նրանց չբավարարեց իրենց գործունեության բավական լայն դաշտը, հասան Մայր տաճարի խորան, ճիշտ է, ոչ բոլորը՝ նրանցից միայն մեկը, սակայն հազիվ թե դրսեւորած ատելությունը սրբապղծություն իրականացրած անձին ներարկված լինի միայն աղանդի «բարձրաստիճանների» կողմից: Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, մայիսի 24-ին Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Մայր տաճարի սուրբ խորանի վրա է բարձրացել մի մարդ ու սկսել դեսուդեն նետել այն ամենը, ինչ դրված է եղել սուրբ սեղանի վրա: Հոգեւորականները, իհարկե, կասեցրել են խուլիգանությունը: Սրբապիղծը հասցրել է փախչել, սակայն նույն օրվա երեկոյան արդեն ձերբակալվել է: Բացահայտվել է անձի ինքնությունը, նա Էջմիածնի հարակից գյուղերից մեկում բնակվող «Եհովայի վկաներ» աղանդի ներկայացուցիչ է, անուն-ազգանունը, որոշ նկատառումներով, դեռեւս չի հրապարակվում: Սակայն արդեն փաստվել է, որ պատահարի հեղինակը գտնվում է հոգեբանական անհավասարակշիռ վիճակում:

Հայ առաքելական եկեղեցին կատարվածի հստակ գնահատականն ունի. «Այն, ինչ կատարվեց Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնում, չեմ կարող այլ կերպ որակել, քան սրբապղծություն: Նմանօրինակ երեւույթներ Հայաստանի վանքերում ու եկեղեցիներում արձանագրվել են տարբեր ժամանակահատվածներում, երբ տարբեր աղանդավորական խմբերի պատկանող անձինք փորձել են քարոզչություն իրականացնել հենց եկեղեցու ներսում կամ պարզապես իրենց սրբապիղծ արարքներով անարգել են հայոց եկեղեցին», **«Ազգ»-ի** հետ զրույցում փաստեց Մայր աթոռի տեղեկատվական համակարգի տնօրեն **Վահրամ քահանա Մելիքյանը:**

Մայիսի 24-ի առավոտյան Մայր տաճարում պատահածը եզակի չէ իր որակով, սակայն տարբեր է բովանդակությամբ մինչ այս դրսեւորված նմանօրինակ դեպքերից ու եւս մեկ անգամ ապացուցում է, որ ամենքս տարբեր աղանդավորական խմբերի եւ կազմակերպությունների քայքայիչ գործունեության մասին մտածելու եւ համապատասխան հետեւություններ անելու խնդիր ունենք: Ի վերջո եկեղեցին բոլորի առջեւ բաց է, որովհետեւ ճանապարհ է դեպի ճշմարտություն եւ Աստված, ու կատարվածի կրկնությունը կանխելու այլ կերպ պետք է գտնվի. «Այն, ինչ կատարվեց, հանկարծակի էր ու անսպասելի: Եկեղեցին իր գործունեությունը իրականացնում է արդյունավետ եւ ավելին պիտի անի, բայց սա չեմ կարող նկատել որպես եկեղեցու քարոզչության թերացում», կարծիք հայտնեց տեր Վահրամը, հավելելով, որ Մայր աթոռը դեպքի առնչությամբ արդեն դիմել է իրավապահ մարմիններին:

ՆՈՒՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Բաց դռների օր տղամարդկանց համար՝ հունիսի 1-10

Շատերը «հայ տղամարդ» ասելով կարող են պատկերացնել կերածխմած մի կերպար, որ ամբողջ գիշեր փոխանակ իր «ամուսնական կամ արտամուսնական պարտականությունները» կատարի, տանջվելով մտածում է: Մտածում է իր առողջության մասին, որ այս դեպքում ոչ միայն հոգեբարոյական հարտության, այլեւ, առավել հաճախացող դեպքերում, ֆիզիկական ոլորտից է: Հատկապես 21-րդ դարում վերարտադրման տարիքում գտնվող տղամարդկանց համար մարտահրավեր է համարվում քրոնիկական պրոստատիտը՝ վտանգավոր հիվանդությունը: Միջազգային մասնագետ-ուրոլոգների կարծիքով, քրոնիկ պրոստատիտը, հատկապես «աբակտերիալ» տեսակի, մեր ժամանակներում համարվում է շատ տարածված, դժվարությամբ բուժվող եւ որ ամենաուշագրավն է, մինչեւ վերջ չուսումնասիրված ու չբացահայտված հիվանդություններից մեկը: Այն խորանալով վերածվում է ոչ միայն միզարտադրության խանգարման, այլեւ սեռական անկարողության: Գաղտնիք չէ, որ մանավանդ հայ տղամարդու

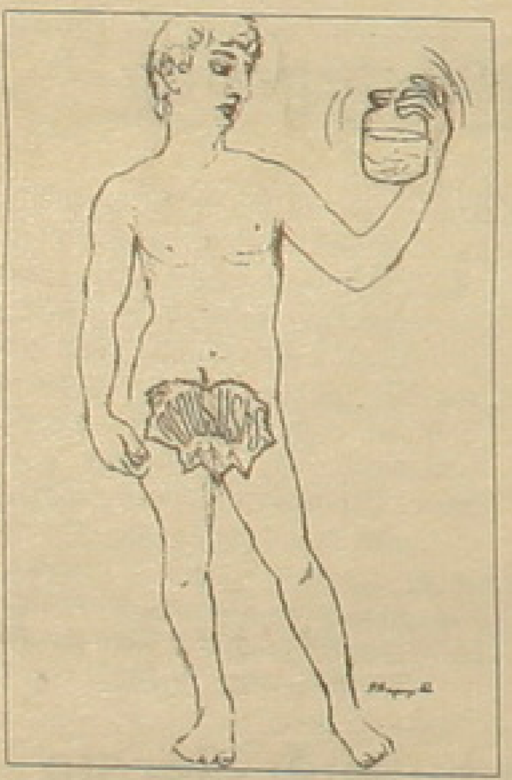

պատկերացմամբ դա ֆիզիկական ու բարոյական մահվանը հավասար դժբախտություն է: Դրանից խուսափելու եւ հիվանդությունը կանխելու համար տղամարդիկ չպետք է զլանան պարբերաբար ստուգվել ուրոլոգի մոտ, ներգրավվելով ախտորոշման գործում նաեւ սրտաբանի: Ամեն դեպքում, ինչպես երեկվա հրավիրված «Տղամարդու առողջություն-2007» սեմինարի ժամանակ փաստեց հանրապետությունում հայտնի մասնագետներից մեկը. «Քանի աշխատում է հայ տղամարդու սիրտը, նա պոտենտ է»: Կեսկատակ-կեսլուրջ ասված այս հայտարարությունը, ցավոք, բարեմաղթանք կհիշեցնի այնքան ժամանակ, քանի հիվանդության առաջին ախտանշանները զգացող տղամարդը չի խուսափի ճշմարտության աչքերին ուղիղ նայելուց եւ բժշկին այցելությամբ չի փակի հիվանդության ճանապարհը: Սեփական առողջության նկատմամբ ուշադիր տղամարդկանց համար բաց դռների օրեր է հայտարարել «Արմենիա» բժշկական կենտրոնը, որ կոչ է անում բոլոր բժշկական հաստատություններին միանալ այս օգտակար նախաձեռնությանը: Չէ՞ որ նման նախաձեռնությունը կկանխի ոչ միայն հիվանդության խորացումը, այլեւ կփարգի առողջ ապրելակերպ եւ կնպաստի հիգիենիկ կուլտուրայի ձեւավորմանը հայ տղամարդկանց շրջանում:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Գյումրիում 3 անձ ներգրավվել է որպես մեղադրյալ

«Ազգի» ընթերցողներին մայիսի 20-ին Գյումրու Տերյան եւ Ղուկասյան փողոցների խաչմերուկում տեղի ունեցած փոխհրաձգության մասին տեղեկացրել էինք: Քրեական գործի նախաքննության ընթացքում պարզվել է, որ ժամը 18-18.30-ին գյումրեցի Նորայր Սողոմոնյանը, ոգելից խմիչք օգտագործած վիճակում, եւ քննությամբ դեռեւս չպարզված անձը «Ռուք-Ռոա» ՍՊԸ-ի «Մետելիցա» բար-ռեստորանում վիճաբանել են ՍՊԸ-ի տնօրեն Ռոստամ Սարգսյանի հետ, խախտել հասարակական կարգը, գարեջրով լի բաժակը դիտավորյալ լցրել Ռ. Սարգսյանի դեմքին, ինչի պատճառով նրանց միջեւ քաշքշուկ է առաջացել: Այնուհետեւ վեճը հայհոյանքներով շարունակվել է բակում, որտեղ Ռ. Սարգսյանն իր մոտ պահվող ապօրինի ձեռք բերած «Մակարով» ատրճանակից երկու անգամ կրակել է Նորայր Սողոմոնյանի ոտքերի ուղղությամբ: Վերջինս դեպքի վայրից հեռացել է աջ ազդրի շրջանում ստանալով հրազենային վնասվածք ու տեղափոխվել է Գյուլբենկյանի անվան վիրաբուժական հիվանդանոց: Նույն օրը, ժամը 19.30-ին նույն խաչմերուկում, մարդաշատ վայրում, փոխհրաձգություն է տեղի ունեցել Ռ. Սարգսյանի՝ իր «Տոյոտա-Լենդ-Քրուզեր» մակնիշի 77UL222 պետհամարանիշի ավտոմեքենայով, ուղեւոր Տելման Կարապետյանի եւ «Համմեր-H-2» մակնիշի 44SS440 պետհամարանիշի ավտոմեքենայի վարորդ Սպարտակ Ղուկասյանի (Գյումրու քաղաքապետի որդին) եւ նույն մեքենայում գտնվող, դեռեւս ինքնությունը չբացահայտված անձանց միջեւ, սակայն միմյանց սպանելու դիտավորությունն իրենց կամքից անկախ հանգամանքներով ավարտին հասցնել չեն կարողացել՝ դեպքի վայրից դիմելով փախուստի: Ձեռք բերված ապացույցների հիման վրա նախաքննական մարմինը մայիսի 24-ին որոշում է կայացրել Ռ. Սարգսյանին, Տ. Կարապետյանին եւ Ս. Ղուկասյանին ՀՀ քր. օր.-ի 34-104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 6-րդ եւ 7-րդ կետերի, 235-րդ հոդվածի 4-րդ մասի հատկանիշներով որպես մեղադրյալներ ներգրավելու մասին: Նույն օրը նրանց նկատմամբ որպես խափանման միջոց է ընտրվել կալանքը եւ հայտարարվել է հետախուզում:

ՄԱՐԻՆԵ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Ժիրայր Լիպարիտյան. ՆԱՏՕ-ի ներգրավումը Հարավային Կովկասում...

1-ին էջից

Այս համատեքստում վերլուծաբանն ընդգծեց ազգային անվտանգության հայեցակարգի ընդունման կարեւորությունը, որը հետագա բարեփոխումների հիմքն է:

Կարեւորվեցին նաեւ այնպիսի գործընթացներ, ինչպիսին է հայ խաղաղապահների մասնակցությունը Կոսովոյի եւ Իրաքի խաղաղապահ առաքելություններում: Այս կերպ, ըստ Կիրակոսյանի, Հայաստանը հանդես է գալիս ոչ թե միայն միջազգային անվտանգության սպառող, այլեւ ունի իր ներդրումը: Միեւնույն ժամանակ իրատեսությունը փաստում է, որ համագործակցությունը ՆԱՏՕ-ի կառույցներում սահմանափակ է մեր տարածաշրջանում՝ հաշվի առնելով հարավկովկասյան երկրների միջեւ առկա խնդիրները:

Ինչեւէ, տարածաշրջանում, ըստ Ռիչարդ Կիրակոսյանի, կարելի է դիտարկել երեք միտում: Նախ, տարածաշրջանում կա ռազմականացման միտում, աճում են սպառազինության ծախսերը, անկայունություն է նկատվում ներքին իրավիճակում: Այս ֆոնին էլ ՆԱՏՕ-ի՝ մեր տարածաշրջանում ներկայությունն ավելի շատ վերլուծաբանը կարեւորում է ոչ թե ռազմական, այլ մյուս հարցերում:

Միջազգային սեմինարի մյուս զեկուցողը Միչիգանի համալսարանի պրոֆեսոր **Ժիրայր Լիպարիտյանն** էր: Նախապես հայտարարելով արդեն իսկ թվարկված դրույթներին իր անհամաձայնության մասին՝ Լիպարիտյանն անցավ այն հարցին, թե ընդհանրապես ինչ նպատակ ու խնդիրներ ունի ՆԱՏՕ-ն, երբ չկա Խորհրդային Միությունը, որին ի հակակշիռ ստեղծվել էր այդ կառույցը: Այսօր ՆԱՏՕ-ն վերասահմանել է իր նպատակը, բայց, Լիպարիտյանի մոտեցմամբ, ծագում է երկրորդ հարցը, թե որ խնդիրն է ՆԱՏՕ-ի լուծելիքը Հարավային Կովկասի երկրներում:

Արդեն իսկ տարածաշրջանում կան եվրոպական շատ կառույցներ, որ տարբեր հարցեր են լուծում, ուստի արդյո՞ք կա՞ ՆԱՏՕ-ի անհրաժեշտությունը որեւէ խնդիր լուծելու: Մյուս կողմից, ըստ Միչիգանի համալսարանի պրոֆեսորի, ՆԱՏՕ-ն որպես ռազմաքաղաքական կառույց ներկայանալով խուսափում է իր հիմնական դերից՝ ԱՄՆ գործիք ներկայանալուց: Այս տեսանկյունից մոտենալու դեպքում պարզ չէ, թե ինչ կարող է անել հիմնականում ԱՄՆ ներկայացնող ՆԱՏՕ-ն, երբ աշխարհի շատ երկրների հետ հենց Միացյալ Նահանգների հարաբերությունները հստակ չեն:

Ժիրայր Լիպարիտյանն այն կարծիքին է, որ հարավկովկասյան երկրների առումով վտանգը հենց այդ հանրապետությունների միջեւ է, որտեղ էլ առաջանում է անվտանգության հարց: ՆԱՏՕ-ի հետ հարաբերությունների խորացումն առանց Հայաստանի, Ադրբեջանի եւ Վրաստանի միջեւ հարցերի լուծման, Լիպարիտյանի մատուցմամբ, կնշանակի տարածաշրջանում առկա հակասությունների ու խնդիրների խորացում: ՆԱՏՕ-ից կարելի է օգտվել սահմանափակ, քանի դեռ կան խնդիրներ, ասենք, Ադրբեջանի եւ Հայաստանի միջեւ:

Լիպարիտյանի եզրակացությունն այն է, որ, նախ, անորոշ վիճակում է միջազգային հանրությունը: Բացի այդ, չկա վստահություն, թե ամերիկյան քաղաքական էլիտան պատրաստ է քննարկելու իր կարողությունները, որպես ասվածի վկայություն ընդունելով իրաքյան հարցը: Բացի այդ, նշվածն ազդում է ԱՄՆ ուրիշ երկրների հետ հարաբերությունների վրա: Այս պայմաններում ՆԱՏՕ-ի հետ հարաբերությունների խորացումն, ըստ Լիպարիտյանի, ավելի վնաս կտա: Ամեն դեպքում, ՆԱՏՕ-ի ներգրավումը Հարավային Կովկասում ունի հակացուցումներ, քանի որ ամեն ինչ ամեն տեղ ներմուծել հնարավոր չէ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԷ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Շուրջօրեայ լրահաւաք ծառայութիւն /հեռ 529353
Համակարգչային շարուածը
«Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատուութիւն չի կրում:
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱՐԱՄԱՐՏ

*ընկերությունը
շնորհավորում է
Արմենիա
միջազգային
օդանավակայաններին
նոր համալիրի բացման
կապակցությամբ*

ԿԱՄԱՐԱՃԱՐ

*ընկերությունը
շնորհավորում է
Արմենիա
միջազգային
օդանավակայաններին
նոր համալիրի բացման
կապակցությամբ*

ԱԶԳ Տարեգրույթ

Վաստակաշատ գիտնական Համլետ Վարդանյանն այսօր էլ լի է ստեղծագործական ավյունով եւ գիտական նորանոր ծրագրերով...

ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս, ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ՀՀ պետական մրցանակի դափնեկիր, միջուկային ֆիզիկայի ասպարեզում միջազգային մեծ ճանաչում ստացած գիտնական Համլետ Հարությունի Վարդանյանը բոլորեց իր կյանքի 80 եւ գիտամանկավարժական գործունեության 55-ամյակը: Նա ծնվել է 1927 թ. մայիսի 26-ին Երեւանում: 1952 թ. ավարտել է Փարիզի ֆիզիկայի եւ քիմիայի բարձրագույն դպրոցը, իսկ 1953-ին՝ Սորբոնի համալսարանը: 1952-57 թթ. Վարդանյանն աշխատել է Փարիզի Ռադիումի ինստիտուտի Կյուրիի անվան լաբորատորիայում եւ պատիվ է ունեցել աշխատելու միջուկային ֆիզիկայի համաշխարհային ճանաչում ունեցող այնպիսի գիտնականների հետ, ինչպիսիք էին Իրեն եւ Ֆրեդերիկ Ժոլիո-Կյուրի ամուսինները: Այնուհետեւ՝ 1957-58 թթ. աշխատել է Օրսեի (Ֆրանսիա) միջուկային ֆիզիկայի ինստիտուտում: Ֆրեդերիկ Ժոլիո-Կյուրիի ղեկավարությամբ նա 1957 թ. հաջողությամբ պաշտպանել է դոկտորական ատենախոսությունը: Ֆ. Ժոլիո-Կյուրին նրա թեկնածությունն առաջադրել էր Միջուկային հետազոտությունների եվրոպական կենտրոնում՝ ՑԵՌՆ-ում (Ժնեւ) աշխատելու համար: Բայց հայրենասեր գիտնականը որոշել էր իր կյանքն ու գիտելիքները ծառայեցնել հայրենիքին, վերադառնալ Հայաստան եւ իր լուման ներդնել հայրենի գիտության զարգացման գործում: Այդ որոշումը հավանության է արժանանում Ֆ. Ժոլիո-Կյուրիի կողմից, որը եւ Հ. Վարդանյանին տալիս է գերազանց երաշխավորագիր:

Արդեն մեծ գիտնականը հայրենիք վերադարձավ 1958 թվին, երբ Հայաստանը դեռ չուներ իր արագացուցիչը: Հ. Վարդանյանն անմիջապես ձեռնամուխ եղավ ֆիզիկայի ինստիտուտում միջուկային սպեկտրոսկոպիայի լաբորատորիայի ստեղծման աշխատանքներին: Այդ տարիներին էր, որ սկսվեց կառուցվել Երեւանի էլեկտրոնային օղակաձեւ արագացուցիչը: 1961 թվականին՝ նկատի ունենալով Հ. Վարդանյանի միջուկային ֆիզիկայի գծով մեծ հաջողությունները, գիտական աշխատանքները, նրան հայրենիքում շնորհվեց ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտորի աստիճան:

Համլետ Վարդանյանի գիտական գործունեությունը հայրենիքում ամբողջությամբ կապված է Երեւանի ֆիզիկայի ինստիտուտի հետ: Մեծ է նրա ներդրումը ցածր ու բարձր էներգիաների միջուկային ֆիզիկայի եւ տարրական մասնիկների ֆիզիկայի բնագավառում: Գիտահետազոտական գործունեությանը զուգընթաց նա գրեթե չորս տասնամյակ դասավանդում է Երեւանի պետական համալսարանում, իսկ 1969-74 թթ. եղել է նաեւ ԵՊՀ միջուկային ֆիզիկայի ամբիոնի վարիչը: Նրա նախաձեռնությամբ համալսարանի ուսումնական ծրագրերի մեջ մտցվեց «Միջուկային էներգետիկա» դասընթացը, որի նպատակն էր Հա-
յաստանում կառուցվող ատոմակայանն ապահովել համապատասխան մասնագետներով:

1974-93 թթ. Հ. Վարդանյանը եղել է Երեւանի ֆիզիկայի ինստիտուտի փոխտնօրեն եւ էլեկտրոնային օղակաձեւ արագացուցչի վրա իրականացվող փորձերի ու արտասահմանյան գիտական կենտրոնների հետ համագործակցության պատասխանատու, իսկ 1993-ից՝ գլխավոր գիտաշխատող եւ ֆոտոծնման լաբորատորիայի վարիչ: Վարդանյանի ղեկավարությամբ Երեւանի էլեկտրոնային օղակաձեւ արագացուցչի վրա իրականացվել են լայնածավալ հետազոտություններ մասնիկների ֆոտոծնման բնագավառում:

Հ. Վարդանյանը մշակել է միջուկային ճառագայթումների գրանցման նոր մեթոդներ: 1952-61 թթ. նա առաջինն է դիտել դեֆորմացված միջուկների սպեկտրներում արգելված՝ դ-ճառագայթման նոր դասը (Բոր-Մոտելսոն-Նիլսոնի հայտնի մոդելներում չնախատեսված), որը հետագայում մեկնաբանել է ակադ. Ա. Միգդալը: Ապացուցել է միջուկի կառուցվածքի ազդեցությունը գամմա-ճառագայթման ներքին փոխարկման գործակցի մեծության վրա՝ նշված դասի արգելված գամմա-անցումների դեպքում: Երեւանի էլեկտրոնային օղակաձեւ արագացուցչի վրա բարձր էներգիաների տիրույթում միջուկների վրա եզակի դ-մեզոնների ոչ-կոհերենտ ֆոտոծնման պրոցեսների հետազոտությունների հիման վրա առաջինն է ստացել ներքոհիշյալ 3 հիմնական արդյունքները.

- 1971 թ. բացահայտել է բարձր էներգիաների ֆոտոնների հադրոնային հատկությունների նոր օրինաչափությունը, որ հակասում է VDM - մոդելի կանխատեսումներին: Այս առնչությամբ նշանավոր ֆիզիկոս-տեսաբան, Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր Ռ. Ֆեյնմանը 1972 թ. իր ֆոտոն-հադրոնային փոխազդեցություն աշխատության մեջ նշել էր Երեւանի ֆիզիկայի ինստիտուտի էլեկտրոնային օղակաձեւ արագացուցչի վրա Հ. Վարդանյանի գիտական խմբի կողմից ստացված արդյունքների մասին, ինչպես նաեւ այն արդյունքները, որոնք ստացվել էին ԱՄՆ-ի ՍԼԱՔ եւ Կոռնել գիտական կենտրոններում,

- 1972 թ. չափել է դ-մեզոնի փոխազդեցության լրիվ կտրվածքը նուկլոնների հետ եւ հաստատել դեյտրոնանսի քվարկային կառուցվածքի մասին տեսական ենթադրությունը,

- 1974 թ. բացահայտել է միջուկներում նեյտրոնների բաշխման երկու պարամետրերով կախվածությունը:

Միաբյուրեղներում բարձր էներգիայի կանալացված էլեկտրոնների փոխազդեցությունն ուսումնասիրելիս՝ հայտնաբերել է ուժեղացված էլեկտրամագնիսական ճառագայթում: Ուսումնասիրել է բեւեռացման երեւույթները՝ մեզոնների եւ նուկլոնային ռեզոնանսների ֆոտոծնման պրոցեսներում:

Երեւանի էլեկտրոնային օղակաձեւ արագացուցչի վրա լայնածավալ հետազոտությունները Հ. Վար-
դանյանին բերեցին միջազգային մեծ ճանաչում: Նա ավելի քան 160 գիտական աշխատությունների հեղինակ է, աշխարհի տարբեր երկրներում տեղի ունեցած միջազգային գիտաժողովներում հանդես է եկել զեկուցումներով, նախագահել նրանցից շատերի պլենար նիստերին: Նա մեծ ներդրում ունի հանրապետության գիտական կադրերի պատրաստման գործում: Նրա ղեկավարությամբ պաշտպանվել են 15 թեկնածուական եւ 5 դոկտորական ատենախոսություններ:

Հ. Վարդանյանը 1968 թվականից Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի թղթակից-անդամ է, իսկ 1977 թվականից՝ ակադեմիայի իսկական անդամ: 1980 թվականին արժանացել է ՀԽՍՀ պետական մրցանակի: Հ. Վարդանյանը մի շարք գիտական խորհուրդների անդամ է, 1992 թվականից ՀՀ լիազոր ներկայացուցիչն է Միջուկային հետազոտությունների միացյալ ինստիտուտում (Դուբնա): 1996 թվականից ՀՀ Նախագահին կից ատոմային էներգետիկայի անվտանգության խորհրդի անդամ է՝ նպաստելով Հայաստանի ատոմային էներգետիկայի անվտանգության բարձրացման գործին:

Հ. Վարդանյանի բազմամյա փորձը, հայրենանվեր եւ արգասավոր գիտական ու հասարակական գործունեությունը մեծապես բարձր է գնահատվել հանրության կողմից: Նա պարգեւատրվել է «Աշխատանքային կարմիր դրոշի» եւ «Պատվո նշան» շքանշաններով, ՀԽՍՀ ԳԱ Մեծարման գրով (1986), ՀՀ Անանիա Շիրակացու մեդալով (2004):

Իր 80-ամյա հոբելյանը վաստակաշատ գիտնական Համլետ Վարդանյանն այսօր էլ դիմավորում է անսպառ եռանդով, մտավոր ու ստեղծագործական մեծ վերելքով շարունակում է իր արդյունավետ գիտահետազոտական գործունեությունը ի փառս մեր հայրենիքի եւ հայ ժողովրդի:

ՀՀ ԳԱԱ նախագահ, ակադեմիկոս Ռ. Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ,
ՀՀ ԳԱԱ ֆիզիկայի եւ աստղաֆիզիկայի բաժանմունքի ակադեմիկոս-քարտուղար ՅՈՒ. Մ. ՉԻԼԻՆԳԱՐՅԱՆ,
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից-անդամ Ա. Մ. ՍԻՐՈՒՆՅԱՆ

ԼՂՀ ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ոչ թե պոպուլիզմ, այլ՝ իրատեսական ծրագիր

Արցախի ազատամարտիկների միությունը նույնպես հանդես է եկել ԼՂՀ նախագահական ընտրություններում ազգային անվտանգության ծառայության տնօրեն Բակո Սահակյանի թեկնածությունը պաշտպանելու մասին հայտարարությամբ: Այս փաստը հասկանալի է նրանով, որ ազատամարտիկների միությունը ստվար թվաքանակ ունենալուց բացի, նաեւ շոշափելի հեղինակություն ունի հասարակության շրջանում:

Հայտարարությունն ընդունվել է կազմակերպության խորհրդի եւ միության տարածքային ու համայնքային միավորումների ներկայացուցիչների համատեղ նիստում: Չի բացառվում, որ ԱԱՄ-ին կհետեւեն նաեւ հասարակական այլ կառույցներ, սակայն խնդիրը ոչ այնքան դրանց թվի մեջ է, որքան երկրի ապագայի հանդեպ մոտեցումների համատեղման: Այս տեսանկյունից Բակո Սահակյանի վստահության պաշարի հետեւողական աճը կանխատեսումների համար առավել հստակ դաշտ է ուրվագծում:

Առհասարակ, ընտրությունների ժամկետի մոտեցմանը զուգահեռ, հասարակական մտածողությունը ԼՂՀ-ում ավելի պրագմատիկ է դառնում: Հանրային ակնկալումներում առաջնահերթվում են ժամանակի մարտահրավերներին դիմագրավելու իրատեսական ծրագրերը, ինչպես նաեւ հնարավորությունների բավարար ռեսուրսների առկայությունը: Դրանից հետեւում է, որ ընտրողը կհակվի ոչ թե դեպի պոպուլիստական հայտարարությունները, այլ իրատեսական ծրագրերը:

Այս կարծիքը ընդունելով, նախագահի թեկնածու, Արցախի կոմկուսի ղեկավար Հրանտ Մելքումյանը «Ազգի» թղթակցի հետ ունեցած զրույցում միեւնույն ժամանակ առաջիկա ընտրություններում իր հնարավորությունները բավականին համեստորեն է գնահատել՝ մասնանշելով առայժմ նվազագույն խնդիրը, այն է՝ 12-15 տոկոս քվե հավաքելով, պահպանել կուսակցության վարկանիշը, հատկապես որ կոմկուսը քաղաքական դաշտը ներկայացնող միակ կուսակցությունն է նախագահական ընտրություններում:

ԼՂՀ Նախագահ Արկադի Ղուկասյանն արդեն ստորագրել է ընտրական օրենսգրքում կատարված փոփոխություններն ու լրացումները, որոնք Ազգային ժողովն ընդունել էր վերջին նիստում: Նորացված օրենքով քարոզչության ժամկետը սահմանվել է 30 օր, որի հիմամբ էլ թեկնածուների գրանցման վերջնաժամկետը հունիսի 9-ից տեղափոխվել է հունիսի 19:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ,
Ստեփանակերտ

Նոր կառավարությունից է կախված քաղաքական ներկայիս մեծամասնության հետագա ծրագրերի իրականացումը

«Մեծ իմաստով, անկասկած, ընտրություններն անթերի չէին, բայց մեր վերաբերմունքը նոր Ազգային ժողովի (ԱԺ) նկատմամբ պայմանավորված է ոչ միայն ընտրություններով, այլեւ նրա որակներով ու հնարավորություններով: Ես այս քաղաքական կոնֆիգուրացիայից ինչ-որ չափով բավարարված եմ: Որոշ քաղաքական կիսալեգենդների, փրկիչների վերջը եկավ», երեկ «Փաստարկ» ակումբում հայտարարեց Հայաստանի քրիստոնեա-դեմոկրատական միություն կուսակցության (ՀՔԴՄ) նախագահ, ընտրություններին մեծամասնական ընտրակարգով առաջադրված, բայց չանցած Խոսրով Հարությունյանը: Հիշեցնենք, որ թիվ 10 ընտրատարածքում, որտեղ առաջադրվել էր **Խոսրով Հարությունյանը,** ընտրվեց Խաչատուր Սուքիասյանը:

Խոսրով Հարությունյանը համոզված է, որ այս խորհրդարանական ընտրությունները զարգացման նոր էջ են բացում Հայաստանի համար. «Այդ զարգացման փուլի մեկնարկը հանրաքվեն էր, իսկ քաղաքական մեկնարկը՝ խորհրդարանական ընտրությունները»: Նա նաեւ հույս ունի, որ նոր խորհրդարանը կլինի ոչ թե քաղաքական առճակատումների, այլ բանավեճի, քաղաքական մրցակցության եւ այլակարծության խորհրդարան: Հիմնականում բավարարված լինելով նորընտիր խորհրդարանի կազմից՝ Խոսրով Հարությունյանն ընդգծեց նոր կառավարության կարեւորության հանգամանքը. «Հանրության հիմնական ակնկալիքները՝ կաշառակերության, անպատժելիության, ամենաթողության եւ հովանավորչության հարցերում դեռ լուծման են սպասում: Ուստի պետք է նոր կառավարությունը լինի ոչ միայն արհեստավարժների կառավարություն, այլ այնտեղ պետք է լինեն հասարակության մոտ իրենց բարոյական նկարագրով վստահություն վայելող մարդիկ»:

ՀՔԴՄ ղեկավարը համոզված է, որ եթե իր նշած ոլորտներում նոր կառավարությունը որոշակի քայլեր ձեռնարկի՝ ժողովրդի մեջ նոր ուրվագծվող վստահությունը կամրապնդվի, իսկ ներկայիս քաղաքական մեծամասնությանն էլ այդ հանգամանքը կօգնի իրենց քաղաքական հետագա ծրագրերի իրականացման գործում. «Հակառակ դեպքում նախագահական ընտրությունները կարող են չլինել խորհրդարանական ընտրությունների տրամաբանական շարունակությունը»:

Խոսրով Հարությունյանը նկատեց, որ միջազգային հանրության բարենպաստ գնահատականը կարեւոր է մեր երկրի համար եւ կարող է նպաստել Ղարաբաղի կոնֆլիկտի կարգավորմանը:

Անդրադառնալով տարբեր քաղաքական գործիչների հայտարարություններին՝ կապված նախագահական ընտրություններում թեկնածությունն առաջադրելու հետ, Խոսրով Հարությունյանը շեշտեց, որ դրանով բարոյազրկվում է նախագահական ընտրությունների գործընթացը, որին դեռ կմոտենանք. «Այսօր դեռ չի մարսվել ԱԺ ընտրությունը, հասարակությանը պետք է ներկայացնել խորհրդարանի կարեւորությունը եւ տրամադրել նրան այդ սպասելիքներին»: Խոսրով Հարությունյանի կարծիքով, նախագահական ընտրությունների գնալու համար անհրաժեշտ է բավական լուրջ քաղաքական աջակցություն: Իր առաջադրման առնչությամբ էլ նշեց, որ նման հարց իրենց օրակարգում գոնե հիմա չկա:

Վերադառնալով կառավարության ձեւավորմանը՝ ՀՔԴՄ ղեկավարը նմանություն գտավ 1999 թ. միջեւ, երբ Վազգեն Սարգսյանը գնաց որակապես բոլորովին նոր կառավարության ստեղծման: «**Ազգի**» հարցին, թե արդյո՞ք կառավարություն կազմելիս արտախորհրդարանական ուժերին կդիմեն եւ ո՞ւմ կդիմեն արդյոք, Խոսրով Հարությունյանը պատասխանեց. «Արտախորհրդարանական ուժերին դիմելիս նախապատվությունը կտրվի ոչ թե քաղաքական ուժին, այլ այն անձին, ում կփորձեն ներգրավել: Նրան կներկայացնեն որպես արտախորհրդարանական ուժ, բայց մեծ իմաստով որոշումը կկայացվի՝ ելնելով այդ անձից եւ ոչ նրա քաղաքական ուժից»:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Ազգ ՀԱՎԵԼՎԱԾ
ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԶԼՄ-ն խորհրդարանական ընտրությունների ժամանակ

Այն ժողովրդավար ու կայացած է այնքան, ինչքան իշխանությունները

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Յուրաքանչյուր երկրի ժողովրդավարության կարեւորագույն չափանիշներից մեկը նաեւ ընտրությունների լուսաբանման ընթացքում զանգվածային լրատվամիջոցների վարքագիծն է: Այս ընթացքում առավելագույնս մեծանում է լրատվամիջոցների հասարակական կշիռը, քաղաքական եւ կուսակցությունների հետ նրա համագործակցությունը ոչ միայն սերտանում է, այլեւ բազմազան ու հաճախ հետաքրքրական դրսեւորումներ է ստանում:

Սա նաեւ յուրատեսակ փորձություն է լրատվամիջոցների ժողովրդավարության համար: Այս ընտրությունների ընթացքում հատկապես ԶԼՄ-ները «պարտավոր» էին լավագույնս հանձնել այդ քննությունը, քանի որ այն դարձել էր նաեւ «Հազարամյակի մարտահրավերներ» ծրագրի մասնակցության եւ Եվրոպական համագործակցությունը շարունակելու կարեւոր պայմաններից :

Անկախ այս հանգամանքից, ընտրությունների արդար անցկացումը նախապատրաստելու եւ զարգացնելու հարցում լրատվամիջոցները կարեւորագույն դերակատարում ունեն: Ի վերջո, էլեկտրոնային ու տպագիր լրատվամիջոցներն են, որ հասարակական կարծիքի ձեւավորման վրա մեծ ներգործություն կարող են ունենալ հատկապես նախընտրական ու պաշտոնական քարոզչությունների շրջանում: Այս ընթացքում նրանց գլխավոր դերակատարումը պիտի լիներ նախընտրական շրջանում մրցակցային արդար ու հավասար հնարավորությունների ստեղծումը քաղաքական բոլոր ուժերի համար: Սակայն ինչպես դրանից առաջ, նախընտրական ու ընտրական շրջանում էլ քաղաքականությանն անդրադարձը չափազանց ծայրահեղ դրսեւորումներ ցուցաբերեց, հավասարակշռված, օբյեկտիվ դիրքորոշումները ցածր տոկոս կազմեցին լուսաբանումների ընդհանուր կշռի մեջ:

Պաշտոնական քարոզչությանը նախորդող քաղաքական քարոզչության որեւէ փուլ օրենքով կարգավորված չէ, եւ այս շրջանում արձանագրվող քարոզչությունը օրենսդրության խախտում չի դիտվում: Նախընտրական արշավների ընթացքում օրենսդրական այս բացը լայնորեն օգտագործեցին իշխանական կուսակցությունները լրատվական դաշտում տեր ու տնօրինություն հաստատելու համար: Ինչ վերաբերում է հեռուստատեսային քարոզչությանը, այն կարգավորվում էր Հեռուստատեսության ու ռադիոյի մասին օրենքի 11-րդ հոդվածով՝ հանրաքվեների եւ ընտրությունների քարոզչությանը նախորդող եւ դրանց անցկացման ժամանակաշրջանում արգելվում է հեռուստաընկերությունների կողմից հեռարձակել քաղաքական կամ այլ քարոզչական նյութ, կամ էլ նման հաղորդումների սփռումը պետք է ուղեկցվի տիտրով, որ դրանք քաղաքական գովազդ են կամ նախընտրական նյութ:

Մինչնախընտրական եւ նախընտրական արշավների ընթացքում ՝բոլորը չէ, որ հավասար հնարավորություններ ունեցան ներկայացնելու իրենց քաղաքական ծրագրերն ու հայացքները: Այս փաստն անմիջապես ֆիքսվեց Freedom House իրավապաշտպան կազմակերպության կողմից: «Աշխարհում մամուլի ազատության» մասին զեկույցում նա արձանագրեց, որ հատկապես հեռարձակվող ԶԼՄ-ները խորհրդարանական ընտրությունների նախապատրաստության շրջանում ընդդիմության նկատմամբ խստականություն են դրսեւորում՝ «Ա1 պլյուսը փակվելուց հետո եթերում մնացած հեռուստակայանների մեծ մասը քաղաքական առումով կառավարամետ է, եւ որպես կանոն, անտեսում է ընդդիմադիր գործիչներին»: Տպագիր մամուլն այս առումով շատ ավելի ազատ դիրքորոշում էր արտահայտում, եւ դա «ներվում» էր նրան՝ նկատի առնելով ազդեցության փոքր շառավիղը: Թերթերը մարզերկենտրոններում ու գյուղական շրջաններում տարածվում են շատ փոքր տպաքանակով, մայրաքաղաքում եւս դրանց իրացման տոկոսը ցածր է՝ նկատի առնելով բնակչության գնողունակության ցածր մակարդակը: Ինֆորմացիայի մենատեր հեռուստատեսություններն ու ռադիոն այս առումով շատ ավելի ազդեցիկ են: Տպագիր մամուլի այդ աննպաստ վիճակը նկատի առնելով մի քանի կազմակերպություններ, որոնք լրատվամիջոցների մոնիտորինգ էին իրականացնում պաշտոնական քարոզչությանը նախորդող եւ պաշտոնական քարոզչության շրջանում, նույնիսկ չանդրադարձան դրանց:

Տպագիր լրատվամիջոցները ֆինանսական ուղղակի կախման մեջ են քաղաքական, կուսակցական շահերից, եւ իրենց ազատության սահմանը այդ շահերի արտահայտման շրջանակում է: Նրանք եւս ծանրակշիռ տեղ տվեցին ընտրական թեմայով հրապարակումներին, որքան էլ ազդեցության շառավիղը փոքր լիներ: Հենց նախընտրական շրջանի ընթացքում լույս աշխարհ եկան թիթեռնիկի կյանքով տարբերականներ, որոնք, նախորդ ընտրություններում հայտնված ու մարած թերթերի նման, ժամանակավոր խնդիրներ էին լուծում: Հանրապետականն սկսեց հրապարակել եւ անվճար տարածել բացառապես իրենց կուսակցության խնդիրներն ու ծրագրերը գովազդող բյուլետենանման մի տարբերակ, որը նույն ֆունկցիան պիտի կատարեր, ինչ նախորդ ընտրությունների ժամանակ բացված եւ իր խնդիրը կատարելուց հետո փակված «Ժամանակ» թերթը: Դաշնակցության խոսափող «Երկիր» շաբաթաթերթն այս ընթացքում օրաթերթ դարձավ: Կուսակցական մամուլը ավելի մեծ եռանդով ձեռնամուխ եղավ յուրայիններին գովերգելու եւ հակառակորդին փնովելու քաղաքականությանը: Ընդ որում, քաղաքական շահերը որոշակիորեն արտահայտվեցին քաղաքականության հետ անմիջականորեն չառնչվող ոլորտների՝ սոցիալական, առողջապահական, էկոլոգիական իրողությունների լուսաբանումների վրա: Այնքանով, որքանով որ այդ ոլորտների ղեկավարները պատկանում էին «խորթ» կուսակցությունների, ժամանակ առ ժամանակ ենթարկվում էին կատաղի հարձակումների, որ որոշ թերթեր հասցնում էին սարկազմի ու մանր ինտրիգների բացահայտման մակարդակի: «Ժամանակ Երեւան» օրաթերթը նախընտրական շրջանում հրապարակ հանեց «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցության լիդեր Գագիկ Ծառուկյանի մոր հետ սկանդալային հարցազրույցը, որն արտատպեցին շահագրգիռ այլ թերթեր, իսկ հարվածի զոհ դարձածը հակադարձեց այլ տարբերակներում տպված նյութով:

Տպագիր լրատվամիջոցների գործունեության մասնակի դիտարկումներ կատարեց միայն Ռազմավարական եւ ազգային հետազոտությունների կենտրոնը: Հատկանշականը, ինչ արձանագրվել է այս շրջանի լրատվության համար, եղել է այն, որ «Հետազոտված բոլոր լրատվամիջոցները հիմնականում ԱԺ գալիք ընտրությունները ներկայացրել են բացասական լույսի ներքո՝ ընտրողների շրջանում դրանց նկատմամբ ձեւավորելով հիասթափություն ու կրավորական վարքագիծ»: Հիմնական կաղապարը եղել է ընդդիմության վատաբանումը (թե որքան թույլ, հավակնոտ ու անմիաբան է նա), ընթերցողի մեջ տպավորելով ենթագիտակցական ընկալում, որ ինչպիսին էլ լինեն այս իշխանությունները, նրանք շատ ավելի լավն են: Դիտարկված 350 հոդվածներից միայն 12-ն են, որ չեն տեղավորվել այս կաղապարի մեջ: Այնպես որ, ընդդիմությունը ստիպված եղավ անբարյացակամության կրկնակի չափաբաժին կուլ տալ եւ հեռուստատեսության, եւ տպագիր լրատվամիջոցների կողմից:

Երեւանի մամուլի ակումբի փետրվարյան հաշվետվության համաձայն (դիտարկվել են կուսակցությունների եւ նրանց ներկայացուցիչների մասին հիշատակումները, կարծիքներն ու մեկնաբանությունները, նրանց տրամադրված եթերաժամանակը) հեռուստաալիքների ուշադրության առյուծի բաժինը կլանեցին իշխանական թեւի կուսակցությունները՝ առաջատարը «Հայաստանի հանրապետական կուսակցությունն» էր, նրան հաջորդեցին «Բարգավաճ Հայաստանը», հետո՝ «Դաշնակցությունը»:

«Բոլոր հետազոտված հեռուստաալիքների կողմից 3 ընդդիմադիր՝ «Հանրապետություն», «Ժառանգություն» եւ «Նոր ժամանակներ» կուսակցությունները հայտնվեցին տեղեկատվական շրջափակման մեջ՝ «Հետազոտված 7 ալիքները (դա ամբողջությամբ վերաբերում է նաեւ Հ1-ին) այդ 3 կուսակցություններին կամ զրոյական կամ շատ թույլ ուշադրության են արժանացրել: Նրանց գործունեությանը կամ չեն անդրադարձել կամ անդրադարձել են խիստ հազվադեպ եւ նվազագույն ծավալներով, գործնականում չեն լուսաբանվել նրանց միջոցառումները, մամուլի ասուլիսները, այդ կուսակցությունների ներկայացուցիչներից հարցազրույցներ չեն վերցվել»:

Մի անգամ միայն «Շանթ» հեռուստատեսությամբ մերժված կուսակցություններից մեկի՝ «Նոր ժամանակների» նախագահը կարողացավ իր բնորոշմամբ՝ «ճեղքել բլոկադան»: Այնուամենայնիվ, նրանց հանդեպ մի փոքր ավելի բարյացակամ վերաբերմունք արտահայտեցին «Երկիր մեդիա» եւ «Կենտրոն» հեռուստաընկերությունները:

Նույն քաղաքականության տրամաբանության մեջ էին եւ հեռուստաալիքների կողմից սահմանված քարոզչական գովազդի խիստ բարձր սակագները՝ համամասնականի համար մինչեւ 80 հազարից մինչեւ 130 հազար դրամ, մեծամասնականի համար՝ 45-ից 130 հազար դրամ:

Բարձր սակագները քննադատեց նաեւ «Լրագրողներ առանց սահմանի» կազմակերպությունը՝ «դա ընդդիմադիր գործչին ընտրողի հետ հաղորդակցվելուց զրկելու շատ կիրթ ձեւ է, կիրառվող ամենադաժան ու հին մեթոդներից մեկը»: Եվրոպայում անվտանգության եւ համագործակցության կազմակերպությունում Միացյալ Նահանգների դեսպան Ջուլի Ֆրինդին հորդորեց իջեցնել բարձր գները եւ հավասար պայմաններ ստեղծել բոլորի համար, քանի որ «արդար ընտրությունները միայն ընտրությունների օրը չեն, դրանց նախորդող ժամանակը նույնքան կարեւոր է, որքան ընտրությունների ընթացքը»:

Ինչ վերաբերում է քարոզարշավի երկրորդ կեսին, ըստ Երեւանի մամուլի ակումբի դիտարկումների, այս փուլում, « երբ սրվեց քաղաքական մրցակցությունը, նույնիսկ ավելի մեծ առավելություն, քան նախորդ ժամանակաշրջանում, ստացան այն կուսակցությունները, որոնց ընդունված է իշխանամետ համարել՝ «Հանրապետական», «Բարգավաճ», «Դաշնակցություն», իսկ վերջին օրերին, նաեւ «ՄԱԿ»-ը: Բավական շատ էին գնահատական պարունակող նյութերը կուսակցությունների մասին, խմբագրական կարծիքները, որոնք այնքան էլ դրական երեւույթ չեն համարվում»:

Արձանագրվեցին նաեւ ԶԼՄ-ով ադմինիստրատիվ ռեսուրսի չարաշահման դեպքեր, երբ վարչապետի աշխատանքային այցի լուսաբանումն ուղեկցվեց քարոզչական մակագրի ցուցադրումով: Հանրապետականների քարոզարշավները համատեղվեցին վարչապետի աշխատանքային այցերով, դաշնակցական նախարարներն ու փոխնախարարները դարձյալ զուգակցեցին պաշտոնն ու քարոզը: Այդ ամենն արտացոլվեց եւ տպագիր, եւ հեռարձակվող լրատվամիջոցներում:

Որպես քարոզչության յուրատեսակ արտահայտություն հեռուստաալիքների մեջ չի կարելի չհիշատակել «ԱԼՄ» հեռուստաընկերությանը, որի հիմնադիր եւ «Ժողովրդական» կուսակցության նախագահ Տիգրան Կարապետյանը քաղաքական եթերի 85,5 տոկոսը նվիրել էր սեփական գործունեության ու դիրքորոշումների արտահայտմանը: Դիտարկումների համաձայն, հեռարձակվող լրատվամիջոցների մեջ ամենահավասարակշռված վարքագիծ դրսեւորեց Հանրային ռադիոն:

Եվ բարձր սակագները, եւ նախընտրական շրջանում ընդդիմադիր կուսակցությունների հանդեպ խստականությունը, եւ ընտրական օրենսգրքի խախտումով գովազդային նպատակով աշխատանքային այցերի օգտագործումը, վկայում են հեռարձակվող ԶԼՄ-ների միանգամայն ուղղորդված ու միանշանակ գործունեության մասին: Ակնհայտ էր նրանց վրա իշխանությունների վերահսկողության իրողությունը: Այնպես որ, նախընտրական ու պաշտոնական քարոզչության շրջաններում հասարակությունը իրականության մասին խեղաթյուրված տեղեկություններ ստացավ՝ չիրացնելով քաղաքական սպեկտրի եւ առանձին կուսակցությունների գործունեության մասին ճիշտ տեղեկություններ ստանալու իր իրավունքը: Խոսքի ազատությունը, ինչպես եւ ընտրությունների շրջանում, Հայաստանում շարունակում է կախված մնալ իշխանական ու կուսակցական շահերից, ցուցաբերելով նրանց հարազատ ու հավատարիմ վարքագիծ: Եվ լրագրողի, եւ խոսքի ազատությունը դարձյալ խիստ հարաբերական նշանակություն ունեցավ, սահմանափակվելով միայն քաղաքական շահերը ձեւականորեն ազատ արտահայտելու իրավունքով:

Մարդու իրավունքների հարցերով լրագրող ու փաստաբան Ժաննա Ալեքսանյանը դիտարկել է խորհրդարանական ընտրությունների նախընտրական շրջանում տեսական կառույցների ընտրախախտումներով բնորոշվող, քաղաքական որոշ կուսակցությունների անթույլատրելի գործողությունները:

«Ընտրություններից առաջ կեղծիքների համար բավարար պայմաններ կուտակվեցին արդեն նախընտրական փուլում: Անձնագրերի համատարած հավաքագրման փաստի դեմ նույնիսկ ԱԺ-ում հայտարարությամբ հանդես եկավ փոխխոսնակ Վահան Հովհաննիսյանը, իսկ Անձնագրային եւ վիզաների վարչության պետ Ալվինա Զաքարյանը քաղաքացիներին զգուշացնում էր, որ չտան անձնագրերը, որոնք կարող են օգտագործվել: Անձնագրերի հավաքման բազմաթիվ փաստեր արձանագրվեցին Նոյեմբերյանում, Արմավիրում, Երեւանի տարբեր համայնքներում», նշում է նա:

Մյուս հարցը ընտրացուցակներն էին. Արմավիրում քաղաքապետի ընտրությունները ընտրացուցակների վիճակի լավագույն արտահայտությունն էին: Այդ ընթացքում այնտեղ 1 քվեատուփ բացվեց, եւ միայն այնտեղ 67 խախտում է արձանագրվել: Ընտրողների անունների դիմաց այլ հասցեներ են նշված եղել, մահացած մարդիկ են մասնակցել ընտրությանը, առկա են եղել ժամկետային զինծառայողների անուններ, որոնք այդ ժամանակ բացակայել են Արմավիրից:

«Ընտրությունը քոնն է» հասարակական կազմակերպությունը ընտրությունների նախընթաց օրերին հրապարակեց իր դիտորդների արձանագրած ընտրախախտումների բազմաթիվ փաստեր: Գյուղական շրջաններում գյուղացիներին զանգվածաբար փող, անասնակեր ու պարարտանյութ է բաժանվել, Երեւանում իշխանական երկու խոշոր կուսակցությունները օպտիկական ակնոցներ են բաժանել երկու ընտրատարածքներում:

Նախընտրական շրջանում եւ հետագայում եւս ընտրակաշառքը բաժանվեց բարեգործության անվան տակ՝ խեղաթյուրելով ու վարկաբեկելով այս երեւույթը: Հանրապետականը մարտի 17-ին Գյումրիում բնակարաններ բաժանեց անօթեւաններին: Տեղի քաղաքապետը վարչապետին նվեր արեց՝ միանգամից 1500 հանրապետական գրանցվեցին կուսակցության մեջ, եւս 1500-ը խոստացել էր:

Սյունիքի մարզում եւս բնակարաններ բաժանվեցին զոհված ազատամարտիկների ընտանիքներին:

Այս բոլոր իրողությունները կամ բոլորովին չարտահայտվեցին ԶԼՄ-ներում, կամ խիստ թույլ արձագանք ու մեկնաբանություն ստացան: ■

Բացահայտում

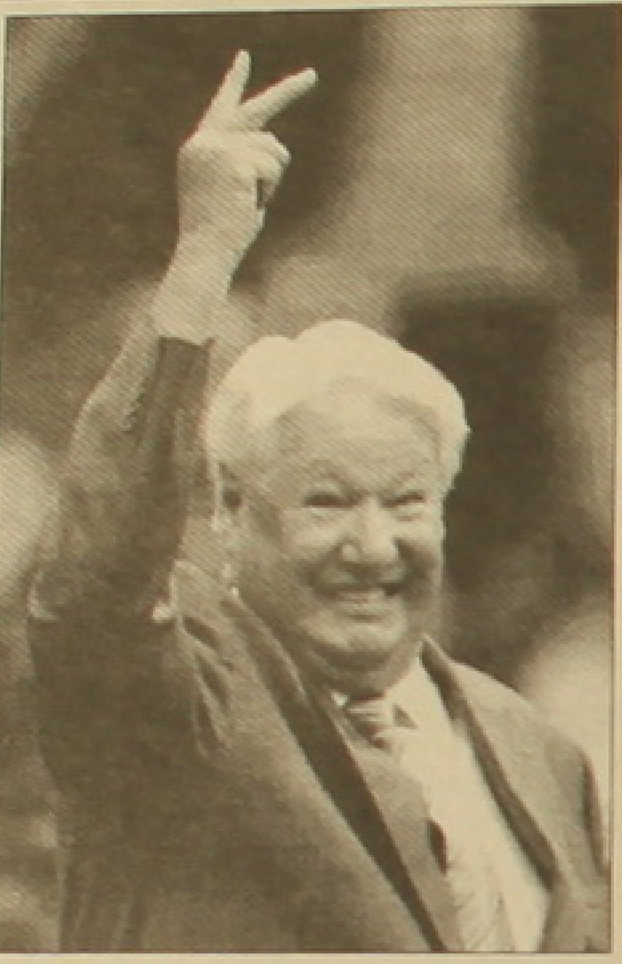

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԽԻՆՇՏԵՅՆ

«ԱՏՈԼԼ»-ի առեղծվածը

Բերեզովսկու գաղտնի արխիվն սկսեց խոսել

Ամեն անգամ, երբ Հայաստանում խոսակցություններ եմ լսում այն մասին, որ Ռուսաստանը չի արդարացնում իրեն որպես ստրատեգիական դաշնակից, գլխումս միշտ նույն միտքն է արթնանում՝ Ռուսաստանն ինքը չի կարողանում լուծել իր բազում ստրատեգիական հարցերը, ուր մնաց մտահոգվի ուրիշով: Այդ պետությունն ինքն է տակավին որոնումների ու կազմավորման գործընթացում, եւ անթիվ-անհամար են այն խութերն ու խոչընդոտները, որ նրա ճամփին ստեղծում են հզորագույն պետությունները, միջազգային քաղաքական ու տնտեսական խմբավորումները, զանազան էթնիկական խմբեր, անհատներ եւ այլն:

Մի քանի ամիս առաջ մոսկովյան թերթերից մեկը հրապարակել էր հայտնի լրագրող Ալեքսանդր Խինշտեյնի ընդարձակ հոդվածաշարը՝ նվիրված Ռուսաստանի նորօրյա պատմության ելցինյան մութ ժամանակներին եւ նրա գլխավոր «կերտողին»՝ Բորիս Բերեզովսկուն ու «գորշ կարդինալի» նրա սեւ գործունեությանը: Անշուշտ Բերեզովսկու մասին հսկայածավալ «գրականություն» է ստեղծված, սակայն ներկա հրապարակումն առանձնանում է անողոքությամբ՝ ինչ դեմոկրատիա, ինչ պետական շահեր, ինչ ժողովուրդ, ինչ մարդու իրավունքներ ու ազատություններ: Այս «լուսավոր» գաղափարները պատկանել են ամենահետին կատեգորիային, կառավարող այրերի կյանքի գերագույն նպատակը եղել է միայն իշխանությունն ու փողը, ընդ որում բացարձակապես կարեւոր չէ, թե ինչ միջոցներով ես հասնում դրանց:

Ինքնին հասկանալի է, որ ներկա հրապարակման երեւան գալը պատահական չէ. երկիրը թեւակոխել է առաջիկա պառլամենտական ու նախագահական նախընտրական քարոզարշավի փուլ եւ ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ, որ հիմնական մահացու գոյամարտը տեղի կունենա ոչ թե կուսակցությունների (որոնք ըստ էության իրենցից ոչինչ չեն ներկայացնում), այլ պուտինական ուժայինների եւ Ելցինի ժամանակ իշխանությունը նվաճած ու վայելած, սակայն ներկայումս շնորհազրկված օլիգարխների ու նրանց հանցակիցների միջեւ: Մանավանդ որ այս վերջին խավը տակավին ազդեցիկ դիրքեր ունի խոշոր բիզնեսում եւ վայելում է Ռուսաստանի թշնամությամբ շահագրգռված արտասահմանյան զանազան քաղաքական ու տնտեսական ուժերի աջակցությունը: Ուստի պետք է առավելագույնս մերկացնել սրանց:

Անկեղծ ասած, դեռեւս Մոսկվայում ես փորձեցի թերթի ընթերցողներին հակիրճ ներկայացնել հոդվածաշարի իրողությունները: Սակայն սեղմ վերապատմումների բոլոր ջանքերս ավարտվեցին կատարյալ ձախողումով: Ինչպե՞ս, օրինակ, կրճատել այժմ հանգուցյալ Ելցինի կնոջ ու դստեր՝ գաղտնի գրառված հեռախոսային «անկեղծ» խոսակցությունները, Բերեզովսկու եւ Աբրամովիչի ինքնագոհ խոստովանությունները, Բերեզովսկու առնչությունները չեչեն բանդիտների հետ եւ այլն: Բավարարված էի, երբ «Ազգի» խմբագրությունն ընդունեց իմ առաջարկությունը՝ նյութը հրապարակել ամբողջությամբ՝ հատվածաբար:

Կարդա այս նյութը, ընթերցող, եւ հասկանալով, որ պուտինյան Ռուսաստանը քիչ է տարբերվում իր նախորդի շրջանից, կհանգես այն եզրակացության, որ պարզապես չարժե նեղանալ նենգագույն խարդավանքների մեջ խրված մեր «ստրատեգիական դաշնակցից»:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ, Մոսկվա-Երեւան

1996 թվականի հունիսի 20-ին նախագահ Ելցինը մեծ աղմուկով աշխատանքից հեռացրեց իր ամենահզոր եւ հավատարիմ երբեմն զինակիցներին՝ Կորժակովին, Բարսուկովին եւ Սոսկովեցին: Այս տարեթիվն օրացույցում հատուկ նշված չէ, այնուամենայնիվ, հատկապես կարեւոր տեղ է զբաղեցնում Ռուսաստանի նորագույն պատմության մեջ:

Դա տեղի ունեցավ աննախադեպ խայտառակությունից անմիջապես հետո, խայտառակություն, որը պատմության մեջ մտել է «Քսերոքսի տուփ» անվանումով: Այդ ժամանակ նախագահականի անվտանգության ծառայության եւ Անվտանգության դաշնային բյուրոյի աշխատակիցները Սպիտակ տանը ձերբակալեցին Ելցինի նախընտրական շտաբի ակտիվիստներին:

Կրեմլի գորշ կարդինալների հրաժարականը կանխորոշեց երկրի ապագան հետագա բոլոր տարիներին: Հատկապես նրանց հեռանալով ծանր հիվանդ նախագահը վերջնականապես հայտնվեց օլիգարխների ամուր ձեռքերի մեջ, առաջին հերթին՝ Բորիս Աբրամովիչ Բերեզովսկու թաթերում: Ռուսաստանում իշխանությունը երկար ժամանակով անցավ «ընտանիքի» ագահ ձեռքը:

10 տարվա ընթացքում «Քսերոքսի գործի» մասին ինչ չի գրվել: Բայց այս խայտառակության հիմնական խաղավանքը այդպես էլ չէր բացահայտվում. Բերեզովսկուն եւ օլիգարխներին ինչպե՞ս հաջողվեց հաղթել Կրեմլի գեներալներին:

Բերեզովսկու անձնական հետախուզական «Ատոլլ» բյուրոյի մասին, որը զբաղված էր քաղաքական եւ ֆինանսական վերնախավի լրտեսությամբ, Ռուսաստանն առաջին անգամ իմացավ 1999 թվականի հունվարին: Դա տեղի ունեցավ «Մոսկովսկի կոմսոմոլեց» թերթում հրապարակված իմ հոդվածից հետո, որը վերնագրված էր «Կափարիչ նախագահի համար» (20. 01. 99): Հենց նույն օրը գլխավոր դատախազ Սկուրատովն անձամբ գործ հարուցեց Քր. օրենսգրքի երկու հոդվածների հիմունքով: Սկսվեցին զանգվածային խուզարկություններ եւ հարցաքննություններ: Հատուկ նշանակության ջոկատի մարտիկները նույնիսկ գրավեցին «Սիբնեֆտը»:

Լիովին հասկանալի պատճառներով այս գործն ավարտվեց անարդյունք: Բերեզովսկին կարողացավ շատ արագ ուշքի գալ հարվածից հետո: Սկուրատովին գործից հանեցին: «Ատոլ-

լի» գործունեությունը ծածկող Վլադիմիր Ռուշայլոյին նշանակեցին ՆԳ նախարար: Ինձ փորձեցին բանտ նետել:

Այդ ժամանակներից յոթ տարի է անցել: Եվ այդ յոթ տարում ես երբեք չեմ մոռացել «Ատոլլի» մասին: Չնայած Բերեզովսկու բազմաթիվ հավաստիացումներին, որ այս կառույցի հետ ոչ մի կապ չի ունեցել, երբեք մտքովս անգամ չի անցել կասկածել իմ ճշմարտացիությանը:

Այսօր ես դա կարող եմ վերջնական ու անվերադարձ ապացուցել: Իմ տրամադրության տակ է հայտնվել «Ատոլլի» արխիվի մի մասը: Ճիշտ է, դա Բերեզովսկու լրտեսական գանձարանի մի նշույլն է միայն, բայց այն էլ բավական է փախստական օլիգարխի հետաքրքրությունների թափը պատկերացնելու համար:

Միայն այն մարդկանց թվարկումը, ովքեր գտնվել են նրա կափարիչի տակ, թերթի մի ամբողջ կես էջ կզբաղեցնի: Բերեզովսկին վարկաբեկիչ նյութեր էր հավաքում բոլորի մասին. եւ թշնամիների, եւ բարեկամների, քանի որ քաղաքականության մեջ հավերժական բարեկամներ չեն լինում: Իմ ձեռքն ընկած ժապավենների վրա ձայնագրված են Չեռնոմիրդինի, Ռիբկինի, Դյաչենկոյի, Յումաշեւի, Նաինա Ելցինայի, Լեբեդի, Աբրամովիչի, Ռուշգովի եւ ուրիշ շատ մարդկանց խոսակցությունները ու զրույցները:

- Մենք մշակել էինք փաստորեն ողջ վերնախավը,- այսօր խոստովանում է «Ատոլլի» կազմակերպիչ եւ բազմամյա ղեկավար Սերգեյ Սոկոլովը, - Բորիսը բացառություն չէր անում ոչ մեկի համար: Նա հրամայում էր վերահսկել նույնիսկ իր ամենամոտ բարեկամներին, ամեն դեպքում, եթե նրանք հետագայում սկսեն կռվել իրար հետ կամ ելնեն իր դեմ: Նա ցանկանում էր նրանց շանտաժի ենթարկելու մշտական հնարավորություն ունենալ: Դա վերաբերում էր եւ Դյաչենկոյին՝ Յումաշեւի հետ միասին...

Սերգեյ Սոկոլովը Բերեզովսկու հետ կողք-կողքի աշխատել է ամբողջ հինգ տարի: Օլիգարխի կայսրությունում նա զբաղված էր ամենատարբեր հարցերով՝ հետամտությամբ, լրտեսությամբ, վարկաբեկող նյութեր հավաքելով:

Նրա ջանքերի շնորհիվ «Ատոլլը» քիչ էր մնացել դառնար երկրի ամենահզոր հատուկ ծառայությունը, որն ունակ էր մի քանի ուղղությունններում մրցակցել նույնիսկ պետական հատուկ ծառայությունների հետ:

Բայց պրոֆեսիոնալիզմն ու տիրոջ նկատմամբ ունեցած հավատարմությունը չփրկեցին Սոկոլովին: Երբ 1999-ին «Ատոլլի» առիթով խայտառակ իրավիճակ ստեղծվեց, Բերեզովսկին ակնթարթորեն հրաժարվեց իր հրամանները կատարողներից:

- Նա պարզապես հանձնեց մեզ,- փաստում է Սոկոլովը, - դեն շպրտեց, որպես անպետք իր՝ սեփական կաշին փրկելու համար:

Այսօր արդեն Սոկոլովը ոչ մի պարտավորություն չունի Բերեզովսկու առջեւ: Օլիգարխի մոտ իր ծառայության մասին հիշում է նույնիսկ մեղավորության ինչ-որ երանգով, որը, համենայն դեպս, չի խանգարում պահպանել պրոֆեսիոնալ բարոյականության չափանիշները:

Թե ինչպիսի ջանքեր պահանջվեցին ինձնից Սոկոլովին խոսեցնելու համար, այլ խոսակցություն է: Բազմաթիվ հանդիպումներ ունեցանք, մինչեւ նա համաձայնվեց ինձ հետ նստել բաց հարցազրույցի: Բայց նաեւ անմիջապես պայման դրեց. ոչ մի գործակալի անուն-ազգանուն, հատուկ նշանակության օպերացիաների մասին ոչ մի մանրամասն: Հատուկ ծառայությունը, եթե անգամ այն մասնավոր է, միեւնույն է, հատուկ ծառայություն է:

Եվս մեկ բան: Որպեսզի բոլոր հարցերի պատասխանները տամ, միանգամից ասեմ, որ հրապարակումից առաջ Բերեզովսկու արխիվի ձայնագրությունների տեքստերը ես ցույց եմ տվել Սոկոլովին: Ինձ անչափ անհրաժեշտ էր, որ նա վկայեր այդ ձայնագրությունների իսկությունը:

- Այո,- հաստատեց «Ատոլլի» նախկին շեֆը, - դա մեր աշխատանքն է: Մեր կատարած բոլոր ձայնագրությունների բնօրինակը ես մշտապես հանձնում էի Բորիսին: Որտեղ էր նա դրանք պահում՝ չգիտեմ: Կարծում եմ, որ արխիվի հիմնական մասը՝ ամենահետաքրքիրը, Բերեզովսկին տարել է արտասահման: Դա նրա համար անվտանգության երաշխիք կարող է լինել...

▼▼▼

- Սկսած 1995 թվականից մենք սկսեցինք օր ու գիշեր ձայնագրել «Լոգովազ»-ի ընդունելությունների տան բոլոր խոսակցությունները: Նովոկուզնեցկում գտնվող առանձնատունն այդ ժամանակ քաղաքական կյանքի էպիկենտրոնն էր: Բերեզովսկու մոտ ամեն օր բազմաթիվ մարդիկ էին գալիս, հասարակության ողջ վերնախավը, սկսած Չեռնոմիրդինից եւ Տատյանա Բորիսովնայից (Դյաչենկո, Բորիս Ելցինի աղջիկը) վերջացրած Դումայի անդամների կեսով:

Բջջային հեռախոսներ այդ ժամանակ հատուկենտ մարդիկ ունեին: Բոլոր նրանք իրենց գործերով զանգահարում էին ակումբից, եւ Բորիսը հրամայեց հսկողության տակ վերցնել հեռախոսները: Գուցե հենց այդ ժամանակից էլ նա որոշել էր վարկաբեկող նյութերի արխիվ ստեղծել, եւ ամենաչնչին մանրունքն էլ կարող էր հետո պետք գալ:

- Ձայնագրվում էին միայն հեռախոսային խոսակցություննե՞րը:

- Իհարկե, ոչ: Շենքն էլ էր հսկողության տակ: Դահլիճում, ուր տեղի էին ունենում հանդիպումների մեծ մասը, տեղադրված էին քարե մեծ ժամացույցներ, որոնք սարքավորված էին գաղտնի տեսախցիկներով: Մենք դա ինքներս էինք սարքել, ինչպես մնացած բոլոր սարքավորումները: Ձայնագրությունը սկսվում էր, երբ միացվում էր գրպանում եղած բանալիների կապոցը:

Իսկ Բորյայի աշխատասենյակում տեխնիկան մենք մոնտաժել էինք սեղանի լամպի մեջ: Երբ նա միացնում էր լույսը, սկսվում էր տեսաձայնագրությունը: Դրան գումարած՝ կային նաեւ տեղափոխվող սարքավորումներ. սեղանի ժամացույցներ, գրելու հարմարանքներ, հսկա հաշվիչներ: Եթե նրան հարկավոր էր որեւէ մեկին ձայնագրել՝ նա դրանք բերում էր իր հետ...

Այս ձայնագրությունների շնորհիվ, որ կատարվում էին ընդունելությունների տանը, կարելի է կարծիք կազմել Ռուսաստանի նորագույն պատմության, ամենավառ եւ դարաշրջանային իրադարձությունների մասին:

- Այդ թվում նաեւ «Քսերոքսի տուփի» պատմության մասի՞ն:

- Բնականաբար... Բորիսն այդ ժամանակ ընդունելությունների տանը Գուսինսկու, НТВ-ի նախագահ Մալաշենկոյի եւ Մոստ-բանկի փոխնախագահի, հետագայում նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ Զվերեւի հետ էր: Երեկոյան մոտավորապես ժամը 8-ին նրան զանգահարեց Իգոր Շաբդուրասուլովը: Նա առաջինը հաղորդեց Լիսովսկու ձերբակալության մասին...

▼▼▼

Ստոպ: Այստեղ ես ընդհատում եմ Սոկոլովի պատմությունը, քանզի մենք աննախադեպ հնարավորություն ունենք այս պատմական երեկոյի իրադարձություններն ամենայն մանրամասնությամբ ներկայացնելու:

«Լոգովազ»-ի ընդունելությունների տանը տեղադրված գաղտնի տեխնիկան բծախնդրորեն արձանագրել է արտասանված ամեն մի բառը:

Բ. Բերեզովսկի-Ի. Շաբդուրասուլով, 1996 թ. հունիսի 19, երեկո

Շաբդուրասուլով- Ասա, խնդրեմ, դու ոչի՞նչ չես լսել Լիսովսկու առնչությամբ:

Բերեզովսկի- Իսկ ի՞նչ է եղել:

Շ.- Ինձ Միշան զանգահարեց, Լեսինը: Կարծես թե նրա ականջով ընկել է, որ նրան ձերբակալել են:

Բ.(շփոթված)- Ոչ: Ոչինչ չեմ լսել... Մի վայրկյան սպասի... (Կողքին կանգնած ինչ-որ մեկին) Շաբդուրասուլովն է զանգահարում: Տեղեկություն կա, որ Լիսովսկուն ձերբակալել են: (Շաբդուրասուլովին) Դա Լեսի՞նն է ասել:

Շ.- Դե, նա դա որպես ականջով ընկած լուր հաղորդեց: Ես այսօր Սերգեյի հետ խոսել եմ մի քանի անգամ, օրվա առաջին կեսին: Հետո ինձ ասացին, որ նա հիվանդացել է եւ տուն է գնացել բարձր ջերմությամբ: Ահա այն ամենը, ինչ ես գիտեմ... Ստուգելու ուրիշ հնարավորություն չկա՞:

Բ.- Հիմա կստուգեմ, Իգոր, խորին շնորհակալություն տեղեկատվության համար:

Շ.- Դու դեռեւս ակումբում կլինե՞ս... Այդ ժամանակ ես գուցե եւ գամ:

Շարունակությունը՝ էջ 9 ➤

Զարտնիք

Կրեմլը «վետո» է դնում Գագարինի մահվան առեղծվածի բացահայտմանը

Դա տեղի ունեցավ 1961 թվի ապրիլի 12-ին, Մոսկվայի ժամանակով 9-ն անց 7 րոպեին: Արալյան ծովից դեպի արեւելք, օվկիանոսի պես ընդարձակ Ղազախական տափաստանում գտնվող «Բայկոնուր» տիեզերակայանից «Վոստոկ» տիեզերանավով դեպի տիեզերք աշխարհում առաջին թռիչքը կատարեց Յուրի Ալեքսեեւիչ Գագարինը: Մոլորակն անմիջապես արձագանքեց իրադարձությանը: «Լայֆ» հեղինակավոր պարբերականն իր ռեպորտաժը վերնագրեց՝ «Աշխարհի նորագույն հերոսը դարձավ այն մարդը, որը թողեց այս աշխարհը»:

Խորհրդային Միության փլուզումից առաջ ողջ խորհրդային ժողովուրդն ամեն տարի ապրիլի 12-ին պաշտոնապես նշում էր «Տիեզերագնացի օրը»՝ ի պատիվ պատմական իրադարձության: Ժամանակները փոխվել են: Հիմա միայն Ռուսաստանում են հիշում ու նշում այս տարեթիվը:

Աշխարհի առաջին տիեզերագնաց օդաչու Գագարինն իր անմիջական հրահանգիչ Վլադիմիր Սերուգինի հետ զոհվեց 1968 թվի մարտի 27-ին՝ ՄիԳ-15 ինքնաթիռով սովորական թռիչքային փորձարկում կատարելիս, առեղծվածային պայմաններում: Պաշտոնական եւ ոչ պաշտոնական աղբյուրները տարբեր, երբեմն իրարամերժ մեկնաբանություններով բացատրեցին այս դժբախտ պատահարը: Սակայն մինչեւ օրս հստակ ու վերջնական պատասխան չի տրվել դրան: Առանձին գիտնականների ինքնակամ հետաքննչական աշխատանքները շարունակվել են, եւ ահա, ողբերգությունից մոտ քառասուն տարի անց անգլիական հեղինակավոր «Ինդիփենդենթ» թերթի վերոհիշյալ վերնագրի ներքո Մոսկվայից այս մասին գրում է անգլիացի լրագրող Էնդրու Օզբորնը: Ստորեւ թարգմանաբար ներկայացնում ենք այդ հոդվածը՝ որոշ կրճատումներով:

Կրեմլը «վետո» դրեց աշխարհում առաջին տիեզերագնաց Յուրի Գագարինի մահվան դրդապատճառների բացահայտման վերաբերյալ նոր հետաքննություն սկսելու մի խումբ ավիացիոն մասնագետների խնդրանքին, հակառակ նրանց պնդումների, որ իրենք որոշակի պատասխաններ ունեն 20-րդ դարի այդ խորհրդավոր առեղծվածի անորոշ հարցերին:

Գագարինի սխրանքը կարեւոր շրջադարձ էր տիեզերքը նվաճելու ասպարեզում Խորհրդային Միության եւ ԱՄՆ-ի միջեւ ծավալված մրցարշավում: Նրա մահվան հանգամանքների պաշտոնական հետաքննության արդյունքները չափազանց աղոտ եւ վիճելի էին՝ հիմնված սոսկ ենթադրությունների վրա: Հետաքննող հանձնախումբը պարզապես եզրակացրել էր, որ նրա մահվան «ամենահավանական պատճառը» կարող էր լինել ինքնաթիռի հանկարծակի, ճակատագրական խուսանավումը: Օդաչուները ստիպված են եղել կտրուկ թեքել ինքնաթիռի ուղղությունը, որպեսզի չբախվեն ամպակույտի կամ օդային գնդի, կամ չընկնեն օդային փոսի մեջ:

Բացատրության այս չափազանց մշուշոտ բնույթը հետագայում պատճառ դարձավ հարցականի տակ դնելու Գագարինի՝ որպես օդաչուի ունակությունները, եւ երկրորդ՝ տեղիք տվեց զանազան ենթադրությունների: Դրանցից ամենավիրավորականը թերեւս այն էր, որ իբր օդաչուները հարբած են եղել եւ կորցրել են ինքնաթիռի վերահսկողությունը, որ իբր Գագարինը «գլուխը կորցրել էր» իրեն բաժին հասած փառք ու պատվից ու դարձել հարբեցող: Այլ վարկածների համաձայն, իբր Սերուգինը նախանձից դիտավորյալ սպանել էր Գագարինին եւ իրեն: Եվ կամ իբր Գագարինն իր սեփական մահն ընդամենը «բեմականացրել էր» եւ հետո պլաստիկ վիրահատության ենթարկվելով՝ փախել, անհետացել: Որ իբր ավիավթարից մի կերպ փրկվելով՝ Գագարինը երկար ժամանակ հայտնվել է հոգեբուժարանում եւ մահացել միայն 1990-ին, որ պատահարը կազմակերպված է եղել այդ ժամանակվա կառավարության ղեկավար Լեոնիդ Բրեժնեւի կողմից, որը Գագարինի համբավը որպես սպառնալիք դիտելով իր հեղինակության՝ որոշել էր վերջ դնել նրա կյանքին, եւ այլն, եւ այլն: Ամենահետաքրքրական վարկածը, գուցե, այն էր, որ Գագարինին «առեւանգել են» այլմոլորակայինները:

1968 թվականին կազմված հետաքննչական հանձնախմբի անդամ, ավիացիայի ինժեներ Իգոր Կուզնեցովը, սակայն, «Ինդիփենդենթին» տված իր հարցազրույցում պնդում էր, որ գործընկերների աջակցությամբ կատարված հետազոտությունները նոր լույս են սփռում առեղծվածի վրա եւ բացահայտում կատարվածը: Արդիական մեթոդներով իրականացված հետաքննությունը պարզել է, որ օդաչուների խցիկը հերմետիկորեն փակված չի եղել, որ օդափոխիչ պանելը մասնակիորեն բաց է մնացել, ինչը օդաչուներին հարկադրել է կտրուկ նվազեցնել թռիչքի բարձրությունը: Վայրկյանում 145 մետր բարձրությունը նվազեցնելու ընթացքում էլ օդաչուները կորցրել են ինքնատիրապետումը, ապա ինքնագիտակցությունը եւ մահացել՝ նախքան ինքնաթիռը գլխիվայր կբախվեր գետնին: Նրանք պնդում են, որ արագությունն այդքան կտրուկ իջեցնելն այդ ժամանակ ընդունելի էր համարվում, մինչդեռ մեր օրերում դիտվում է որպես կյանքի համար խիստ վտանգավոր քայլ:

Կուզնեցովն ու 30 այլ ականավոր գիտնական-մասնագետներ դիմել են նախագահ Վլադիմիր Պուտինին, խնդրելով իրենց նոր հայտնագործությունների հիման վրա թույլատրել նոր հետաքննություն անցկացնել Գագարինի մահվան հանգամանքները պարզաբանելու համար, սակայն Կրեմլը մերժել է, պատճառաբանելով, որ բավարար հիմքեր չի տեսնում կասկածի տակ դնելու պաշտոնական վարկածը:

«Ինչ վարկածի մասին է խոսքը: Դրանք սոսկ ենթադրություններ էին», պնդում է Կուզնեցովը, ավելացնելով՝ «Դժբախտաբար մարդիկ չեն ցանկանում իմանալ ճշմարտությունը կամ ընդունել, որ այդ ժամանակվա եզրակացությունը սխալ է եղել»: Մինչդեռ նրա կարծիքով նոր պատասխանը վերջ կդներ առեղծվածին եւ կվերականգներ Գագարինի ու կառավարության հեղինակությունը: «Ինչքան երկար մնա անորոշության այս վիճակը, այնքան զանազան հորինված մեկնաբանություններով մարդիկ կփորձեն վարկաբեկել թե՛ օդաչուներին, թե՛ կառավարությանը», նշում է նա:

Տեղեկանք

Յուրի Ալեքսեեւիչ Գագարինը ծնվել էր Սմոլենսկի մարզի Գժատսկի շրջանի Կլուշինո ավանում, 1934 թվի մարտի 9-ին: Ծնողները հասարակ ռուսներ են եղել, կոլտնտեսության աշխատողներ, բայց՝ կրթված: «Հայրս ծխական-եկեղեցական դպրոցի երկրորդ դասարանի կրթություն է ստացել, բայց նա ուսումնասեր էր եւ ինքնակրթությամբ շատ բան է ձեռք բերել», գրել է Գագարինը իր «Ճանապարհ դեպի տիեզերք» գրքում, որը թարգմանված է հայերեն (Երեւան, 1962 թ., Հայպետհրատ) եւ որի առանձին գլուխներ այդ ժամանակ տպագրվել են «Պրավդայի» էջերում: Գագարինն ավարտել է Չկալովի (Օրենբուրգ) ռազմական ավիացիոն ուսումնարանը 1957-ին եւ Մոսկվայի Ն. Ե. Ժուկովսկու անվան ռազմաօդային ինժեներական ակադեմիան՝ 1968-ին:

Տիեզերագնացների ջոկատի անդամ է դարձել 1960-ից: «Վոստոկ» տիեզերանավով երկրի շուրջ կատարած նրա առաջին թռիչքը տեւել է 1 ժամ 48 րոպե: Զոհվելուց հետո նրա հիշատակը հավերժացնելու նպատակով Գժատսկ քաղաքը վերանվանվել է Գագարին, իսկ Գժատսկի շրջանը՝ Գագարինի շրջան: Նրա անունով է կոչվում նաեւ Մոնինոյի ռազմաօդային ակադեմիան եւ լուսնի հակառակ երեսի խառնարաններից մեկը: Նրա անունով գյուղ կա նաեւ Հայաստանում, Հրազդանի շրջանում

Պատրաստեց՝ Հ. ԾՈՒԼԻԿՅԱՆԸ

«ԱՏՈԼԼ»-ի առեղծվածը

Բ էջից

▼▼▼

Ակումբում անմիջապես շարժում սկսվեց: Շուտով եկան Շաբդուրասուլովը եւ Բադրին: Բոլորը լարված վիճակում էին: Բայց ես շատ լավ էի ճանաչում Բերեզովսկուն: Ու շատ կարեւոր բան անմիջապես աչքիս ընկավ. իրականում նա հոգու խորքում հրճվում էր: Բորյան ակնթարթորեն հասկացավ, որ դա իր համար շահեկան իրադրություն է, Կորժակովի գլուխն ամենաանպատեհ տեղը կոխելու հնարավորություն:

Այդ ժամանակ նա Կորժակովի հետ արդեն լուրջ բախումների մեջ էր: Ամեն ինչ տեղի էր ունեցել նախագահական ընտրությունների նախընտրական կամպանիայի պատճառով: Կորժակովը փորձում էր վերահսկել Ելցինի նախընտրական շտաբի աշխատանքը: Նա տեսնում էր, որ փողերն անհետանում են, ասես ավլում-տանում էին: «Քսերոքսի տուփը» փշրանք էր: Փող ամեն օր էր տեղ հասցվում: Ես ինքս եմ տեսել, թե դրանք ինչպես էին տեղավորվում հեռուստացույցի արկղերի մեջ:

Բայց Բերեզովսկին հասկանում էր, որ եթե ընտրությունների վերահսկողությունը տա Կորժակովին, ապա այդպես էլ հավիտյանս-հավիտենից կմնա պարզապես Բորյա, որը ժամեր շարունակ սպասում է Կորժակովի ընդունարանում: Դա պայքար էր ոչ թե Ելցինի, այլ նրան մոտենալու համար:

Եվ, ահա, ես նայում եմ Բերեզովսկուն ու զգում՝ նրա աչքերում վախ չկա: Նույնիսկ հակառակը, խաղամոլին պատած ազարտն է փայլում: Եվ նա մի միտք հայտնեց, որի իմաստը ներկա գտնվողներից գուցե միայն ես հասկացա: «Իրադրությունը փայլուն է,- ասում է Բորյան:- Եթե մենք այժմ այն ճիշտ ղեկավարենք, ապա հստակ կարող ենք հաղթել»: Բոլորը մտածեցին, որ նա նկատի ունի հաղթանակը ընտրությունների ժամանակ:

Բայց ես տեսնում էի, չէ՞, որ խոսքը ուրիշ, սեփական մորթի հաղթանակի մասին էր:

Հարկ է արժանին հատուցել Բերեզովսկուն. նա ամեն ինչ հստակ հաշվել էր: Քանի որ Կորժակովն ու Բարսուկովը չէին ցանկանում ամեն ինչ բացահայտել, Բորիսը որոշեց առաջինը հասցնել տեղեկատվական հարվածը: Նա ձերբակալության մասին լուրը հաղորդեց հեռուստատեսությամբ: Այն տպավորությունն էր ստացվում, որ ուժային հեղաշրջման փորձ է կատարվում:

- Եվ գործին խառնեցին Դյաչենկոյին՞:

- Այո, անմիջապես: Տատյանան արդեն նրա եւ Գուսինսկու լուրջ ազդեցության տակ էր: Նրանք ամեն կերպ փաղաքշում էին նրան:

Բերեզովսկի -Դյաչենկո

Բերեզովսկի.- Տան, մենք այստեղ տեղեկություն ունենք... մենք այստեղ նստած ենք՝ Վոլոդյա Գուսինսկին, Մալաշենկոն... Որ Լիսովսկուն ձերբակալել են:

Դյաչենկո. (Վախեցած)- Էդ ի՞նչ եք ասում որ...

Բ.- Տան, իրադրությունը բոլորովին այլ շրջադարձ է ընդունում: Մենք հիմա այստեղ կբերենք НТВ-ի տեսախցիկները: Այստեղ է գալիս նաեւ Բադրին...

Դ.- Ու՞ր, որտե՞ղ եք բերելու:

Բ.- Դե, այստեղ, ուր հիմա գտնվում ենք: Ակումբ:

Դ.- Բորիս Աբրամովիչ, դա ճի՞շտ է:

Բ.- Եկ այսպես անենք: Եթե դա ճիշտ է, ես կփորձեմ, եթե կարողանամ աշխատել, զանգահարել քեզ:

Դ.- Իսկ ձեզ որեւէ մեկը սադրանքի չի ենթարկո՞ւմ:

Բ.- Սադրանքի կարող են ենթարկել միայն Ալեքսանդր Վասիլեւիչը (Կորժակովը- Ա. Խ.) եւ Միխայիլ Իվանովիչը (Բարսուկովը-Ա. Խ.): Ուրիշ ոչ ոք: Ուրիշներին չգիտենք:

Դ.- Դե, նրանք:

Բ.- Նրա՞նք: Իսկ ի՞նչ է, մենք պետք է սպասենք մինչեւ մյուսներին ձերբակալե՞ն: Ինչ եք կարծում, Տան... Ես հիմա լսափողը Վոլոդյային կտամ, մի վայրկյան:

Գուսինսկի.- Տանեչկա, դու մի վշտացիր: Իրադրությունն առայժմ շատ լարված է: Տեղեկություն է ստացվել, իբր թե ձերբակալել են Լիսովսկուն:

Դ.- Իսկ դու վստա՞հ ես, որ դա ճշմարտություն է:

Գ.- Հիմա կպարզենք: Այստեղ ընդհանրապես ձախ մեքենաների ծով է դրսում, դրա համար էլ բոլորը նյարդայնանում են... Տանյուշ, ես տալիս եմ Բորյային:

Բ.- Տանյուշ, ես կարծում եմ, որ մոտենալ... Չգիտեմ՝ արժե, թե ոչ: Եկեք ամեն դեպքում ամեն ինչ պարզենք մինչեւ վերջ: Առայժմ ես հաղորդում եմ այն տեղեկությունը, որին տիրապետում ենք մենք: Դա առաջին: Դե, համենայն դեպս, մենք այստեղ ենք բերում ՁԼՄ-ներին, որ եթե ինչ-որ բան պատահի, այդ ամենը լինի ինչպես մեծահասակների մոտ: Բայց, իհարկե, ոչ մի հիստերիկա, ոչինչ չի լինի, եթե հերքվի Լիսովսկու ձերբակալության մասին լուրը: Ուրիշ բան, եթե նրանք ձերբակալել են նրան... Այլեւս սպասել չի կարելի...

Դ.- Բայց դու դա կարո՞ղ ես իմանալ:

Բ.- Մենք հենց հիմա էլ կփորձենք իմանալ: Հիմա Իգոր Շաբդուրասուլովը կգա այստեղ:

Դ.- Բորիս Աբրամովիչ, Դուք կարո՞ղ եք ինձ զանգահարել:

Բ.- Տան, եկ ամբողջ ժամանակ կապի մեջ մնանք: Դու բջջայինո՞վ ես խոսում, թե՞ նաեւ տան հեռախոսով:

Դ.- Ես «Պրեզիդենտ-հոթելում» եմ:

Բ.- Հիանալի է: Դուք գալուց առաջ զանգահարիր այստեղ... Մենք ակումբում ենք:

Դ.- Բորիս Աբրամովիչ, դե, ես ձեզ աղաչում եմ:

Բ.- Տան, դու մի հուզվիր, ոչ մի թեթեւամիտ ու հապճեպ արված բան տեղի չի ունենա:

/Շարունակելի/

Պատրաստեց
ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆԸ

Եղունգի խնամքի ամերիկահայ «թագուհին»

«Լոս Անջելեսում գործող «Արարատ Գիլդիայի» համանախագահներ Անդրեա Ֆերինգն ու Դիանա Հեքիմյանն այս տարվա իրենց կազմակերպած առաջին միջոցառմանը՝ ապրիլի 26-ին, Ռիփլիի քաղաքային ակումբ են հրավիրել Ռումինիայում ծնված հայազգի ճանաչված ձեռնարկատեր, եղունգների խնամքի անզուգական մասնագետ Ջեսիքա Վարդուկյանին», տեղեկացնում է «Արմինըըն միրոր-սփեքթեյթր» շաբաթաթերթը:

Ջեսիքան, ըստ հաղորդագրության, 1962-ին է ներգաղթել Միացյալ Նահանգներ՝ իր հետ բերելով առողջապահության բնագավառում եվրոպական կրթության նորամուծությունները: 1969 թվականին բացած եղունգների հարդարման իր առաջին սալոնը՝ Սանսեթ Պլազա փողոցի վրա, անմիջապես իր վրա է հրավիրում հոլիվուդյան հանրահայտ աստղերի, իսկ 1980-ականներին նաեւ Սպիտակ տան այդ ժամանակվա տերերի՝ Ռոնալդ եւ Նենսի Ռեյգանների ուշադրությունը: Ասում են, որ նա իր խորհուրդներով օգնել է արքայադուստր Դայանային՝ վերջ տալու եղունգները կրծելու սովորությանը:

Վերոնշյալ միջոցառման ժամանակ Ջեսիքան խոսել է ընդհանրապես ձեռքերի, ոտքերի խնամքի եւ մասնավորապես մանիկյուրի, պեդիկյուրի եւ մաշկի հեսագա խնամքի մասին:

Հ. Ծ.

Կանայք

Այս ընտրություններում քաղաքական կուսակցություններն ու գործիչները վերջապես գնահատեցին կանանց

Եվրոխորհրդի 46 երկրների մեջ տղամարդկանց ու կանանց հավասարության ցուցանիշներով Հայաստանը զբաղեցնում էր վերջից 3-րդ տեղը

«Մեր հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ խորհրդարանական այս ընտրությունների ընթացքում քաղաքական կուսակցությունները վերջապես հասկացան կանանց գործոնի կարեւորությունը: Շատ կուսակցություններ իրենց նախընտրական ցուցակներում նույնիսկ 15 տոկոսից ավելին տրամադրեցին նրանց: ՀՅԴ-ի ցուցակում, օրինակ, նրանք 25 տոկոս ներկայացվածություն ունեին, նույնը «ՄԱԿ-ի», «Բարգավաճի» ցուցակներում», հետընտրական այսօրինակ դիտարկումներ է անում «Համալսարանական կրթությամբ կանայք» ասոցիացիայի նախագահ Ջեմմա Հասրաթյանը:

Այո, հասկապես «Օրինաց երկիր» կուսակցության օրինակով շատերը հենց տրակտիկայում ճշտեցին, որ կանայք ավելի հավասարիմ են իրենց գաղափարներին, ավելի խաչ ու սկզբունքային են, քան տղամարդիկ: «Օրինաց երկրի» կոալիցիայից դուրս գալուց հետո առաջինն այստեղից հեռացան տղամարդիկ: Կանայք նաեւ ավելի զգայուն են, իսկ հասարակությունը զգացմունքայնություն սիրում է, եթե այն մատուցվում է նորմայի սահմաններում:

Քաղաքական գործիչների ու կուսակցությունների ղեկավարների բաղացականությամբ է պայմանավորված նաեւ այն հանգամանքը, որ կուսակցությունների ներսում աննախադեպ ակտիվացել են կին խորհուրդների գործողությունները: Կուսակցություններն առաջ մղեցին փորձառու կանանց` «Հանրապետականը»` Հերմինե Նաղդալյանին, «Բարգավաճը»` Գոհար Ենոքյանին, «Օրինաց երկիրը»` Մարգարիտ Պետրոսյանին:

Սա միայն ապացուցում է, որ ինչքան էլ տղամարդիկ ասեն, որ դեմ են սեռային հավասարությանը, նրանք գիտակցում են, որ կանանց օգնությամբ կարող են հասնել անսպասելի հաջողությունների: Ի վերջո, փաստ է նաեւ այն, որ Հայոց համազգային շարժման մեջ խիստ կարեւոր դերակատարում ունեին հենց, այսպես անվանված` «բեսեռ» կանայք, որոնց քաղաքական գործիչ տղամարդիկ գիտակցաբար օգտագործում էին ցույցերի, միտինգների կարեւոր պահերին:

Մեր իրականության մեջ 2 սեռերի միջեւ հավասարության խնդիրներին հասարակությունն առայժմ գրեթե թշնամաբար է վերաբերվում: Բայց արտաքուստ թվում է, ամեն ինչ կարգին է: Հայաստանն անկախացման հենց առաջին տարիներին միացավ կանանց հանդեպ խտրականության արտահայտությունների բոլոր տեսակների վերացման վերաբերյալ ՄԱԿ-ի կոնվենցիային, ստորագրեց պեկինյան դեկլարացիան, սակայն առ այսօր պրակտիկ միջոցառումները խիստ դանդաղ են ընթանում:

Անցած տարի հրապարակված ցուցանիշների համաձայն Հայաստանը սեռային համամասնության հավասարակշռության տեսանկյունից Եվրոխորհրդի 46 երկրների մեջ զբաղեցնում էր վերջից երրորդ տեղը: Մեր հասարակության մեջ կանանց տեղի ու դիրքի, ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի դրույթների իրականացման իրավիճակի յուրատեսակ քարտեզ է «Համալսարանական կրթությամբ կանայք» ասոցիացիայի նախաձեռնությամբ իրականացված մոնիտորինգը, որին մասնակցել է նաեւ «Հանուն խաղաղության» հասարակական կազմակերպությունների կոալիցիան: Միջազգային փաստաթղթերի ոգով մշակված ազգային ծրագիրն այդպես էլ չի համարվում մեր ավանդութային կարծրատիպերին: Դա արտահայտվում է ամենուր, մեր կյանքի քիչ թե շատ նշանակալից ասպարեզներում: Կարծես ընտանեկան հարկից դուրս կյանքն էլ շարունակվում է ընկալվել իբրեւ մի այլ` հանրային օջախ, ուր տղամարդը, ինչպես ավանդաբար եղել է հայ ընտանիքի ներսում, ամուր պահում է առաջինի, ղեկավարի, թելադրողի, որոշողի դերակատարումը:

Մեր բնակչության 51,8 տոկոսը կազմում են կանայք, 48,2 տոկոսը` տղամարդիկ, բայց նրանք հասարակական գործունեության ոլորտներում խիստ անհավասարաչափ են ներկայացված: Հայաստանում կանանց մոտ 60 տոկոսը բարձրագույն կրթություն ունի, յուրաքանչյուր 5-րդ կինը: Սա հսկայական մտավոր ներուժ է, որը ճիշտ օգտագործելու դեպքում փոխհատուցումը կարող է շատ ավելին լինել, քան ենթադրվում է: Հասարակությունը կարող է արագացնել քայլերը դեպի ավելի կիրթ, ավելի հանդուրժող ու բարեկեցիկ կենսաձեւ, եւ գուցե ավելի զգայուն վերաբերմունք ձեւավորվի սոցիալական հարցերի նկատմամբ: Հայաստանում կանանց մտավոր ռեսուրսը խելամիտ չի օգտագործվում, օգտագործվում է սահմանափակ ու հատվածաբար: Մեր կանանց 83 տոկոսն զբաղված է կրթության համակարգում, իսկ առողջապահության համակարգում` 78 տոկոսը: Հատկապես ուսուցչությունը վերջնականապես կանացի մասնագիտություն է դարձել:

Երկու ոլորտների կառավարման ղեկերի մոտ կանայք մեղմ ասած` խիստ համեստ ներկայություն ունեն: Տղամարդիկ շարունակում են հեռու պահել նրանց եւ քաղաքական, եւ հայեցողական պաշտոններից: Հայաստանում միայն մշակույթի նախարարն է, որ կին է: Վերջին 15 տարիների ընթացքում, ժողովրդավարական գործընթացների ձեւավորման ժամանակ, մենք ունեցել ենք ընդամենը 3 կին նախարար` Կարինե Դանիելյան, Հռանուշ Հակոբյան, Թամարա Պողոսյան, որոնցից երկուսն ընդամենը մեկ տարի աշխատեցին:

Կրթության նախարարությունում ոչ նախարարը, ոչ էլ տեղակալներից որեւէ մեկը կին չեն: Այսինքն, փաստացի ոլորտի զարգացման, կառավարման մարտավարության, կարեւոր որոշումների ընդունման ասպարեզում հաշվի չի առնվում դրա մեծամասնություն ուսուցիչ կանանց կարծիքը:

Կանանց քանակը գերակշռում է եւ առողջապահության ասպարեզում: Սակայն այսօր ոչ մի հիվանդանոցում, բացի մեկից, կին գլխավոր բժիշկ չունենք: Նրանք դիրքերը պահպանել են հիմնականում պոլիկլինիկաների կառավարման համակարգերում: Կանայք ոչ միայն չեն մասնակցում կառավարմանը, այլեւ նրանց եւ տղամարդկանց աշխատավարձերի միջեւ որոշակի տարբերություն կա: Մինչդեռ առողջապահությունն ու կրթությունն այն ասպարեզներն են, որոնց պահպանման ծանր պատասխանատվությունը նաեւ մութ ու ցուրտ տարիներին կանայք իրենց ուսերին կրեցին:

Հայրիշխանության տիրապետությունն առավել վառ արտահայտված է տեղական ինքնակառավարման համակարգում: Համայնքապետարանների ղեկավարների ընդամենը 2,1 տոկոսն է կին, իսկ Երեւանում ընդհանրապես ոչ մի կին քաղաքապետ չկա: Սակայն 2005 թվականին Էջմիածին եւ Նոր Հաճըն քաղաքների քաղաքապետների ընտրության ժամանակ առաջ քաշվեցին նաեւ 2 կին թեկնածուներ: Նրանք չընտրվեցին, սակայն փաստն ինքնին քայլ կարելի է գնահատել:

Հայաստանում ժուռնալիստիկան եւս ֆեմինիզացված է, եւ այստեղ նույն վիճակն է, ինչ կրթության ու առողջապահության ոլորտներում: Այստեղ կանայք միայն իբրեւ կատարողներ են աշխատում, եւ շատ փոքրաթիվ բաժինների վարիչներ ու խմբագիրներ կան, նրանք ավելի սակավ են ռադիոհեռուստատեսությունների խմբագրություններում: Դարձյալ ծանրությունը կանանց վրա է, բայց ղեկավարում են տղամարդիկ: Մեր տղամարդկանց գիտակցության մեջ ամուր քարի նման նստած է ավանդութային կարծրատիպը, որ իրենք են գլխավորը նաեւ իրենց ընտանիքների պատերից դուրս:

Կանանց տեղն ու դիրքը մեր իրականության մեջ, հասարակության վերաբերմունքի խորքային առանձնահատկությունները արտացոլվում են նաեւ գովազդային դաշտում: ԶԼՄ-ները, փողոցային գովազդային պաստառները, իբրեւ բիզնեսի խթանման միջոց, լայնորեն ներկայացնում են կանանց մարմնի բարեմասնությունները: Մերկ մարմնի ցուցադրումը կնոջ լուսանցքային դերի ընկալում է ներարկում մանուկ ու երիտասարդ սերնդի գիտակցության մեջ, եւ նրանք շարունակում են կնոջը նայել նույն հայացքով, ինչ իրենց հայրերն ու պապերը: Չնայած ակնհայտ է, որ այսօր հայ կինը բոլորովին այն չէ, ինչ ներկայացվում է:

19-րդ դարում հայ իրականության մեջ հենց տղամարդիկ նախաձեռնեցին կանանց հասարակական-քաղաքական գործունեության մեջ ներգրավելու միջոցառումները` կրթության, առողջապահության համակարգերում, օրենսդիր մարմնում: Կանանց բարեգործական շարժումն այդ ժամանակ ազգային խնդիրներ ուներ, քանի որ երկիրն այլ պետությունների ազդեցության ոլորտում էր գտնվում: Հիմա էլ, գլոբալացման համամոլորակային դաշտում, հայ կանայք ազգայինը պահպանելու խնդիրներ ունեն:

Կանայք աջակցում էին որբերի դպրոցների բացմանը, առաջ էին մղում կրթական համակարգը, որտեղ պահպանեն լեզուն, ավանդույթները, մշակույթը: Եվ պետք է ընդունել, որ սա քաղաքական մասնակցություն էր: Կանայք նույնիսկ սկսեցին ստեղծել իրենց մամուլը, բայց առաջին հոդվածները չէին ստորագրում, ծածկագրերով էին հանդես գալիս: Հասարակությունը պատրաստ չէր այդ նոր իրողությանը: Այս ավանդույթները ենթադրում են, որ մեր այսօրվա հասարակությունը դրանց շարունակողն ու կրողը պետք է դառնա: Բայց այդպես չէ գոնե առայժմ:

Մեր առաջին հանրապետության ժամանակ, 1918-20 թվականներին, Դաշնակցության կառավարման ժամանակ արդեն 3 կին պատգամավոր ունեինք, եւ ունեինք դեսպան Ճապոնիայում: Այսօր միայն «Սոցիալ-հնչակյան», «Արժանապատվություն» կուսակցությունների լիդերներն են կանայք, եւ դարձյալ հասարակությունն իր անհանդուրժող կեցվածքով չի ուզում ամրագրել փաստը: Ոչ միայն չի խրախուսում, այլեւ կարծես միտումով, անտարբեր է նրանց գործունեության հանդեպ:

Նախընտրական պաշտոնական քարոզչությունների ժամանակ եւս շատ հետաքրքիր փաստ արձանագրվեց: Հեռուստատեսությունները ցուցադրում էին բացառապես կուսակցությունների ղեկավարների ելույթները, բայց ելույթ ունեցողների մեջ եղել են նաեւ կանայք, որոնց ելույթները որպես կանոն, հազվադեպ են ցուցադրվել: Այդպիսով, հասարակական կարծիք է ձեւավորվում, որ կանայք չկան այս տարածքում, բայց իրականում նրանք կան եւ բավական ակտիվ են:

Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի քաղաքագիտության դոկտոր Նադեժդա Շվեցովան ԱԺ պատգամավորների եւ փորձագետների համար կազմակերպված ծավալծողյան սեմինարի ժամանակ այսպես է դիմել հայ տղամարդկանց, որոնք բողոքել են, որ իրենք ամեն ինչ անում են հայ կանանց ճանապարհ տալու համար, բայց նրանք էլի դժգոհում են: «Ես հասկանում եմ ձեր բողոքավորությունը, կնոջ ու տղամարդու հավասարությունը կարող են ընդունել միայն ուժեղ տղամարդիկ, ովքեր իրենց մեջ ուժ են գտնում ընդունելու, որ իրենք պետք է մրցակցեն նաեւ կանանց հետ: Մնացածները խելոք կանանց ասպարեզից դուրս են մղում ու աշխատում չնկատել: Որովհետեւ նրանց մոտ իրենց ընկճված կզգան»:

Հյուսիսային Եվրոպայում` Շվեդիայում, օրինակ, կանայք պառլամենտում 45 տոկոս են կազմում, Ֆինլանդիայի պառլամենտի 50 տոկոսը կանայք են, Նորվեգիայի եւ Ֆինլանդիայի պաշտպանության նախարարները կին են: Այս երկրները ողջ աշխարհի կտրվածքով անգամ ամենաբարձր բարեկեցություն են ապահովում իրենց բնակչության համար:

Կանանց մասնակցության ցուցանիշների փոփոխությունը թե գործադիր, թե օրենսդիր իշխանության մեջ կարո՞ղ է բարեւար ուժ հաղորդել մեր կյանքին: «Դա դժվար թե շատ արագ կատարվի, որովհետեւ Հայաստանում շատ դանդաղ է ձեւավորվում այն գիտակցումը, որ խոսքը ոչ թե կանանց հարցերի բարելավման, այլ հասարակության ճիշտ, առողջ զարգացման մասին է», սա Համալսարանական կրթությամբ կանանց ասոցիացիայի նախագահ Ջեմմա Հասրաթյանի համոզմունքն է:

Հայաստանում կանանց խնդիրները քիչ են ներկայացված (որքան էլ զարմանալի թվա) նաեւ հասարակական կազմակերպությունների մեջ: 4,4 հազար ՀԿ-ներից միայն 60-70-ն են զբաղվում կանանց խնդիրներով: Ուրիշ բան, որ հասարակական կազմակերպություններում կանանց մասնակցությունը բավական ակտիվ է: Շվեդիայի հասարակական կազմակերպություններում ընդգրկված է բնակչության մոտ 20 տոկոսը, այսինքն, յուրաքանչյուր 5-րդ քաղաքացին: Հայաստանում 3-4 տարի առաջվա տվյալներով, Հայկական սոցիոլոգիական ասոցիացիայի հետազոտությունների համաձայն, բնակչության ընդամենը 7 տոկոսն է ընդգրկված: Սա ժողովրդավարական զարգացման ուղի ընտրած երկրի համար շատ ցածր թիվ է:

Մեր ԶԼՄ-ները եւս կանանց հիմնախնդիրները բավարար չեն լուսաբանում, ավելի շուտ` գրեթե չեն անդրադառնում դրանց: Մամուլը եւ հեռուստաալիքներն արտացոլում են այն իրավիճակը, ինչ կա հասարակության մեջ, չեն փորձում ջարդել կարծրատիպերը եւ այլ ուղի նշել հասարակության վերաբերմունքի համար: Դա եւս գալիս է տղամարդ ղեկավարներից, որոնք չեն ուզում պասնեջն անցել եւ ճանապարհ բացել կանանց համար:

Բայց այս պահին, այնուամենայնիվ, ըստ Ջեմմա Հասրաթյանի, մեր իրականության մեջ սառույցն ինչ-որ չափով շարժվել է: Նույնիսկ 2003 թվականի ընտրությունների համեմատ կանայք նախընտրական ցուցակներում շատ ավելի են ներկայացված, եւ հակառակ նախորդի, այս անգամ շատ են անցողիկ տեղերում: Չնայած սա կարելի է ինչ-որ տեղ նաեւ օրենքի փոփոխության ազդեցություն համարել, որ 5-ից 15 տոկոսի հասցրեց ԱԺ-ում կանանց մասնակցության տոկոսը:

Սակայն կարեւորը հալոցքն է, այն, որ ժողովրդավարության դրոշակ բռնած կուսակցությունները ժողովրդավարությունն սկսել են կանանց դիրքերի ներկուսակցական ճշտումներից:

Իսկ ինչ է կատարվում հայ ընտանիքներում: Կան ընտանիքներ, կան տղամարդիկ, որոնք ավելի են թանձրացնում հնուց ավանդութային սովորույթների գույները: Օրինակ, կնոջն արգելում են աշխատել, սովորել: Բարեբախտաբար, նրանք մեծ քանակ չեն կազմում հասարակության մեջ: Այս տեսանկյունից, իր բոլոր թերություններով հանդերձ, մեր տղամարդիկ ավելի հանդուրժող են:

Մյուս կողմից, զբաղվածության խնդիրը, ազատ աշխատատեղերի բացակայությունը իսկական աղետ են դարձել հայ տղամարդու համար: Այսօր Հայաստանում յուրաքանչյուր երրորդ տղամարդ չի աշխատում, այսինքն յուրաքանչյուր 3-րդ ընտանիքում խախտված է այն գենդերային կարգը, որ ազգային մտածողությունը վերագրում է տղամարդու դերակատարությանը: Սա էլ տղամարդկանց ձախողակ շերտն է գենդերային բուրգի աստիճաններին:

Ըստ փորձագետների, չաշխատող տղամարդու նկատմամբ որոշակի բացասական կարծիքներ են ձեւավորվում ոչ միայն հասարակության, այլեւ հենց ընտանիքի ներսում: Չնայած չաշխատելու պատճառն ամենեւին էլ տղամարդը չէ:

Իսկ կնոջ ծանրաբեռնվածությունն այդ ընտանիքներում կրկնակի, եռակի մեծանում է: Այսօր բուհերի դասախոսներ, դպրոցների ուսուցիչներ կանայք աշխատում են 2-3 տեղ, զանգվածաբար պարապում են տանը, որ ընտանիքը կարողանան պահել:

Գենդերային առումով, Հայաստանում արձանագրվում է հետաքրքրական մի իրողություն եւս. հայ տղամարդկանց կյանքի միջին տեւողությունն ավելի ցածր է կանանցից, եւ տղամարդկանց անժամանակ մահերը շատ ավելի բարձր տոկոս ու հավանականություն ունեն: Գուցե դա նաեւ նրանից է, որ տղամարդիկ անվերապահ զավթել են մտավոր ու նյարդային լարվածություն պահանջող պատասխանատու դիրքերը մեր կյանքի բոլոր ասպարեզներում: Եվ իրենց պապերի խրատներին հավատարիմ քարուն ու բարձրաձայն շարունակում են պնդել, որ դեմ են սեռային հավասարությանը:

ՆԱՐԻՆԵ ՂԱՐԻԲՅԱՆ

Մասնավորեցում

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՂԵԿԱՑՆՈՒՄ Է

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ Ք.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/ ՀԱՍՑԵՈՒՄ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. ապրիլի 5-ի թիվ 395-Ն որոշման, «**ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարարության աշխատակազմ**» պետական կառավարչական հիմնարկի ենթակայության գույքը

Հ/Հ	Գույքի անվանումը	Թողարկման թ/թ.	Պատկանելությունը	Գտնվելու վայրը	Տեխնիկական վիճակը	Գնահատված մեծութ. 05.10.06թ. /դրամ/	14.06.07թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	14.06.07թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	29.06.07թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	29.06.07թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	16.07.07թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	16.07.07թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	31.07.07թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	31.07.07թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/
1	Ավտոմեքենա «Մոսկվիչ 21412» (պ/հ՝ 645 SU 64)	1988թ.	«ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարարության աշխատակազմ» ՊԿՀ	Խարբերդի մանկատուն, հեռ.՝ 28-01-15	Թափքը փտած է, շարժիչը խառնած է եւ վերանորոգման ենթակա չէ, անվադողերը եւ անվահեծանները խախտված են եւ ոչ պիտանի, փոխանցման տուփը եւ առջեւի կախոցը կարիք ունի կապիտալ վերանորոգման	225000	169000	8450	135200	6760	108160	5408	86528	4327
2	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2107» (պ/հ՝ 827 LL 64)	1995թ.	«ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարարության աշխատակազմ» ՊԿՀ	Ք.Երեւան, Կառավարության շ.3	Կարիք ունի կապիտալ վերանորոգման	312700	235000	11750	188000	9400	150400	7520	120320	6016
3	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2105» (պ/հ՝ 276 US 31)	1986թ.	«Գավառի մանկատուն» ՊՈԱԿ	Գավառի մանկատուն, 28-01-15	Թափքը փտած է, անվադողերը եւ անվահեծանները խախտված են, շարժիչը, փոխանցման տուփը, առջեւի եւ ետեւի կախոցները կարիք ունեն կապիտալ վերանորոգման	163000	122000	6100	97600	4880	78080	3904	62464	3124
4	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-31029» (պ/հ՝ 814 UL 27)	1997թ.	«Խարբերդի մասնագիտացված մանկատուն» ՊՈԱԿ	Խարբերդի մանկատուն, հեռ.՝ 28-01-15	Թափքը, շարժիչը, փոխանցման տուփը, առջեւի եւ ետեւի կախոցները կարիք ունեն կապիտալ վերանորոգման	1479000	1109000	55450	887200	44360	709760	35488	567808	28391

Հ/Հ	Գույքի անվանումը	Թողարկման թ/թ.	15.08.07թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	15.08.07թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	30.08.07թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	30.08.07թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	14.09.07թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	14.09.07թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	01.10.07թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	01.10.07թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/
1	Ավտոմեքենա «Մոսկվիչ 21412» (պ/հ՝ 645 SU 64)	1988թ.	69223	3462	55379	2769	44304	2216	35444	1773
2	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2107» (պ/հ՝ 827 LL 64)	1995թ.	96256	4813	77005	3851	61604	3081	49284	2465
3	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2105» (պ/հ՝ 276 US 31)	1986թ.	49972	2499	39978	1999	31983	1600	25587	1280
4	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-31029» (պ/հ՝ 814 UL 27)	1997թ.	454247	22713	363398	18170	290719	14536	232576	11629

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. ապրիլի 5-ի թիվ 395-Ն որոշման, ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության պետը աճուրդի հաղթողի կողմից առաջարկված գնի վճարումից հետո մեկամսյա ժամկետում աճուրդի հաղթողի հետ կնքում է առուվաճառքի պայմանագիր, դրանում նախատեսելով, որ գնորդը պարտավորվում է իր միջոցների հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը (ներառյալ ավելացված արժեքի հարկը), ինչպես նաեւ գույքային իրավունքների պետական գրանցման հետ կապված վճարներն ու տուրքերը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով:

Բոլոր աճուրդները սկսվում են ժամը 11:00-ին: Աճուրդով չվաճառված գույքի մեկնարկային գինը յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի ժամանակ նվազեցվում է վերջին աճուրդի գույքի մեկնարկային գնի 20 տոկոսի չափով: Աճուրդը կայանալու դեպքում հաջորդ աճուրդը (աճուրդները) չի (չեն) անցկացվում: Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձինք, ինչպես նաեւ համայնքները, որոնք յուրաքանչյուր աճուրդի համար աճուրդի նախորդող աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ ք. Երեւան, Դ.Անհաղթի 23) ներկայացրել.

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է՝ յուրաքանչյուր աճուրդի համար յուրաքանչյուր գույքի մեկնարկային գնի 5 տոկոսը, մուտքագրման հաշիվն է Հայխնայբանկի թիվ 160006651014 դրամային հաշիվը.

-աճուրդի մասնակցության վճարի անդորրագիրը, որի չափն է 10000 դրամ (վճարվում է «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկղ), գույքի գնի մեջ չի ներառվում եւ անկախ աճուրդի արդյունքներից չի վերադարձվում.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք՝ հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները եւ լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը: Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Աճուրդի մասնակիցների անձնագրի առկայությունը պարտադիր է: Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհամարվող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչեւ աճուրդի սկսվելը: Աճուրդի մասնակիցները վաճառվող լոտերին կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչեւ աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածում՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչեւ 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչեւ 14:00): Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին եւ յուրաքանչյուր մասնակցին տրամադրում է հարց:

Աճուրդը վարում է աճուրդավարը: Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Ցանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածը ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով: Վերջին՝ ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից:

Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակիցը պարտավոր է՝ հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկված գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում եւ տվյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդին մասնակցելու իրավունքից: Եթե աճուրդում խաղարկող համարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկված գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող եւ ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրություն: Աճուրդում չհաղթած մասնակցին, մուծված նախավճարը վերադարձվում է վերջինիս դիմելուց հետո եռօրյա ժամկետում:

Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) եւ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել ք.Երեւան, Դ.Անհաղթի 23 հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 23-73-00, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

Հնարավոր փոփոխություններն ու լրացումները կհրապարակվեն այն ձեւով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ՝ 2007Թ. ՀՈՒՆԻՍԻ 29-ԻՆ, ԺԱՄԸ 11:00-ԻՆ, «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ, ՀԱՍՑԵՆ՝ Ք.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ՀՀ կառավարության 14.04.05թ. թիվ 459-Ն որոշմամբ լուծարվող «**Փրկարար» ՊՓԲԸ-ի** (հասցեն՝ ք.Երեւան, Արարատյան փող. 62) հաշվեկշռում գտնվող գույքը՝

N	Գույքի անվանումը	Քանակը	Գնահատված մեծությունը դրամ	Մեկնարկային գինը (ներառյալ ԱԱՀ-ն) դրամ
1	«Փրկարար» ՊՓԲԸ-ի հաշվեկշռում գտնվող գույքը՝			41607090
	որպես մեկ ամբողջական միավոր			
	այդ թվում՝			
	շենքեր եւ շինություններ (3555.9 ք.մ.)	6	43890000	
	կառուցվածքներ (պարիսպ) 100գ/մ	-	63560	
	տրանսպորտային միջոցներ	4	5260550	
	մեքենասարքավորումներ	19	2928270	
	նյութեր	-	1635900	
	ընկերության անշարժ գույքի զբաղեցրած հողատարածքի շուկայական արժեքի եւ կադաստրային արժեքի տարբերությունը		29435900	

Գնորդը պարտավոր է աճուրդի արձանագրությունը ստանալուց հետո, ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով համապատասխան հաշվին վճարել անշարժ գույքի զբաղեցրած հողամասի կադաստրային արժեքը՝ 90222100 դրամ (ընկերության անշարժ գույքի զբաղեցրած հողատարածքը՝ 1.9943 հա, հողատարածքի 1 ք.մ. կադաստրային արժեքը 4524 դրամ):

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով:

Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձինք, ինչպես նաեւ համայնքները, որոնք մինչեւ ս/թ. հունիսի 28-ը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են ներկայացրել.

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է 2080360դրամ, մուտքագրման հաշիվն է Հայխնայբանկի թիվ 160006651014 դրամային հաշիվը: Նախավճարը կարող է վճարվել նաեւ կանխիկ «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկղ.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք՝ հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները եւ լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:

Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Վերը նշված փաստաթղթերի առկայության դեպքում աճուրդային հանձնաժողովը մասնակցին տրամադրում է մասնակցի վկայական:

Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհամարվող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Աճուրդի մասնակցի վկայականները տրամադրվում են «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առեւտրային կազմակերպությունում (հասցեն՝ ք.Երեւան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/) մինչեւ ս/թ. հունիսի 28-ը, ժամը 17:00, իսկ դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչեւ աճուրդի սկսվելը:

Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները վաճառվող լոտին (գույքին) կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչեւ աճուրդի բացմանը նախորդող օրը ընկած ժամանակահատվածը՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչեւ 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչեւ 14:00):

Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին եւ յուրաքանչյուր մասնակցին, ներկայացված մասնակցի վկայականի համարին համապատասխան, տրամադրում է հարց:

Աճուրդը վարում է աճուրդավարը:

Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Ցանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով:

Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից: Եթե մի քանի մասնակից միաժամանակ գնային հայտ են ներկայացրել հավասար չափով, որից հետո ավելի բարձր գնային հայտ չի ներկայացվել, ապա աճուրդի հաղթած մասնակից է համարվում վիճակահանության արդյունքներով ընտրված մասնակիցը:

Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակիցը պարտավոր է՝ հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկված գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում եւ տվյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդին մասնակցելու իրավունքից, իսկ լոտի աճուրդը վերսկսվում է մեկնարկային գնից: Եթե աճուրդում հաղթող համարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկված գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող եւ ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը:

Աճուրդում չհաղթած մասնակիցներին, գրավոր դիմումի առկայության դեպքում, մուծված նախավճարը վերադարձվում է աճուրդի ավարտից մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում:

Ընկերության տրանսպորտային միջոցները գտնվում են Ռուսաստանի Դաշնությունում: Վաճառվող լոտին ծանոթանալու համար զանգահարել Տեր-Տածատյանին 093-36-88-75 հեռախոսահամարով:

Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) եւ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել ք.Երեւան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/ հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 23-73-00, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

Հնարավոր փոփոխություններն ու լրացումները կհրապարակվեն այն ձեւով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

«Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առեւտրային կազմակերպություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությունը վարձակալությամբ տրամադրում է տարածքներ:

Հասցե	Ազատ տարածք	(ք.մ)
ք. Երեւան, Փ. Բուզանդի 1/3	1-ին հարկ	152.8
ք. Երեւան, Փ. Բուզանդի 1/3	5-րդ հարկ	9

Անհրաժեշտության դեպքում զանգահարել 52-24-72 հեռախոսահամարով կամ դիմել ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության «Պետական գույքի գույքագրման եւ գնահատման գործակալություն» ՊՈԱԿ, Երեւան, Չարենց-10 հասցեով:

Մասնավորեցում

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ Ք.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/ ՀԱՍՑԵՈՒՄ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2006թ. դեկտեմբերի 28-ի թիվ 1885-Ն որոշման, ՀՀ կառավարությանն առընթեր ազգային անվտանգության ծառայության օտարման ենթակա գույքը

Հ/Հ	Գույքի անվանումը	Թողարկման տարեթիվը	Սկզբնական արժեքը /դրամ/	Գնահատված արժեքը 08.11.06թ. դրությամբ /դրամ/	19.02.07թ. աճուրդի		06.03.07թ. աճուրդի		21.03.07թ. աճուրդի		05.04.07թ. աճուրդի	
					մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/
1	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-2410» (պետհամարանիշը՝ 048 SS 02, շարժիչը՝ 100489)	1986թ.	231390	262500	262500	13125	210000	10500	168000	8400	134400	6720
2*	Ավտոմեքենա «ՈՒԱԶ-3303» (պետհամարանիշը՝ 417 SS 02, շարժիչը՝ 30204983)	1993թ.	1982750	731630	731630	36582	585304	29266	468244	23413	374596	18730
3	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2121» (պետհամարանիշը՝ 212 SS 02, շարժիչը՝ 2823613)	1993թ.	2449320	903800	903800	45190	723040	36152	578432	28922	462746	23138
4*	Ավտոմեքենա «ԿԱՎԶ 3970» (պետհամարանիշը՝ 462 SS 02, շարժիչը՝ 9750)	1990թ.	339500	493500	493500	24675	394800	19740	315840	15792	252672	12634
5*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2121» (պետհամարանիշը՝ 049 SS 02, շարժիչը՝ 1331175)	1990թ.	166520	285600	285600	14280	228480	11424	182784	9140	146228	7312
6	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 341 SS 02, շարժիչը՝ 3376267)	1994թ.	3102470	1144800	1144800	57240	915840	45792	732672	36634	586138	29307
7*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 159 SS 02, շարժիչը՝ 3817903)	1995թ.	1845860	670050	670050	33503	536040	26802	428832	21442	343066	17154
8*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 302 SS 02, շարժիչը՝ 3813498)	1995թ.	2245100	828440	828440	41422	662752	33138	530202	26511	424162	21209
9*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 125 SS 02, շարժիչը՝ 3813718)	1995թ.	2245100	828440	828440	41422	662752	33138	530202	26511	424162	21209
10	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 209 SS 02, շարժիչը՝ 3840395)	1996թ.	2211000	802590	802590	40130	642072	32104	513658	25683	410927	20547
11*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 145 SS 02, շարժիչը՝ 4115153)	1996թ.	2211000	802590	802590	40130	642072	32104	513658	25683	410927	20547
12	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 239 SS 02, շարժիչը՝ 4137284)	1996թ.	2774880	1007280	1007280	50364	805824	40292	644660	32233	515728	25787
13	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 238 SS 02, շարժիչը՝ 4136269)	1996թ.	2774880	1007280	1007280	50364	805824	40292	644660	32233	515728	25787
14	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 105 SS 02, շարժիչը՝ 4135491)	1996թ.	2774880	1007280	1007280	50364	805824	40292	644660	32233	515728	25787
15	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 236 SS 02, շարժիչը՝ 4136295)	1996թ.	2974310	1079680	1079680	53984	863744	43188	690996	34550	552797	27640
16*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 034 SS 02, շարժիչը՝ 4139557)	1996թ.	2974310	1079680	1079680	53984	863744	43188	690996	34550	552797	27640
17*	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-31029» (պետհամարանիշը՝ 133 SS 02, շարժիչը՝ 060320)	1996թ.	1022430	540000	540000	27000	432000	21600	345600	17280	276480	13824
18*	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-31029» (պետհամարանիշը՝ 177 SS 02, շարժիչը՝ 0000955)	1996թ.	1022430	540000	540000	27000	432000	21600	345600	17280	276480	13824
19	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2105» (պետհամարանիշը՝ 221 SS 02, շարժիչը՝ 4248931)	1996թ.	2275080	825850	825850	41293	660680	33034	528544	26428	422836	21142
20	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2105» (պետհամարանիշը՝ 252 SS 02, շարժիչը՝ 3923838)	1996թ.	2455000	1604100	1604100	80205	1283280	64164	1026624	51332	821300	41065
21*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 170 SS 02, շարժիչը՝ 4512696)	1997թ.	3019880	933140	933140	46657	746512	37326	597210	29861	477768	23889
22	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21061» (պետհամարանիշը՝ 107 SS 02, շարժիչը՝ 4383835)	1997թ.	2533280	782780	782780	39139	626224	31312	500980	25049	400784	20040
23*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21061» (պետհամարանիշը՝ 142 SS 02, շարժիչը՝ 4512264)	1997թ.	2533280	782780	782780	39139	626224	31312	500980	25049	400784	20040
24	Ավտոմեքենա «ՈՒԱԶ-31512» (պետհամարանիշը՝ 358 SS 02, շարժիչը՝ 1001847)	1997թ.	2267550	700670	700670	35034	560536	28027	448429	22422	358744	17938
25*	Ավտոմեքենա «ՈՒԱԶ-31512» (պետհամարանիշը՝ 359 SS 02, շարժիչը՝ 1003925)	1997թ.	2267550	700670	700670	35034	560536	28027	448429	22422	358744	17938
26*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 196 SS 02, շարժիչը՝ 3526384)	1998թ.	677500	204000	204000	10200	163200	8160	130560	6528	104448	5223
27*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 098 SS 02, շարժիչը՝ 5342448)	1998թ.	1825320	547600	547600	27380	438080	21904	350464	17524	280372	14019
28*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 087 SS 02, շարժիչը՝ 5338642)	1998թ.	1825320	547600	547600	27380	438080	21904	350464	17524	280372	14019
29*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 080 SS 02, շարժիչը՝ 5263737)	1998թ.	2677500	803250	803250	40163	642600	32130	514080	25704	411264	20564
30*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2107» (պետհամարանիշը՝ 138 LO 64, շարժիչը՝ 5201278)	1998թ.	705000	211500	211500	10575	169200	8460	135360	6768	108288	5415
31*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2106» (պետհամարանիշը՝ 465 SS 02, շարժիչը՝ 5613063)	1999թ.	1552280	481210	481210	24061	384968	19249	307975	15399	246380	12319
32	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 016 SS 02, շարժիչը՝ 5994933)	2000թ.	2563000	1076500	1076500	53825	861200	43060	688960	34448	551168	27559
33*	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-31029» (պետհամարանիշը՝ 228 SS 02, շարժիչը՝ 1003010)	1993թ.	-	540000	540000	27000	432000	21600	345600	17280	276480	13824

Հ/Հ	Գույքի անվանումը	Թողարկման տարեթիվը	20.04.07թ. աճուրդի		07.05.07թ. աճուրդի		22.05.07թ. աճուրդի		06.06.07թ. աճուրդի		21.06.07թ. աճուրդի	
			մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/
1	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-2410» (պետհամարանիշը՝ 048 SS 02, շարժիչը՝ 100489)	1986թ.	107520	5376	86016	4301	68813	3441	55051	2753	44041	2203
2*	Ավտոմեքենա «ՈՒԱԶ-3303» (պետհամարանիշը՝ 417 SS 02, շարժիչը՝ 30204983)	1993թ.	299677	14984	239742	11988	191794	9590	153436	7672	122749	6138
3	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2121» (պետհամարանիշը՝ 212 SS 02, շարժիչը՝ 2823613)	1993թ.	370197	18510	296158	14808	236927	11847	189542	9478	151634	7582
4*	Ավտոմեքենա «ԿԱՎԶ 3970» (պետհամարանիշը՝ 462 SS 02, շարժիչը՝ 9750)	1990թ.	202138	10107	161711	8086	129369	6469	103496	5175	82797	4140
5*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2121» (պետհամարանիշը՝ 049 SS 02, շարժիչը՝ 1331175)	1990թ.	116983	5850	93587	4680	74870	3744	59896	2995	47917	2396
6	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 341 SS 02, շարժիչը՝ 3376267)	1994թ.	468911	23446	375129	18757	300104	15006	240084	12005	192068	9604
7*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 159 SS 02, շարժիչը՝ 3817903)	1995թ.	274453	13723	219563	10979	175651	8783	140521	7027	112417	5621
8*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 302 SS 02, շարժիչը՝ 3813498)	1995թ.	339330	16967	271464	13574	217172	10859	173738	8687	138991	6950
9*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 125 SS 02, շարժիչը՝ 3813718)	1995թ.	339330	16967	271464	13574	217172	10859	173738	8687	138991	6950
10	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 209 SS 02, շարժիչը՝ 3840395)	1996թ.	328742	16438	262994	13150	210396	10520	168317	8416	134654	6733
11*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 145 SS 02, շարժիչը՝ 4115153)	1996թ.	328742	16438	262994	13150	210396	10520	168317	8416	134654	6733
12	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 239 SS 02, շարժիչը՝ 4137284)	1996թ.	412583	20630	330067	16504	264054	13203	211244	10563	168996	8450
13	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 238 SS 02, շարժիչը՝ 4136269)	1996թ.	412583	20630	330067	16504	264054	13203	211244	10563	168996	8450
14	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 105 SS 02, շարժիչը՝ 4135491)	1996թ.	412583	20630	330067	16504	264054	13203	211244	10563	168996	8450
15	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 236 SS 02, շարժիչը՝ 4136295)	1996թ.	442238	22112	353791	17690	283033	14152	226427	11322	181142	9058
16*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 034 SS 02, շարժիչը՝ 4139557)	1996թ.	442238	22112	353791	17690	283033	14152	226427	11322	181142	9058
17*	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-31029» (պետհամարանիշը՝ 133 SS 02, շարժիչը՝ 060320)	1996թ.	221184	11060	176948	8848	141559	7078	113248	5663	90599	4530
18*	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-31029» (պետհամարանիշը՝ 177 SS 02, շարժիչը՝ 0000955)	1996թ.	221184	11060	176948	8848	141559	7078	113248	5663	90599	4530
19	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2105» (պետհամարանիշը՝ 221 SS 02, շարժիչը՝ 4248931)	1996թ.	338269	16914	270616	13531	216493	10825	173195	8660	138556	6928
20	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2105» (պետհամարանիշը՝ 252 SS 02, շարժիչը՝ 3923838)	1996թ.	657040	32852	525632	26282	420506	21026	336405	16821	269124	13457
21*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 170 SS 02, շարժիչը՝ 4512696)	1997թ.	382215	19111	305772	15289	244618	12231	195695	9785	156556	7828
22	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21061» (պետհամարանիշը՝ 107 SS 02, շարժիչը՝ 4383835)	1997թ.	320628	16032	256503	12826	205203	10261	164163	8209	131331	6567
23*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21061» (պետհամարանիշը՝ 142 SS 02, շարժիչը՝ 4512264)	1997թ.	320628	16032	256503	12826	205203	10261	164163	8209	131331	6567
24	Ավտոմեքենա «ՈՒԱԶ-31512» (պետհամարանիշը՝ 358 SS 02, շարժիչը՝ 1001847)	1997թ.	286996	14350	229597	11480	183678	9184	146943	7348	117555	5878
25*	Ավտոմեքենա «ՈՒԱԶ-31512» (պետհամարանիշը՝ 359 SS 02, շարժիչը՝ 1003925)	1997թ.	286996	14350	229597	11480	183678	9184	146943	7348	117555	5878
26*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 196 SS 02, շարժիչը՝ 3526384)	1998թ.	83559	4178	66848	3343	53479	2674	42784	2140	34228	1712
27*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 098 SS 02, շարժիչը՝ 5342448)	1998թ.	224298	11215	179439	8972	143552	7178	114842	5743	91874	4594
28*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 087 SS 02, շարժիչը՝ 5338642)	1998թ.	224298	11215	179439	8972	143552	7178	114842	5743	91874	4594
29*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 080 SS 02, շարժիչը՝ 5263737)	1998թ.	329012	16451	263210	13161	210568	10529	168455	8423	134764	6739
30*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2107» (պետհամարանիշը՝ 138 LO 64, շարժիչը՝ 5201278)	1998թ.	86631	4332	69305	3466	55444	2773	44356	2218	35485	1775
31*	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2106» (պետհամարանիշը՝ 465 SS 02, շարժիչը՝ 5613063)	1999թ.	197104	9856	157684	7885	126148	6308	100919	5046	80736	4037
32	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21213» (պետհամարանիշը՝ 016 SS 02, շարժիչը՝ 5994933)	2000թ.	440935	22047	352748	17638	282199	14110	225760	11288	180608	9031
33*	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-31029» (պետհամարանիշը՝ 228 SS 02, շարժիչը՝ 1003010)	1993թ.	221184	11060	176948	8848	141559	7078	113248	5663	90599	4530

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2006թ. դեկտեմբերի 28-ի թիվ 1885-Ն որոշման, աճուրդի հաղթողը պարտավոր է .

-աճուրդի արձանագրությունն ստանալու օրվանից 5 օրվա ընթացքում «Պետական սեփականություն հանդիսացող հիմնական միջոցների (ֆոնդերի) օտարումից մուտքեր» գանձապետական հաշվին վճարել գույքի վաճառքի գումարը.

-իր միջոցների հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը, ինչպես նաեւ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման հետ կապված Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված վճարներն ու տուրքերը:

Բոլոր մեքենաները գտնվում են տեխնիկապես ոչ բարվոք վիճակում:

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով:

Բոլոր աճուրդները սկսվում են ժամը 11:00-ին:

Աճուրդով չվաճառված գույքի մեկնարկային գինը յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի ժամանակ նվազեցվում է վերջին աճուրդի գույքի մեկնարկային գնի 20 տոկոսի չափով: Աճուրդը կայանալու դեպքում հաջորդ աճուրդը (աճուրդները) չի (չեն) անցկացվում:

Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձինք, ինչպես նաեւ համայնքները, որոնք յուրաքանչյուր աճուրդի համար աճուրդի նախորդող աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ ք. Երեւան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/) ներկայացրել.

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է՝ յուրաքանչյուր աճուրդի համար յուրաքանչյուր գույքի մեկնարկային գնի 3 տոկոսը, մուտքագրման հաշիվն է Հայխնայբանկի թիվ 160006651014 դրամային հաշիվը.

-աճուրդի մասնակցության վճարի անդորրագիրը, որի չափն է 10000 դրամ (վճարվում է «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկղ), գույքի գնի մեջ չի ներառվում եւ անկախ աճուրդի արդյունքներից չի վերադարձվում.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք՝ հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները եւ լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:

Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Աճուրդի մասնակիցների անձնագրի առկայությունը պարտադիր է:

Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհամարվող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչեւ աճուրդի սկսվելը:

Աճուրդի մասնակիցները վաճառվող լոտերին կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչեւ աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածում՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչեւ 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչեւ 14:00):

Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին եւ յուրաքանչյուր մասնակցին տրամադրում է քարտ:

Աճուրդը վարում է աճուրդավարը:

Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Ցանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով:

Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից:

Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակիցը պարտավոր է՝ հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (5 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում եւ տվյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդի մասնակցելու իրավունքից: Եթե աճուրդում հաղթող համարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 5 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող եւ ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը: Աճուրդում վաճառված յուրաքանչյուր լոտի գոյացած գինը նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափը չգերազանցելու դեպքում հաղթող մասնակիցը աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի ամբողջ գումարը:

Աճուրդում չհաղթող մասնակցին, մուծված նախավճարը վերադարձվում է վերջինիս դիմելուց հետո եռօրյա ժամկետում:

Վաճառվող լոտերին ծանոթանալու համար զանգահարել՝ (091) 30-17-89 հեռախոսահամարով:

Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) եւ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել ք.Երեւան, Դ.Անհաղթ 23 /4-րդ հարկ/ հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 23-73-00, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

Հնարավոր փոփոխություններն ու լրացումները կհրապարակվեն այն ձեւով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

* Նշված լոտերը վաճառված են:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր
պետական գույքի կառավարման վարչություն

Արմատներ

Հայոց ավանդական հարսանիքը ոչ թե արտաքին եւ վայրի ուրախություն է՝ «տաշի-տուշիներով», այլ վեհագույն ու խորհրդավոր ծես, ուր ճշմարիտ ու ազնիվ զգացմունքը խտացված ու թաքնված է հոգու խորքում, ներաշխարհի ցնծությունը զուսպ է, բայց՝ տիեզերական, հային հատուկ փոքր չափերի եւ զուսպ ու պարզ ձեւերի մեջ անձնական՝ բառերով անարտահայտելի զգացում է պահված: Այդ երգերը եւ նվագները ոչ առանձին տխուր են, ոչ՝ առանձին ուրախ, ոչ էլ մի այլ բան. դրանք ոգեղեն են, տարաշխարհիկ: Զավեշտ-կատակի տարերքում ավանդական խիստ օրենք կա ու պատկառանք արյունակցի հանդեպ, լացի երգում ժպտում են բարի աստղերը ու արցունքի փոխարեն լուսնի կաթն է կաթում, թագվոր-փեսայի ծառի ու հագուստի գովերում խորհրդավոր, զարմանահրաշ ու կախարդող մի բան քեզ գամում-քարացնում է տեղում, մեջից վեր մի գաղտնիք է շշնջում, եւ սարսռում ես ակամա աստվածային անհաս ու անըմբռնելի այն ձայնից, որ միջնորդ մարդու միջոցով է հնչում: Եվ հեղեղի պես թափվում է սեր, սեր հոր ու մոր, որդու ու քրոջ, ամուսնու եւ կնոջ, մժեղի եւ թռչունի, ծիլ ու ծաղկի, լուսնի ու արեւի, երկրի եւ երկնի: Եվ մեծ Սերը Արարչի, որը հավասար բաժանվում է ամենքին՝ անարժանին ու արժանավորին, չարին ու բարուն, անընչին ու ընչավորին:

Կոմիտասի համոզմամբ, հարսանյաց երգերի լավագույն նմուշները մեզ են հասել անհիշելի ժամանակներից: Նրա ձեռագրերում նշված է, որ դրանց ելեւէջները, ոճավորումները չեն հանդիպում ոչ մի այլ տիպի երգերում, եւ հատկապես վեհափառ կերպով դեպի վեր ելնող ձայնային անցումները վկայում են դրանց բացառիկ լինելու մասին եւ դրոշմն են հնագույն շրջանի: Հայ երգի չափանիշ են, օրինակ «Էն դիզանը», «Թագվոր բարովը», «Մեր թագվորն էր խաչը» եւ այլն:

Մեր ավանդական յոթնօրյա հարսանիքում չի եղել մի ավելորդ կամ «ազատ» ժամանակ, մի «դատարկ տարածություն», այլ ամեն ինչ ճշտված ու կարգավորված էր, եւ ամեն մեկը գիտեր իր անելիքը, տեղն ու ժամանակը: Եվ ողջ հարսանյաց ծեսը պատկերն էր արարչագործության եւ պատկերն էր տիեզերակարգի, տիեզերական ծառի:

Այս փոքրիկ նկարագիր-անդրադարձը նպատակ ունի այլեւս միայն մասնագետների հիշողությանն ապավինած հնագույն ծեսի խորհուրդներով հարուստ արարողություններից պատկերներ ներկայացնել, որ անսահման առատ ու շքեղ նյութ են որեւէ ստեղծագործողի համար, եւ, իհարկե, երիտասարդ սերնդի դաստիարակության միջոց:

ԱՐԹՈՒՐ ՇԱՀՆԱԶԱՐՅԱՆ

Հայոց ավանդական հարսանյաց ծեսը արարչագործության ու տիեզերակարգի պատկերն է

Ամենից առաջ կատարվում է նշանադրությունը: Սովորաբար տղայի ծնողները եւ ազգականները որոնում են հարմար հարսնացու՝ լավ գերդաստանից: Շիրակում, Բասենում եւ Կարսում աղջկա հայրը, եթե իր աղջիկը հարսնության տալու նպատակ ունի՝ հարսնախոսներին պատասխանում է՝ «Ժամանակը կրկնի, մինչեւ մեր տանը խորհուրդ կանենք», իսկ եթե տալու միտք չունի, պատասխանում է՝ «Կորուստ մեր տանը չէ, դռնաթող Աստծուց ուզի»:

Պատահում է, որ հայրը, կամենալով աղջկան հարսնության տալ օտար գյուղ, կանխորեն վերստուգում է տղայի կարողությունը, տունը, գոմը, արտերը, արոտը եւ այլն: Վերստուգելուց հետո համաձայնում է նստել, բարեկամանալ, հյուրասիրվել եւ ստանալ փեսայի ծնողներից ընծա, մատանի, ձի, ատրճանակ կամ մի այլ պարգեւ, որ երբեմն նորից վերադարձնում է փեսային, համբուրելով նրա երեսը: Այս ընծան կոչվում է տնտեսության խալաթ (տուն տեսնելու):

Նշանադրության օրը փեսային տանում են հարսի տունը, հետն էլ զանազան ուտելեղեններ: Հրավիրվում են բարեկամները, դրացիները եւ ծխատեր քահանան, որ ընթրիքից առաջ փեսայի հետ առանձնանում է կանանց սենյակում եւ հարսնացուին փեսայի դեմ կանգնեցնելով, հարցնում է նախ առաջինի եւ ապա երկրորդի համաձայնությունը, որ արտահայտվում է գլխի խոնարհումով: Եվ ապա տղան մատանին հագցնում է աղջկա մատին, իսկ շրջապատողները գոչում են՝ «Աստված շնորհավոր անի»:

Երբ նշանադրությունը վերջանալուց հետո զոքանչն իր մոտ չպահի փեսային, սա իսկույն եւեթ պետք է վերադառնա տուն: Նշանադրության հանդեսը կոչվում է նշան:

Հետեւյալ օրն աղջկա հայրը հացկերույթ է հրավիրում բարեկամներին եւ նրանց ներկայությամբ մեկը կանգնած՝ հատ-հատ ցույց է տալիս աղջկա հանդերձը եւ տղայի տնից բերած ընծաները: Բարձր ձայնով եւ միշտ բարձր գնահատելով կոչում է. «Աստված շեն պահի Բարսեղ խնամուն, որ բերել է այսինչ խալաթը, որ արժե 25 մանեթ, այսինչ խալաթը՝ 50 մանեթ» եւ այլն:

Անմիջապես հետո սկսվում է սաչուն (հարսնացուի երեստեսնուկը), այն է՝ դրամական նվերներ տալը հարսին փեսայի, կնքահոր բարեկամների կողմից եւ յուրաքանչյուր նվերը եւ նվերների քանակը բարձրաձայն հայտարարվում է:

Հասնում է այն պահը՝ որ հարսին պետք է դուրս բերեն խնամիների առաջ: Նրա գլուխը եւ երեսը ծածկում են քողով: Դրացիներից կամ բարեկամներից մի հասակով կին (կոչվում է ուստա) առաջնորդում է նրան: Դռանը հասած՝ աղջիկը հեզությամբ գլուխ է խոնարհում հանդիսականներին, եւ ապա նա եւ ուստան միմյանց ետեւից ծանրաքայլ մոտենում են եւ համբուրում նախ քահանայի աջը, ապա քավորի եւ ապա մյուս հրավիրվածների, որից հետո նորից կանգնում են դռան մոտ:

Մի շիշ օղի, երկու բաժակ ափսեի մեջ դրած, ուստան լցնում է բաժակները, իսկ աղջիկն ափսեով մատուցում է մեկը՝ քահանային, մյուսը՝ քավորին եւ ապա ամենքին՝ նստած կարգով, կանխապես յուրաքանչյուրի ձեռքը համբուրելով: Բաժակն ընդունելուց, օրհնելուց եւ խմելուց հետո յուրաքանչյուր ոք դրամական նվեր է ձգում բաժակի մեջ աղջկա համար՝ իբրեւ երեստեսնելիք, եւ ուստան բաժակից դրանք հանում է, դնում ափսեի մեջ:

Բոլորին օղի մատուցելուց հետո աղջիկը նորից կանգնում է դռան մոտ, ուստան բացում է նրա երեսը, ցուցադրում բոլոր հանդիսականներին, լսում են շնորհավորանք եւ ապա երկուսն էլ առանձնանում են: Երեստեսնելիքի նվերները պատկանում են աղջկան, իսկ սաչու նվերներն ընդունում է աղջկա կամ փեսայի հայրը եւ նրանով զարդ է գնում աղջկա համար:

Այսպես է վերջանում նշանադրությունը Շիրակում, Բասենում եւ Կարսում:

Նշանադրությունից հետո տղահայրն իր կնոջ, բարեկամների եւ քահանայի հետ գնում է նոր խնամու տունը՝ «քեասումը կտրելու», այսինքն վերջնական փոխադարձ պայմանը որոշելու, թե փեսահայրը որքան բրինձ, գինի, օղի, մսացու եւ փող պետք է ուղարկի աղջկա հորը հարսանիքի պատրաստություն տեսնելու համար: Տված փողը կոչվում է «նաղդ» կամ «բաշլըղ»: Քեասումի հետ որոշվում է եւ մյուս նվերների քանակը՝ մսացու կով կամ եզ, յուղ, գինի, բրինձ եւ այլն, եւ այս ուտելեղենները կոչվում են «եզու» կամ «բարխու»:

Հարսանիքի առաջին ճաշը տրվում է կանանց, որոնց հրավիրելու համար քավորկինը դուրս է գալիս գյուղի մեջ՝ ուսին կամ գլխին դրած հարսնացուի համար նոր կարած քաթիբան կամ կաբան, իսկ ձեռքի ափսեի մեջ՝ չարազ (քիշմիշ, լաբլաբու եւ այլն): Զուռնան առաջին, միայնակ պտտվում է գյուղի մեջ եւ հրավեր է կարդում կանանց: Հրավերը կոչվում է «խնդրախի»: Հրավիրված կանայք փեսայի մոր համար տանում են ընծա սեղան, այն է՝ պանիր, յուղ, ձվածեղ, գաթա եւ այլ այսպիսի բաներ, ով ինչ կարող է՝ դարսելով սինու մեջ եւ կամ սինի չունեցողը՝ մաղի մեջ: Կանայք ճաշում են ցերեկով, հարսանիքի առաջին օրը, որի երեկոյան հրավիրվում են տղամարդիկ: Սակայն եթե փեսան եւ հարսը նույն գյուղում են, տղամարդկանց ընթրիքը լինում է հետեւյալ օրը, երեկոյան:

Երկու-երեք օր առաջ տղամարդկանց հարսանիքի են հրավիրում փեսան եւ նրա քավորը՝ զուռնան առաջը եւ ձեռքում մի շիշ օղի: Յուրաքանչյուր տան առաջ տան տերը հարգանքով ընդունում է նրանց եւ մի բաժակ օղի վայելում նրանց ձեռքից, իբրեւ նշան, որ ընդունում է հրավերը, պատրաստվում է գալ հարսանիքի եւ սաչու տալ: Նրանցից ով մտադիր չէ սաչու տալ, օղի չի ընդունում եւ առաջին ընթրիքը վայելելուց հետո այլեւս չի մասնակցում հարսանիքին: Սաչու տվողների համար առաջին ընդհանուր ընթրիքից հետո, առանձին մսացու է մորթվում եւ առանձին կերակուրներ են պատրաստվում:

Ուրբաթ օրը հարկավոր է հրավիրել քավորին եւ մյուս հյուրերին, ուստի մսացուն մորթելու օրը փեսան, հայրը, մայրը, քույրը եւ մոտ բարեկամները գնում են քավորին հրավիրելու:

Փեսան իր հետ վերցնում է շաքարի կտորներ կամ խնձորներ, նրա մայրը կամ քույրը՝ ձեռքներին մի փունջ ծաղիկ (մեխակ, մախմուր ծաղիկ, հոտավետ չորացած կամ կանաչ մարգա եւ այլն), իսկ ազապները՝ գավաթով գինի, մի բաժակ ափսեի մեջ, շուրջը՝ չոր միրգ շարած: Փունջը մատուցվում է քավորկնոջը, իսկ մնացյալներին՝ մի բաժակ գինի:

Այսպես է լինում՝ երբ քավորը եւ փեսան միեւնույն գյուղից են, իսկ եթե տարբեր գյուղերում են ապրում, այն ժամանակ քավորը գալիս է փեսայի տուն եւ այստեղ պատրաստում ծառը, որ պարսկահայերի մեջ կոչվում է ուրց:

Փեսան եւ հյուրերը հավաքվելուց հետո՝ ամենքը միմյանց կից, բոլորի նստելով սկսում են բարձրաձայն գովել ուրցը, որ ունի իր հատուկ երգերը: Ամենից առաջ գովվում է քավորը՝ ուրցը ձեռքում բռնած, այսինքն նա երգում է մի տուն եւ ապա ուրցը տալիս կողքի նստածին, որ նույնպես երգելով մի տուն՝ տալիս է երրորդին եւ այլն: Այսպես ուրցը պտույտ է անում, մինչեւ երգի ավարտը: Ուրցը կամ ըստ մեր ռուսահայերի՝ ծառը, կազմված է մի գլխավոր փայտից, որի շուրջը թեք բարձրանում են ճյուղեր: Սրանց, ինչպես եւ գլխավոր փայտի վրա, ամրացված են խաչաձեւ փայտեր, որոնց ծայրերին տնկում են խնձորներ: Գլխավոր փայտի վերին ծայրում դրված է հորիզոնական դիրքով խաչ, որ կոչվում է կախավ եւ նրա խնձորները՝ գլխախնձոր: Բացի խնձորներից, ուրցը զարդարում են նաեւ գույնզգույն թելերով:

Ագուլիսում եւ շրջակայքում հարսանյաց հանդեսի սկզբում, ուրբաթ օրը, սազանդարներով կամ զուռնայով կատարվում է տաշտադրեքը: Հարսանիքի համար հաց թխող եւ խմոր հունցող կանայք, տաշտի երկու ծայրից բռնած, պարում են ու փեսայի հորից նվեր ստանում: Նույն նվերը տրվում է թոնիր վառելու եւ գաթա թխելու ժամանակ:

Ապա ընտրվում է մառանապետ, որը շալ գոտի նվեր ստանալով, պարտավորվում է վերահսկել ուտելիքի եւ ըմպելիքի վրա: Կերակուր եփողները, ամանները ձեռքներին պարելով, ստանում են իրենց հասանելիք նվերը եւ կանգնում են գործի: Շիրակի, Կարսի եւ Բասենի գյուղերում հարսանիքի երկրորդ օրը մի քանի երիտասարդներ քավորի առաջնորդությամբ, բայց առանց թագավորի, գնում են հարսին բերելու: Նրանք կոչվում են հարսնառներ:

Հին Նախիջեւանում եւ Հին Ջուղայում շաբաթ երեկոյան՝ հարսանիքի երկրորդ օրը, հասակակից երիտասարդ աղջիկները հարսնացուին շրջապատելով՝ հինա են դնում նրա ձեռքերի վրա: Հետեւյալ օրը՝ կիրակի, թագավորը, քավորը, խաչեղբայրը, ազապբաշին, վառ մոմերը ձեռքներին, նոր հանդերձը տանում են հարսի տունը:

Հանդերձը հագցնելուց հետո հրավիրում են քավորին, որպեսզի հարսի գոտին կապի: Նախ քավորը ծածկում է հարսի գլուխը եւ քամարի երկու ծայրից բռնած՝ երեք անգամ անց է կացնում նրա գլխից եւ ոտքերից, ասելով՝ «Օխտը տղա բերես, մի աղջիկ» եւ ապա կապում է քամարը նրա մեջքին, նվեր տալիս հարսի գլուխ կապողին ու հեռանում է կանանց բաժնից:

Այստեղ զոքանչը նոր մոմեր է տալիս փեսայի եւ մյուսների ձեռքը. նվիրում է փեսային, ըստ կարողության՝ ժամացույց, կամ երբեմն էլ մի-մի մետաքսե թաշկինակ, դնում է նրանց առաջ խոնչա՝ զանազան ուտելեղեններով (հավ, հալվա, գաթա կամ կարմիր ձու եւ այլն, որ ազապբաշին իսկույն եւեթ ժողովում, տանում է մյուս օրն այգում վայելելու):

Ղարալագյազի գաղթական հայերի մեջ, կիրակի օրը, թագավորը՝ քավորի, ազապների եւ յուրայինների հետ զուռնայով գնում է հարսի տուն՝ նրան բերելու: Եթե հարսն այլ գյուղում է, այն ժամանակ հիշյալ անձինք գնում են ձիերի վրա, հրացաններ եւ ատրճանակներ արձակելով եւ ձի արշավելով: Երբ մոտենում են գյուղին՝ հարսանեւորներն աշխատում են փայլել արտաքինով ու շարժուձեւով: Զուռնայի նվագակցությամբ շատ արագ արշավում են ձիերի վրա, ճարպիկ շարժումներ անում, հրացաններ արձակում, մի խոսքով՝ աշխատում են գյուղի ուշադրությունն իրենց վրա դարձնել: Հետո արագությամբ մոտենում են գյուղին, նորից ձիու գլուխը թեքում ու նույն արագությամբ հետ արշավում դեպի զուռնաչիները, որոնք մյուս հանդիսականների հետ ետեւից կամաց առաջ են գալիս: Ձիարշավի ժամանակ զուռնան նվագում է այդ կողմերում տարածված՝ «Քեռո օղլու» հայտնի եղանակը: Ինչ կասկած, որ գյուղացիք՝ մեծ եւ փոքր, դուրս են գալիս նայելու:

Սակայն պետք է ասել, որ այս ձիարշավը կատարվում է ամեն տեղ: Նույն սովորությունը մենք տեսնում ենք Շիրակում, Բասենում, Երեւանի կողմերում, Ղազախում եւ այլուր:

Հետո աղջիկը (հարսը) հրաժեշտ է տալիս հայրական տանը, մայրական օջախին: Երբ աղջիկը հոր տնից պետք է դուրս գա, այդ ժամանակ շատ արտասովոր մի տեսարան է տեղի ունենում: Շրջապատված ընկեր աղջիկներով, զուռնայի նվագածությամբ, բազմաթիվ հանդիսականների առաջ նա ծնկաչոք համբուրում է օջախի քարը, դուռը, տան շեմը, պտտվում թոնրի շուրջը եւ ծնկաչոք համբուրում է թոնրի շուրթը եւ ապա ծնողաց ձեռքը, որ վերջին հրաժարականը տա: Պսակ գնալու ժամանակ թագավորը գնում է առաջից, նրա կողքին խաչեղբայրն իր անբաժան թուրը ձեռքին, իսկ մի քայլ թագավորի ետեւից գնում է հարսը, նրա թեւը բռնած հարսնեղբայրը եւ քույրերը: Հանդիսականները շրջապատում են նրանց եւ զուռնան ամենի առաջ մեղմ եղանակով «առավոտ լուսոյի» նման նվագելով՝ ծանր քայլերով առաջ է շարժվում բազմությունը:

Շարունակությունը՝ էջ Զ

«Նոյ» հանրահայտ ապրանքանիշի համար պայքարում են ե՛ւ կայացած, ե՛ւ չկայացած գործարարները

ՄԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

«Բջնի» հանքային ջրերի գործարանը, որի սեփականատերը հայտնի գործարար, ԱԺ պատգամավոր Խաչատուր Սուքիասյանն է, «Նոյ» ապրանքանիշով աղբյուրի ջուր է արտադրում 1999 թ.-ից, իսկ 2000 թ. Մտավոր սեփականության գործակալությունը նրան հանքային ջուր արտադրելու համար 32-րդ դասիչն է տվել: Նրանից առաջ, 1998 թ. նոյեմբերին, «Ֆիրմա Նոյ» արտադրական կոոպերատիվի (ԱԿ) նախագահը «Նոյ» ապրանքանիշը գրանցել էր ՀՀ արտոնագրային վարչությունում, իսկ 2000 թ. մարտի 23-ին Մտավոր սեփականության գործակալությունում (ՄՍԳ) նշանների գրանցման պետական մատյանում գրանցվել է նրա սեփականության իրավունքը «Ֆիրմա Նոյ» համակցված ապրանքային նշանի նկատմամբ: Արտադրություն սկսելու համար նրան տրամադրվել են մի շարք դասիչներ, այդ թվում նաեւ 32-ը, որի տակ «Ֆիրմա Նոյ» ԱԿ-ի նախագահի Գագիկ Սարգսյանի ասելով օշարակ է արտադրել:

«Բջնի» հանքային ջրերի գործարան ՓԲԸ-ն 2005 թ. մարտի 24-ին դիմել է ՄՍԳ-ին եւ հայտնել, որ արդեն 5 տարի է «Նոյ» ապրանքանիշը գրանցված է, սակայն ապրանքային նշանի սեփականատերը նախորդող 5 տարվա ընթացքում այն անընդհատ չի օգտագործել եւ խնդրել են ՀՀ-ում դադարեցնել թիվ 4971 գրանցման համարով «Ֆիրմա Նոյ» բառային արտահայտությամբ համակցված ապրանքային նշանի գործողությունը չօգտագործման պատճառով:

ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալության բողոքարկման խորհուրդը 2005 թ. հուլիսի 8-ի որոշմամբ մասնակի բավարարել է «Բջնի» հանքային ջրերի գործարանի դիմումը եւ վաղաժամկետ դադարեցրել է «Ֆիրմա Նոյ» ԱԿ-ին պատկանող (վկայագիր թիվ 4971) համակցված ապրանքային նշանի գրանցման գործողությունը նրան տրված ԱԾՄԴ 16, 21, 22, 29, 30, 32, 33 եւ 35 դասերի նկատմամբ: ՄՍԳ-ի բողոքարկման նիստում արձանագրվել է, որ «Ֆիրմա Նոյը» իբրեւ ապրանքանիշն օգտագործելու փաստարկ ներկայացրել է միայն վիճակախաղի տոմս, որը չի կարող ապացույց համարվել այլ դասերի ապրանքների օգտագործման համար, իսկ դա ապացուցում է միայն նրան տրված 41 դասի օգտագործումը: «Բջնի» հանքային ջրերի գործարանի ներկայացուցիչն ընդունել է վիճակախաղի կազմակերպման եւ անցկացման գործունեություն իրականացնելը եւ այդ մասով հետ է վերցրել իր բողոքը: Գործակալության բողոքարկման խորհուրդը իր որոշմամբ «Ֆիրմա Նոյ» ԱԿ-ից վերցրել է 9 դասերը, նրան թողնելով միայն մեկը՝ 41-րդը:

Այնուհետեւ, 2006 թ. փետրվարի 1-ին Մտավոր սեփականության գործակալությունը գրանցել է «Բջնի» հանքային ջրերի գործարան ՓԲԸ սեփականության իրավունքը «Նոյ» ապրանքային նշանի նկատմամբ՝ նրան տալով 7 դասեր՝ ԱԾՄԴ 16, 21, 22, 29, 30, 32, 35: Գործակալությունը «Ֆիրմա Նոյ» ԱԿ-ին թողնելով 41-րդ դասը, իր որոշմամբ, փաստորեն, ընդունել է, որ «Ֆիրմա Նոյը» գոնե մի դասով գործողություն կատարել է «Նոյ» ապրանքանիշի անվան տակ եւ նրան թույլ է տվել օգտագործել «Նոյ» անվանումը: «Ֆիրմա Նոյին» ապրանքանիշը տրվել է 10 տարի ժամանակով եւ ուժի մեջ է մինչեւ 12.11.2008 թ.-ը, որից հետո եթե սեփականատերը կշարունակի գործունեություն ծավալել՝ ժամկետը կարող է երկարացնել:

«Բջնի» հանքային ջրերի գործարան ՓԲԸ-ի փաստարկը, որ 5 տարվա ընթացքում ապրանքային նշանը չեն օգտագործել՝ չի համապատասխանում իրականությանը, քանի որ բոլոր դասերում էլ օգտագործվել է: Ես ունեմ կնիք «Նոյ» ապրանքանիշի պատկերով, մենք բազմաբնույթ գործունեություն ենք ծավալել՝ վիճակախաղի տոմսեր ենք թողարկել, գովազդային, տպագրական գործունեություն ենք իրականացրել, որոնց վրա օգտագործվել է ապրանքանիշը», ասաց «Ֆիրմա Նոյի» տնօրենը: Գ. Սարգսյանի ասելով 32-րդ դասի տակ օշարակ են արտադրել, այնուհետեւ ընդհատել են օշարակի որակը կատարելագործելու նպատակով: Օշարակի համար 2002 թ. նաեւ շիշ են արտադրել՝ պոլիէթիլենային տարաներ, որի նմուշը ներկայացրեց մեզ: Իսկ թե ինչու նա 5 տարի առաջ չէր բողոքում, երբ «Նոյ» ապրանքային նշանով եւ նույն 32 դասիչով «Բջնին» աղբյուրի ջուր էր արտադրում մեր հարցին, Գագիկ Սարգսյանը պատասխանեց. «Ինձ չի անհանգստացրել իմ ապրանքանիշի անվանումն օգտագործելը, որովհետեւ գիտեի, որ «Բջնիի» արտադրանքը արտոնագրված չի, իսկ նշանի նկատմամբ իմ սեփականության իրավունքը պաշտպանված է օրենքով»:

Չհամակերպվելով ապրանքային դասերն իրենից վերցնելու որոշման հետ՝ 2006 թ. հունվարի 8-ին «Ֆիրմա Նոյը» դիմել է ՀՀ տնտեսական դատարան ընդդեմ ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալության, երրորդ անձ՝ «Բջնի» Հանքային ջրերի գործարան ՓԲԸ-ի՝ ՄՍԳ բողոքարկման խորհրդի 08.07.05 թ. որոշումն անվավեր ճանաչելու պահանջով: «5 տարվա մեջ, եթե 1 անգամ ապրանքանիշը օգտագործել ենք՝ ուրեմն օգտագործվել է», պնդում է Գ. Սարգսյանը: Նրա ներկայացուցիչ, փաստաբան Վարդան Սաֆարյանն այն կարծիքին է, որ բողոքարկման խորհրդի որոշումն ընդունվել է օրենքի եւ բողոքարկման խորհրդի կանոնակարգի խախտումներով:

Փաստաբանը պնդում է, որ ապրանքային նշանի սեփականատերը ապրանքանիշը բազմիցս օգտագործել է՝ 32 դասի տակ նա օշարակ է արտադրել, գովազդային գործունեություն է իրականացրել հեռուստատեսությամբ, ցուցանակներով, տեսահոլովակներով: Ինչպես նաեւ ապրանքանիշը օգտագործել է ապրանքների պիտակների վրա, որոնց համար գրանցված է ապրանքային նշանը եւ որոնց արտադրության իրավունքն ունի: Մասնավորապես «Ֆիրմա Նոյ» ԱԿ-ի նախագահը 2001 թ.-ին սննդի արտադրելու թույլտվություն է ստացել ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարությունից, որով նրան թույլատրվել է սննդի ցանկացած տեսակ արտադրել: Տպագրություն իրականացնելու թույլտվություն է ստացել արդարադատության նախարարությունից: «Այս ամենը ներկայացրինք ՄՍԳ-ին, սակայն դրանք հաշվի չառնվեցին», հայտնեց Գ. Սարգսյանը:

«Բջնի» ՓԲԸ-ն դատարանին ներկայացրած առարկության մեջ հայտնել է, որ Գ. Սարգսյանը բողոքարկման խորհրդին բացի վիճակախաղի տոմսից այլ ապացույցներ չի ներկայացրել, շիշը ներկայացրել է առանց պիտակի, չի ներկայացրել, թե նշված շշերի օգտագործմամբ երբեւէ որեւէ արտադրանք արտադրվե՞լ է, իսկ եթե արտադրվել է՝ արդյոք վաճառվե՞լ է առեւտրի ցանցում: Նույն կարծիքին է նաեւ գործակալությունը՝ «միայն պլաստիկ շիշը չի կարող դիտվել նշանի օգտագործումը հիմնավորող ապացույց»: Դա վերաբերում է նաեւ գործունեության մյուս տեսակներին՝ գովազդին, տպագրությանը եւ այլն, որոնց համար նույնպես ոչինչ չի ձեռնարկվել:

«Նա միայն մի դասն է օգտագործել՝ վիճակախաղի կազմակերպում, որի մասով էլ ես հրաժարվեցի դիմում ներկայացնելուց, մյուս դասերը չի օգտագործել, բայց իրենով է արել ու ուրիշին էլ զրկում է այն օգտագործելու հնարավորությունից: Ի վերջո, 5 տարի ժամկետը, որ օրենսդիրը սահմանել է ապրանքանիշը օգտագործելու համար՝ հենց դրա համար է սահմանել, որ անբարեխիղճ մրցակցություն չլինի: Եթե Գագիկ Սարգսյանը շուկայում տեղ գրավելու նպատակ ունենար՝ 1998-2005 թթ. իրականացրած կլիներ», ասաց «Բջնի» ՓԲԸ-ի տնօրեն Սայադ Հովհաննիսյանը:

Այսօր «Նոյը» մեր երկրում գրանցված 15 հանրահայտ ապրանքային նշաններից մեկն է: «Նոյ» անվանումը տնօրինում է նաեւ «Բջնի» հանքային ջրերի գործարանը, 1999 թ.-ից «Նոյ» հանքային ջուրը արտադրելով 32-րդ դասի տակ, որը նրան տրված է եղել միայն աղբյուրի ջրի համար: 34-րդ դասի տակ «Գրանդ տաբակոն» «Նոյ» անունով ծխախոտ է արտադրում: 33-րդ դասը, որը նախատեսված է ալկոհոլային խմիչքների համար, տնօրինում է Երեւանի գինու-կոնյակի կոմբինատը, որի սեփականատեր ԱԺ պատգամավոր Գագիկ Ծառուկյանը «Նոյ» անվանումով կոնյակ է արտադրում:

«Բջնի» հանքային ջրերի գործարանի տնօրեն Սայադ Հովհաննիսյանն այն կարծիքին է, որ նշված ընկերություններից ոչ մեկը «Նոյ» ապրանքային նշանը հանրահայտ դարձնելու հարցում այնքան ներդրում չի ունեցել, որքան իրենք: «Մենք 2004 թ.-ին դիմել ենք Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպությանը, որտեղից ամբողջ աշխարհում գրանցում ստանանք ու գործունեություն ծավալենք: Մենք հանրահայտության ուժով կարող ենք օգտագործել ապրանքանիշը եւ «Ֆիրմա Նոյի» գրանցումը չեղյալ համարել»: Այդ հնարավորությունը տալիս է «Արդյունաբերական սեփականության պահպանության մասին Փարիզյան կոնվենցիայի» 6 հոդվածի 1-ին կետը, որի համաձայն հանրահայտ ճանաչված ապրանքային նշանը կարող է հիմք ծառայել այլ անձի անունով ապրանքային նշանի գրանցումը մերժելու, այլ անձի անունով գրանցված ապրանքային նշանի գրանցումը անվավեր ճանաչելու կամ արգելելու այլ անձանց այնպիսի ապրանքային նշանների օգտագործումը, որոնք նույնական կամ շփոթության աստիճան նման են նույնատիպ ապրանքների համար հանրահայտ ապրանքային նշանին, եթե ապրանքային նշանի հանրահայտ ճանաչելու թվականը նախորդում է այլ անձի ապրանքային նշանի առաջնության թվականին»:

«Նոյ» ապրանքանիշը մեր հանրապետությունում սկսել է հանրահայտ դառնալ 2000 թ., իսկ ՄՍԳ-ում նշանի հանրահայտությունը գրանցվել է 2006 թ. հունվարին: Հանրահայտի կարեւորությունն այն է, որ օրենքը ապրանքային նշանի այս տեսակի համար օգտագործման ժամկետ չի սահմանում, բացի այդ, այն անբարեխիղճ մրցակցությունից պաշտպանված կլինի:

Մտավոր սեփականության գործակալությունից տեղեկացանք, որ 2006 թ.-ին վաղաժամկետ դադարեցվել է 24 ապրանքանիշի գործունեություն, իսկ 15-ը իրենց դիմումի համաձայն են դադարեցրել, քանի որ ապրանքանիշը գրանցել են, բայց 3 տարի անընդմեջ չեն օգտագործել, ինչպես օրենքն է պահանջում: Գործակալությունից տեղեկացանք նաեւ, որ ապրանքանիշի նկատմամբ տեղական կազմակերպությունների իրավունքները հազվադեպ են վաղաժամկետ դադարեցվում, հիմնականում դադարեցվում են արտասահմանյան ընկերություններինը, որոնք Մտավոր սեփականության միջազգային կազմակերպությունում միանգամից շատ երկրներում են իրենց ապրանքանիշը գրանցում, բայց հետո այնտեղ գործունեություն չեն ծավալում:

Ներկայումս գործակալությունը օրենսդրական փոփոխության նախագիծ է ներկայացրել ԱԺ, որտեղ «3 տարի անընդմեջ չօգտագործելու պատճառով» իրավունքը դադարեցնելը փոխարինվի 5 տարով, ինչպես ընդունված է այլ երկրներում: Հավաստիացրին, որ մեզ մոտ դեռեւս բիզնես չէ ապրանքանիշ գրանցելն ու հետո վաճառելը, սակայն արդեն նման դեպքեր գրանցվել են: ■

Հայոց ավանդական...

Ե էջից

Այդ հրաժարականի, լացի, աղմուկի եւ ուրախության ժամանակ ազափներից մեկը, որ կոչվում է աղվես, ընկնում է հարսի հոտանց հավերի հետեւից եւ ծածուկ աշխատում է բռնել նրանց եւ տանել, որտեղ հետո ազափները ուտեն, քեֆ անեն: Այստեղ այդ անձը հավագողության համար կոչվում է աղվես եւ այս անունով ամեն տեղ հայերի մեջ հարսանիքի ժամանակ մի անձնավորություն կոչվում է աղվես, որի պատճառը շատ շատերը չգիտեն: Բայց շատ տեղ էլ աղվեսը հավ չի գողանում, այլ համարվում է լրաբեր՝ հարսանիքի ժամանակ:

Ղազախում թագավորն ազափներով, բարեկամներով, զուռնայով գնում է հարսի տունը: Այդ գիշեր ընթրիք են անում, հարսի բաժինքը (օժիտը), որի մեջ սովորաբար լինում են կարպետ, խալիչա, թոկ, դոշակ, վերմակ, բարձ, ձիու զարդ, խուրջին, ջվալ, պղնձե կուժ, պղնձե ամաններ եւ այլն, մի առ ցույց են տալիս հանդիսականներին եւ ամեն կողմից լսվում են «Աստված շնորհավոր անի, շեն կենայ» արտահայտությունները:

Հին Նախիջեւանի գյուղերում պսակ գնալու եւ պսակից դառնալու ժամանակ հարսն ու փեսան բռնում են թաշկինակի երկու ծայրից, որ առանձնով ոչ ոք չանցնի:

Եկեղեցուց մինչեւ թագավորի տունը զուռնայի նվագածությամբ դանդաղաքայլ ընթանում է հանդեսը եւ պարում են հարսները, աղջիկները եւ տղաները: Թագավորի տան առաջ պատրաստված է լինում զանազան ուտելիքներով սեղան՝ ազափների համար: Պարելով ընդառաջ են դուրս գալիս թագավորի մայրը, հայրը եւ վերջինիս երեխին, զվարճության համար, այլուր են խում, քաղիքի կտոր դնում գլխին, թրոց են անցկացնում վիզը: Սեմից անցնելու ժամանակ հարսի՞ գլխին թուր են բռնում:

Վաղարշապատի գյուղերում սկեսուրը տան շեմին, հարսի գլխին դնում է մի կտոր հաց, իսկ տանը՝ ավելը տալիս նրա ձեռքը: Թագավորի տնից դուրս են բերում ձվածեղ, հալվա, գինի, որոնց համը տեսնում են թագավորը եւ հավորը: Հենց այդ ժամանակ էլ խալաթ են նվիրում հարսին: Թագավորի մայրը եւ ազգական կանայք պարելով՝ բարեւում են նորապսակներին, համբուրում են հարսին եւ թագավորամայրն իր նորապսակ որդու բերանը մի կտոր շաքար է դնում:

Ղարալազյազի զաղթական հայերի մեջ, երբ հարսանյաց հանդեսը պսակից վերադառնում է թագավորի տուն, հարսի գլխին ցանում են չոր միրգ: Բարեկամները սովորաբար ընդառաջ դուրս գալով բարեւում են, իսկ ազափները ծիծաղելու եւ զվարճության համար երգում են հետեւյալ երգը՝ դիմելով թագավորի մորը:

Թագուհի մէր, դուռ արի,
Տեմ քէ ինչեր եմ բերել,
Ինչեր մինչեր եմ բերել,
Քէ ծամ փետող եմ բերել:
Թագուհի մէր, դուռ արի,
Տեմ քէ ինչեր եմ բերել,
Ինչեր մինչեր եմ բերել,
Քէ աչք խանող եմ բերել:

Պսակվելուց հետո երբ նորահարսն առաջին անգամ գնում է եկեղեցի, նրա դեմի պատկերի շուրջը բազմաթիվ մոմեր են վառում: Մեծ պասի միջինքին հարսի հայրն իր աղջկա համար բերում է զանազան մրգեղեն եւ ուտելիք: Ծաղկազարդին իր աղջկան հրավիրում է հորական տուն, եւ այդ հրավերը կոչվում է դարձ: Նորահարսին տանում են մինչեւ Համբարձման տոն:

Ըստ ազգագրական հանդեսների պատրաստեց Կ.Գ.

Կարեւոր գրքեր

Գիրք հայերի ձեռներեցության եւ ադրբեջանցիների «երախտագիտության» մասին

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

2006-ի աշնանը ՀՀ կառավարությանը կից «Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամը հրատարակեց «Հայերը եւ Բաքուն (1850-ական թթ. - 1920 թ.)» պատմագիտական ուսումնասիրությունը: Ա-5 չափսի 232 էջ ծավալով գրքի խմբագիրներն են հրատարակիչ հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Գագիկ Հարությունյանը եւ Հայաստանի ազգային արխիվի տնօրեն Ամատունի Վիրաբյանը: Գիրքը նվիրվում է ՀՀ անկախության 15-ամյակին:

Հեղինակը՝ Խաչատուր Դադայանը, լավագույն գիտակներից է հայ վաճառականության պատմության: Այս ոլորտում նա ունի հանրագիտարանային, խնկայածավալ տեղեկություններ: Այս հատորով նա ներկայացնում է հայ ձեռներեցության պատմության մեջ էական տեղ զբաղեցնող Բաքվի հայ արդյունաբերողների ու գործարարների գործունեությունը եւ հայերի ներդրումն այդ բնակավայրը արդյունաբերա-արտադրական եւ մշակութային կենտրոնի վերածելու գործում:

Գիրքը բաղկացած է «Նախաբանի փոխարեն» մուտքից, յոթ գլուխներից, «Եզրահանգումներ» վերջաբանից, ծանոթագրություններ բաժնից եւ օգտագործված գրականության ցանկից:

Ինչպես հեղինակն է նշում առաջաբանում (էջ 3-5), այս գիրքն ունի իրենաճանաչողական բնույթ, եւ այն գրել է «հատուկ ազգակիցներիս համար»: Դադայանը հավելում է. «Սա գիրք-նախազգուշացում է, որով ազգակիցներիս կոչ եմ անում խորհել ազգի ու հայրենիքի ճակատագրի, նրանց հանդեպ յուրաքանչյուրիս պատասխանատվական վերաբերմունքի մասին» (էջ 4): Նա իր ուսումնասիրության հիմնական թերությունն է համարում արխիվային փաստաթղթերին հասու չլինելը, քանի որ թեմայի վերաբերյալ կարեւորագույն փաստաթղթերը գտնվում են Բաքվում, Թբիլիսիում, Մոսկվայում, Պետերբուրգում եւ այլուր, որոնցից օգտվելը կամ անհնար է հասկանալի պատճառներով, կամ էլ չափազանց մեծ ֆինանսների հետ է կապված:

Խոստովանենք, որ այս նյութերի բացակայության պայմաններում անգամ, ընթերցողին ներկայացվել է համապարփակ մի աշխատություն: Առաջին գլխում (էջ 6-46) հեղինակն անդրադառնում է Բաքվի նավթի հայտնաբերման ու նրա արդյունաբերական արտահանման գործում հայկական կապիտալի եւ ձեռներեցների հիմնարար գործունեությանը: Բաքվի օրինակով Դադայանը հերքում է հայերիս ծովային ժողովուրդ չլինելու «մոլորությունը»: Պարզվում է, որ Կասպից ծովի Բաքվի հատվածի նավատորմի մեծ մասը պատկանում էր հայերին, որոնք, ի դեպ, իրենց նավերը կոչել են հայկական անուններով: Ավելին, հայկական անուններ են ունեցել բազմաթիվ ռուսների եւ նույնիսկ հետագայում ադրբեջանցի անունով ճանաչվածների մի քանի նավեր... (էջ 44-45) (արժե՞ համեմատել ՀՀ նորելուկ օտարամոլ «ձեռներեցների» վարքագծի հետ...):

Երկրորդ գլխում (էջ 47-64) հեղինակը գրում է Բաքվի առեւտրի բնագավառում հայերի համարյա բացարձակ դերակատարության մասին, եւ բերում է բազմաթիվ անուններ, թվեր ու տվյալներ: Փաստորեն, քաղաքի ամբողջ առեւտուրը գտնվել է հայերի ձեռքում: Հայերին է պատկանել ծխախոտագործության, շոկոլադի, մրգահյութերի եւ հանքային ջրերի, կոնյակի եւ օղու արտադրության ու այլ գործարանների գերակշիռ մասը կամ բոլորը: Ըստ հեղինակի՝ քաղաքի ֆինանսավարկային համակարգն ստեղծել են հայերն ու ռուսները. հայերն այն զարգացրել են, իսկ ադրբեջանցիները գրեթե որեւէ մասնակցություն չեն ունեցել այս ոլորտում: Անդրադառնալով քաղաքում անշարժ գույքի թվական տվյալներին, հեղինակը եզրակացնում է, որ անշարժ գույքի ծավալով ադրբեջանցիներն էին առաջին տեղում, սակայն, ըստ **դրանց արժեքի չափի՝ հայերը բոլորին գերազանցում էին**: Մի խոսքով, հայերի սեփականությունն է եղել Բաքու քաղաքի հարստության զգալի մասը: Այս գլխում Դադայանը նաեւ գրում է քաղաքի մշակութային օջախների հիմնադրման մեջ հայերի առաջնային դերի մասին:

Ըստ ծավալի՝ գրքում ամենափոքր տեղն է հասկացվել քաղաքում հայկական էության պահպանմանն ուղղված միջոցառումներին՝ երրորդ գլուխ (էջ 65-74): Հիմնական շեշտը դրվել է 1864-ին հիմնված «Սբ. Գրիգոր Լուսավորչի անվան հայոց մարդասիրական ընկերության» գործունեության վրա, որը գոյատեւեց մինչեւ Ադրբեջանում խորհրդային կարգերի հաստատումը 1920 թվականին: Դադայանն ապացուցում է, որ «բաքվահայ կապիտալը տոգորված էր ազգի հանդեպ պատասխանատվության զգացումով», մի հատկանիշ, որը «բնորոշ էր առհասարակ աշխարհասփյուռ հայոց կապիտալին»: Այստեղից էլ նա եզրահանգում է, որ «հայ ժողովրդի քաղաքակրթական արժեքների թվում կար եւս մեկը՝ կապիտալի մշակույթը» (բոլորը՝ էջ 74):

«Վասն հակահայկականության եւ հայի արյան համտեսության» զգացմունքային վերնագիրը կրող չորրորդ գլուխն (էջ 75-102) սկսվում է հեղինակի այն հաստատումով, թե աշխարհում վաղուց գոյություն ունի հակահայկականություն, «որը տեսական ձեւակերպում չի ստացել մեր իսկ անփութության պատճառով» (էջ 75): Ըստ հեղինակի՝ «Յակահայկականության ողնաշարը սնտեսական գործոնն է» (նույն էջում): Բաքվում, Թիֆլիսում եւ առհասարակ Անդրկովկասի տարածաշրջանում հայերի սնտեսական առաջնակարգ դիրքը 19-րդ դարի վերջին եւ 20-րդի սկզբին՝ հարուցեց ռուսական վերնախավի եւ սնտեսական շրջանակների նախանձը: Այս գործոնով էլ հեղինակը բացատրում է Կովկասի թաթարներին հայոց դեմ լարելու եւ հայերի ջարդեր հրահրելու ցարական իշխանությունների քաղաքականությունը 20-րդ դարի սկզբին: Մեր կարծիքով՝ սխալ է հայոց «առաջին թշնամու» պիտակ կոցնելը ցարական իշխանությանը (էջ 82): Այդ դեպքում հարց է ծագում. հապա թուրքե՞րը. ո՞ր դիրքում են եղել եւ են հակահայկականության մեջ: Իր այս բնորոշումը հեղինակը բացատրում է այն փաստով, որ «հայոց կապիտալը ներհյուսվում (ինտեգրվում) էր եվրոպական, համաշխարհային կապիտալին եւ վերածվում քաղաքակրթական արժեքի, ինչը հակոտնյա էր ցարիզմի էությանը» (նույն էջում): Յեղինակի համաձայն, ջարդարարությունը բխում է թուրք եւ ցեղակից խմբերի բուն էությունից, եւ բավարար է ընդամենը մի կայծ, որպեսզի նրանց անասնական կրքերը գործնականում դրսեւորվեն:

20-րդ դարասկզբի հայ-թաթարական ընդհարումները ընդամենը մի քանի տարի անց կրկնվելու էին 1918 թ. աշնանը՝ Բաքվում եւ 1920 թ. գարնանը՝ Շուշիում եւ համայն Արցախում: Յեղինակն ապացուցում է, որ առաջինը հայերի ցեղասպանություն էր, շարունակությունը երեց «ախոյեանների» իրագործած Մեծ եղեռնի: Բաքվի ցեղասպանությանն էլ նվիրվել է հատորի 5-րդ գլուխը, որը ծավալով ամենամեծն է (էջ 103-169): Յեղինակը որոշ մանրամասնությամբ ներկայացրել է աշխարհաքաղաքական եւ ռազմական սրընթաց վայրիվերումները Անդրկովկասում, մասնավորաբար անդրադարձել 1918 թ., Ստեփան Շահումյանի ղեկավարած Բաքվի կոմունային, ՀՅԴ-ի կազմակերպած հայկական ինքնապաշտպանական ջոկատներին եւ Շահումյան - ՀՅԴ հարաբերություններին: Գրելով սեպտեմբերի կեսին քաղաք մտած թուրք ասկյարների ու նրանց ցեղակից տեղական վայրենիների սարքած կոտորածների մասին, նա ընդարձակ մեջբերումներ է անում Բախշի Իշխանյանի «Բագուի մեծ սարսափները» գրքից (Թիֆլիս, 1920), որն անհնար է առանց սոսկումի ընթերցել: Բաքվի հայերի մի մասը կոտորվում է ողջակիզորեն, մյուս մասը գերեվարվում եւ որպես ստրուկ գործածվում, որի հետեւանքով շատերը մահանում են. կանանց մեծ մասը բռնաբարվում է, ապա՝ կոտորվում, իսկ մի մասն էլ՝ թրքացվում: Յիմնվելով Բ. Իշխանյանի հաշվառումների եւ այլ աղբյուրների վրա, Դադայանը եզրակացնում է, որ 1918 թ. աշնանային սպանդի զոհերի ընդհանուր թիվը եղել է 29.063 մարդ (էջ 144): Յեղինակը հատուկ ուշադրություն է դարձրել այս կոտորածների ժամանակ հայերի եւ այլոց կրած նյութա-ֆինանսական վնասների վրա՝ հիմք ունենալով կոտորածներից հետո Բաքու մտած անգլիացիների նախաձեռնությամբ ստեղծված, Մեծ Բրիտանիայի, Ֆրանսիայի եւ ԱՄՆ-ի ներկայացուցիչներից կազմված «Դաշնակից տերություններից հանձնաժողովի» գնահատումները: Ըստ այդ հանձնաժողովի հավաքած ցուցակների, աշնանային վախճանականի ընթացքում վնասի ընդհանուր գումարը կազմել է 951 մլ. 700.575 ռուբլի, որից հայերինը՝ 660 մլն. 788.148 ռ. (69.43%): Տուգանքներից հետո առաջին թիվը նվազում է 592 մլն 101.642 ռուբլու, որից հայերինը՝ 453 մլն 184.126 ռ.: Շատ էին տուժել նաեւ ռուսները, օտարերկրացիները, նույնիսկ «ձեռի հետ» կողոպտված հավասակից մուսուլմանները (էջ 151), ինչը դրսեւորում է, ըստ հեղինակի, «թուրքական ռասայի թալան բարոյական թերարժեքությունը» (նույն էջում): Այս գրքում Դադայանի մեծագույն ծառայություններից է այն, որ նա ՀՀ պետական եւ հասարակական լայն շերտերի ուշադրությանն է հանձնում այն փաստը, որ վնասների գնահատման միջազգային հանձնաժողովը ոչ միայն գնահատել է յուրաքանչյուրի վնասը, այլեւ վնասների վճարման հացեպտեր ճանաչել Օսմանյան կայսրությանն ու այսպես կոչված Ադրբեջանի դեմոկրատական հանրապետությանը: Յանձնաժողովը վնաս կրած մարդկանց «տրամադրեց չեկեր, որտեղ նշված էր յուրաքանչյուրի ստանալիք գումարի չափը» (էջ 153 Յայաստանի ազգային արխիվում պահվող նման մի չեկի լուսանկարը տպագրվել է գրքում): Մեր կարծիքով, սա հույժ կարեւոր իրավաքաղաքական լծակ է թուրքերի եւ ադրբեջանցիների դեմ հայության մղած պայքարում, եւ հարկավոր է, որ հայկական շրջանակները, եւ, մասնավորաբար՝ ՀՀ իշխանությունները համապատասխան լրջությամբ մոտենան այս խնդրին եւ տեր կանգնեն դրան:

Մեր կարծիքով, բավարար էին Բախշի Իշխանյանի նկարագրությունները կոտորածներից, եւ այս գրքում այդքան կարիք չկար ներկայացնելու այլ ականատեսների վկայությունները, որոնք սահմռկեցուցիչ են պարզապես: Յեղինակն ինքն էլ հասնում է մի տեղ, ուր բացականչում է. «Բավ է. այլեւս ուժ չմնաց: Յայոց ցեղասպանության ահասարսուռ տեսարանների, թուրք-ադրբեջանական նողկանքների հետագա նկարագրությունը կարող է հանգեցնել հոգեկան խանգարման...» (էջ 161): Գլխի ավարտին նա կատարում է հույժ կարեւոր եզրահանգումներ, որոնք այսօր եւ միշտ, եւ հավիտյան այժմեական են հայության համար: «Բաքվահայությունը դատապարտված էր Պատմությամբ», գրում է հեղինակը: Նա անխուսափելիորեն պիտի պարտվեր, քանի որ «հայերը սեփական հողի վրա եւ սեփական հողի համար չէին մարտնչում: Նրանք ունեին սեփական քաղաքի մոլորություն, որովհետեւ, իրոք, Բաքուն իրենք էին քաղաք դարձրել եւ ունեին ընդհանուր տեսականության զգացողություն» (էջ 168): Մեր կողմից հավելենք, որ այս պարզ ճշմարտությունը ոչ միայն չգիտակցեց Բաքվում եւ առհասարակ Ադրբեջանում մնացած հայությունը (փաստը՝ 1988-1990 թթ. կոտորածներն ու հարյուր հազարավոր փախստականությունը), այլեւ սփյուռքահայության ջախջախիչ մեծամասնությունն այսօր էլ դա չի գիտակցում՝ օրորվելով «մեր քաղաքի», «երկրորդ հայրենիքի», «երկու հայրենիքների» եւ նման սնամեջ, ազգակործան, ինքնախաբեական գաղափարներով...

6-րդ գլխում (էջ 170-185) Խաչատուր Դադայանը գրում է կոտորածներից հետո Բաքվում մնացած կամ նրանից հեռացած ականավոր բաքվահայերի հետագա ճակատագրի մասին: Դրանցից՝ Ստեփան Լիանոսյանի հիմնած նավթարդյունաբերական հսկա ընկերության, Բաքվի շրջանի կառավարիչ Ստեփան Թադիանոսեանի՝ իր հետագա կյանքը տնօրինելու որոշումը «մեզ համար բացարձակապես անըմբռնելի է» (էջ 175): Իրավամբ, ինչ որակում տալ նրան, որ հիշյալը ոչ միայն մնում է Բաքվում, համակերպվում իր ունեցվածքի խորհրդային բռնագրավման հետ, այլեւ՝ իր ծառայությունները մատուցում նույն իշխանությանը՝ 1930 թ. վարձատրվելով ... հակահեղափոխականի մեղադրանքով եւ ... գնդակահարությամբ: «Թուրքերից ու ադրբեջանցիներից փրկվեց, Ստալինից՝ ոչ», դառնությամբ գրում է հեղինակը (նույն էջում): Մեր կարծիքով, Դադայանը բավական երկար (7-8 էջ) է գրում Բաքվի նավթարդյունաբերության հայ գլխավոր դեմքերից Ստեփան Լիանոսյանի 1919-20 թթ. գործունեության մասին, որի կարիքը չկար, մանավանդ որ այդ գործունեությունը չի առնչվում թեմային եւ հայության առհասարակ:

Գրքի վերջին գլուխը (էջ 186-209) վերաբերում է թուրքերի եւ թուրքազգիների ամենասիրած զբաղմունքներից մեկին՝ պատմության զեղծարարությանը, որին, տվյալ թեմայի հարցում ձայնակցում են նաեւ ռուսազգիներ, ինչպես գրող Ալեքսեյ Տոլստոյը իր «Էմիգրանտները» գրքում (Մոսկվա, 1982): Դադայանը հիմնովին մերկացնում է Բաքվի նավթի «լավագույն գիտակ» եւ ոլորտի երկարամյա աշխատող, ադրբեջանցի ոմն Սուլեյմանովի պատմաշինարարական եւ պատմությունն աղավաղող զառանցանքները Բաքվում 1990թ. լույս տեսած «Անցած օրեր...» ռուսերեն գրքում: Այս ծիրում, Դադայանը գրում է Ալեքսանդր Մանթաշյանց - Գալուստ Գյուլբենկյան հարաբերությունների մասին: Դադայանը կարծիք է հայտնում, թե «փայլուն կրթություն ստացած, խելացի Գյուլբենկյանին Անդրկովկաս հրավիրելը, նավթարդյունաբերությանը ծանոթացնելը կատարվել է Եսայանների խնդրանքով» (էջ 199) (այս երկու ընտանիքները մինչ այդ եւ հետագայում եղել են միմյանց խնամիներ): Ըստ հեղինակի, «Մանթաշյանցը Գյուլբենկյանին հանձնեց մի բան, որն ավելին էր, քան բիզնեսը: Յանձնեց ազգ պահելու պարտականությունն ու պատիվը» (նույն էջում): Ի դեպ, Մանթաշյանցի պայծառ կերպարը տողանցում է ամբողջ գրքում: Յեղինակը հիացած է նրանով, մասնավորաբար նրա հեռատեսությամբ. «Ալ. Մանթաշյանցը Բաքվում ոչ մի շենք չի կառուցել եւ այդպես վարվել է, թերեւս, Ասծո թելադրանքով, այլապես մյուս հայերի կառուցած բազմաթիվ շինությունների նման ադրբեջանցիները դա էլ կսեփականացնեին» (էջ 205-206):

«Եզրահանգումներ» բաժնում (էջ 212-216), հիմնվելով Ադրբեջանի անկախության հռչակագրի եւ իրավական այլ փաստաթղթերի վրա, հեղինակը հայտարարում է, որ այսօրվա Ադրբեջանը ժառանգորդն է 1918թ. աշնանը Բաքվում հայերի ցեղասպանություն կազմակերպած եւ իրագործել տված հանրապետության, հետեւաբար նա ու Օսմանյան կայսրության ժառանգորդ հանրապետական Թուրքիան կրում են այդ կոտորածների թե բարոյական, թե քաղաքական, թե ֆինանսական պատասխանատվությունը, եւ այս բոլորը՝ հիմնված հենց նրանց իրավական փաստաթղթերի ու միջազգային հիշյալ հանձնաժողովի գործունեության վրա: Ֆինանսական բարդ հաշվարկներ կատարելով (հաշվի առնելով վնաս կրածների ազգային պատկանելությունը, տարեկան ընդունված տոկոսադրույքները, արտարժույթի

Շարունակությունը՝ էջ Ը

Պատմական

ՆՈՐԱՀԱՅՏ ՓԱՍՏԱԹՈՒՂԹ ՍԵԲԱՍՏԻԱՅԻ ԿՈՏՈՐԱԾԻ ՄԱՍԻՆ

Հայոց Մեծ Եղեռնի ողբերգական թվաքանության նոր բացահայտումներ

Գործնական բժշկությանը զուգահեռ, սեփական նախաձեռնությամբ զբաղվում եմ հայ բժշկության պատմության խնդիրներով և այդ թեմայով արդեն հրատարակել եմ 5 գիրք:

«Բռնադատված հայ բժիշկներ, 1918-1954թթ., Կենսագրական բառարան»-ի վրա աշխատելու ընթացքում հավաքել եմ Հայաստանում և ԽՍՀՄ հանրապետություններում բռնաճնշումների ենթարկված՝ ձերբակալված, աքսորված կամ գնդակահարված շուրջ 500 հայ բժիշկների կենսագրականներ, փաստաթղթեր, լուսանկարներ:

Ինձ անգնահատելի օգնություն են ցուցաբերել ՀՀ Ազգային արխիվի, ԱԱԾ և Ոստիկանության արխիվային բաժինների աշխատակիցները, «Հուշամայան» բռնադատվածների միությունը, «Ովստասուն» թանգարան-ինստիտուտը, գիտնականներ, անհաս խաղաֆացիներ:

ՀՀ ԱԱԾ արխիվում ատամնաբույժ Հովհաննես Ստեփանի Ալթունյանի (1892-1973) գործն ուսումնասիրելիս հանդիպեցի մի կարևոր փաստաթղթի:

1933թ. Հայկ. ԽՍՀ Պետխաղվարչության կողմից մի գործով ձերբակալված լինելու կապակցությամբ (որը համեմատաբար բարեհաջող ավարտ է ունեցել) «Ինքնակենսագրական» գրելիս բժիշկ Հովհաննես Ալթունյանը հանգամանորեն անդրադարձել է Արեւմտյան Հայաստանի հայրենի Սվազ (Սեբաստիա) խաղաքում 1914-1915 թթ. կատարված ողբերգական իրադարձություններին:

1933 թ. թանաքով գրված արեւմտահայերեն ձեռագիրը 70 տարվա ընթացքում խունանալով՝ դարձել է դժվար ընթեռնելի, մինչդեռ «Ինքնակենսագրական»-ի նույն թվականին, ժամանակի պահանջով ռուսերեն թարգմանված եւ մեքենագրված էջերը լավ ընթեռնելի են ու կարող են հանդիսանալ ականատեսի կողմից գրված կարեւոր սկզբնաղբյուր եւ հավաստի փաստաթուղթ Օսմանյան կայսրության տիրապետության տակ գտնվող Արեւմտյան Հայաստանի Սեբաստիա խաղաքում թուրք բարբարոսների կողմից իրականացված ոճրի իրական չափերի վերաբերյալ:

Կարեւոր է նաեւ այն, որ «Ինքնակենսագրականը» (1933 թ.) գրել է մտավորականի ընտանիքում ծնված եւ մեծացած, Սեբաստիայի թուրքական գիմնազիայում, միջնակարգ վարժարանում, Ֆրանսիական քոլեջում, Կ. Պոլսի բարձրագույն ատամնաբուժական վարժարանում, թուրքական զինվորական 6-ամսյա դպրոցում կրթություն ստացած եւ սպայի կոչման արժանացած 41-ամյա ատամնաբույժը, որը 1915 թ. արդեն 23-ամյա հասուն երիտասարդ մտավորական էր:

Կարեւոր է նաեւ, որ 1925 թ. խորհրդային Հայաստան ներգաղթած բժիշկը, ստալինյան բռնատիրության տարիներին ձերբակալված լինելով, այդ տարիների համար ահասարսուռ ՀԽՍՀ Պետխաղվարչությունում չէր համարձակվի նույլ անգամ կեղծ կամ սխալ տեղեկություն գրել, մանավանդ որ այդ տարիներին Թուրքիան հանդիսանում էր ԽՍՀՄ բարեկամ երկիրը եւ նրա հասցեին արված որեւէ զրպարտանք կարող էր խստագույնս պատժվել:

Բժիշկ Հովհաննես Ալթունյանն «Ինքնակենսագրականում» գրում է, որ 1915թ. հունիսի 4-ին, թուրքերը հարցաքննելու պատճառաբանությամբ, Սեբաստիա խաղաքի ողջ հայությանը՝ շուրջ 80 000 հոգի, հավաքել են մի տեղ ու բոլորին կալանել:

Այնուհետեւ հայտարարել են, որ մասնագետները (բացի դաշնակցականներից) կարող են մնալ խաղաքում՝ տեղի բնակիչների (մահմեդականներ եւ ստիպողաբար մահմեդականություն ընդունած հայեր - ՀՄ), ինչպես նաեւ կայազորի զինվորականների կարիքները բավարարելու համար, իսկ մնացածը պետք է աքսորվեն:

Շուրջ մեկ տասնյակ արհեստավորների ու մասնագետների թվում Հովհաննես Ալթունյանը եւս, որպես ատամնաբույժ, թողնվել է խաղաքում:

Բժիշկը գրում է, որ հետագա օրերի ընթացքում խաղաքի թուրք ոստիկանապետը բոլոր մասնագետներին կանչել է իր մոտ եւ պահանջել իսլամ ընդունել:

Սկզբում բոլորը հրաժարվել են: Սակայն համախակի կրկնվող սպառնալից պահանջները եւ ահասարսուռ լուրերն այն մասին, որ աքսորված 80000 սեբաստացիները, այդ թվում եւ իր ավագ եղբայր ատամնաբույժ Միհրան Ստեփանի Ալթունյանը սպանվել են, ստիպում են, որ նրանք բոլորը, այդ թվում եւ Հովհաննեսը, ընդունեն մահմեդականություն:

Այս ամենն ընթերցելուց հետո անհրաժեշտություն առաջացավ բժիշկ Հովհաննես Ալթունյանի «Ինքնակենսագրականում» նկարագրված տեղեկությունները համեմատել մեր ձեռքի տակ եղած մի քանի տվյալների հետ:

«Հայկական հարց, Հանրագիտարանի» (Ե.,1996) Լեոս Մելքոնյանի հեղինակած «Սեբաստիա» բառահոդվածում կարդում ենք.

Մինչեւ 1914 թ. Սեբաստիայում հայ բնակչության թիվը կազմել է 36 000 մարդ:

1914 թ. վերջին թուրքական իշխանությունները հայրենասեր սեբաստացիների քշել են հարկադիր աշխատանքի եւ կոտորել:

Բանակ զորակոչված բազմաթիվ հայերի զինաթափել են եւ գնդակահարել:

1915 թ. մարտի 15-ին Սեբաստիայի 40 հայ կուսակցական գործիչների ձերբակալել են ու գնդակահարել:

Շուրջ 1000 առեւանգված հայուհիների վաճառել են Կ. Պոլսի շուկաներում:

Նկարներում. Ալթունյան եղբայրներ Հովհաննեսը եւ Միհրանը

500 մտավորականների գնդակահարել են եւ ջրախեղդ արել:

Շուրջ 10 ականավոր ազգային գործիչների կախաղան են բարձրացրել:

1915 թ. հունիսի 3-ին ձերբակալել եւ գնդակահարել են 3 500 հայերի:

1915 թ. հունիսի 11-ին ձերբակալել եւ գնդակահարել են եւս շուրջ 900 հայերի:

Մինչեւ 1915 թ. հուլիսի 4-ը երեք խարավաններով տեղահանվել է Սեբաստիայի ամբողջ հայ բնակչությունը՝ շուրջ 5 850 ընտանիք, մեր (Հ.Մ.) ամենահամեստ հաշվարկներով՝ շուրջ 30 000 մարդ:

Այսպիսով 1914-15 թթ. ընթացքում գերեվարվել եւ սպանվել է Սեբաստիայի 36 000 հայ բնակչության 35 000-ը:

Առաջին խարավանից Հալեպ են հասել ընդամենը 350 կին եւ երեխա:

Պետության կարիքների համար խաղաքում թողնված 70-80 հայ արհեստավորներին հոկտեմբերի 2-ին աքսորել են եւ սպանել:

1917-18 թթ. Սեբաստիա են վերադարձել կոտորածներից փրկված ընդամենը 1500 սեբաստացիներ:

Կառավարության հրամանով բռնագաղթից կարող էին ազատվել միայն այն հայերը, ովքեր մահմեդականություն ընդունելու համար իրենց մանուկներին կհանձնեին իշխանություններին:

Իհարկե, մենք չէինք ցանկանա վիճարկել պատմաբան Լ. Մելքոնյանի բերած վիճակագրական տվյալները, սակայն նաեւ չենք կարող անտեսել 1915 թ. Սեբաստիայում ապրած բնիկ սեբաստացի երիտասարդ մտավորականի, ողբերգական դեպքերից ընդամենը 18 տարի անց գրած տեղեկությունը: Մանավանդ որ բժիշկը Սեբաստիայում շարունակել է ապրել եւս 9 տարի՝ մինչեւ 1924 թվականը, որից հետո եւս 1 տարի ապրել է Կ. Պոլսում:

Ընդ որում, ատամնաբույժի հայրն ու ավագ եղբայրը նույնպես ատամնաբույժներ էին եւ կրթության ու մասնագիտության բերումով, անկասկած, պետք է լավ իմանային հայրենի խաղաքի բնակչության իրական թիվը:

Այսպիսով հարկ ենք համարում այս ողբերգական թվաքանության մեջ կատարել մի կարեւոր ճշտում.

Օսմանյան կայսրության տիրապետության տակ գտնվող Արեւմտյան Հայաստանի Սեբաստիա (Սվազ) խաղաքից 1915թ. ընթացքում տեղահանվել, աքսորվել ու սպանվել է ոչ թե 35 000, այլ շուրջ 80 000 խաղաղ հայ բնակիչ, որը մոտավորապես 2,5 անգամ ավելին է, քան «Հայկական Հարց» հանրագիտարանում» բերված թիվը:

Կարեւոր է նաեւ բժիշկ Հովհաննես Ալթունյանի՝ Սեբաստիայի հայ բնակչության մի մասին մահվան սպառնալիքի տակ մահմեդականացնելու փաստ- վկայությունը:

Անհրաժեշտ ենք համարում նշել նաեւ, որ միանգամայն համընկնում է ականատես Հովհաննես Ալթունյանի եւ պատմաբան Լեոս Մելքոնյանի հիշատակած՝ Սեբաստիայի հայերի զանգվածային ձերբակալության ամսաթիվը՝ 1915 թ. հունիսի 3-4-ը:

Այս տխուր պատմության մեջ բարեբախտաբար կա մի սփոփիչ դրվագ:

ՀՀ ԳԱԱ Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտի աշխատակիցներ Լ. Խաչատրյանի եւ Ա. Բաբլումյանի կազմած «Ցուցակ հայոց ցեղասպանության զոհերի (1915-1923 թթ.), Գիրք 1, Սեբաստիայի նահանգ» (Ե, 2004) գրքում բերված զոհվածների ընդհանուր ցուցակում 10 համարի տակ գրանցված ատամնաբույժ Հովհաննես Ալթունյանը ոչ թե զոհվել է Սեբաստիայում՝ 1915 թվականին, այլ մնալով հայաթափված խաղաքում, մահվան սպառնալիքի տակ ընդունել է մահմեդականություն եւ որպես ատամնաբույժ շարունակել աշխատել այնտեղ:

Նա 1924 թ. տեղափոխվել է Կ. Պոլիս, իսկ 1925 թվականին՝ խարավանով ներգաղթել խորհրդային Հայաստան: Երեւանում ապրել է մինչեւ 1973 թվականը եւ մահացել է 81 տարեկան հասակում, թողնելով զավակներ, թոռներ, ծոռներ:

Նրա մասին մանրամասն տես տողերիս հեղինակի «111... բռնադատված հայ բժիշկներ, 1920-1954թթ., Կենսագրական բառարան, Գիրք Ա» (Ե., 2006):

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԻՆԱՍՅԱՆ,
«Վանի նահանգի Ավանց եւ
Շահբաղի գյուղերի զանգվածային
կոտորածներից հրաշքով
փրկվածների թոռ

Գիրք հայերի ձեռներեցության...

է էջից

փոխարժեքային գնահատումները եւ այլն), Ղաղայանը հայտնում է, որ «Ադրբեջանը ներկայումս պարտք է հայերին՝ 102 մլն 674.461 ֆունտ ստեռլինգ, ... հիմնարկ-ձեռնարկություններին՝ 19 մլն 002.855» (էջ 215): Վերջիններիս սեփականատերերի զգալի տոկոսը հայեր էին: Մյուս կողմից, 1918 թ. աշնանային նույն կոտորածների համար, «Թուրքիայի նյութական փոխհատուցման գումարը կազմում է 4 միլիարդ 552 միլիոն 032.960 ֆունտ ստեռլինգ, որից հայերի մասնաբաժինն է 3 միլիարդ 518 միլիոն 847.403 ֆունտ ստեռլինգ» (էջ 216): Հեղինակն առաջարկում-պահանջում է այս պետությունների նկատմամբ «միջազգային համապատասխան ատյաններում իրավական հետապնդման գործընթաց սկսել՝ Բաքվում կատարվածի ֆինանսական փոխհատուցումը ստանալու ուղղությամբ» (էջ 216):

Գրքում տպագրվել են Բաքվի հայ արդյունաբերողների, թեմային առնչվող փաստաթղթերի եւ Բաքվի նավթահորերի շրջանի լուսանկարներ:

«Հայերը եւ Բաքուն» հատորն ունի ոչ միայն պատմագիտական, խաղաքագիտական, տնտեսագիտական, իրավագիտական եւ այլ նշանակություններ, այլեւ, ըստ մեզ, նրա մեծագույն արժեքներից է դաստիարակչական խորքը: Փաստորեն, հեղինակը կոչ է անում օտար հողում իզուր չվատնել հայկական կարողությունը՝ իր ամենալայն իմաստով (ֆինանսական, ուղեղային, գենոֆոնդային եւ այլն), այլ ձեւեր գտնել դրանք հայրենի հողում ներդնելու, քանի որ միայն վերջինս է կայուն երաշխիքը դրանց հայրերեն գոյատեւման:

Հատորում տեղ են գտել որոշակի սխալներ եւ թերություններ, որոնք, մեր կարծիքով, հարկավոր է, որ չլինեն հաջորդ վերահրատարակություններում (400 օրինակ տպաքանակն անընդունելի է նման նշանակության ուսումնասիրության համար), եւ, հատկապես, գրքի օտարալեզու թարգմանություններում: Կան լեզվական անհարթություններ. օրինակ՝ հանդիպում ենք Շամախի խաղաքի սեռական հոլովի երկու տարբերակների՝ «Շամախիի», «Շամախու»: Համատարած ախտի վերածված օտարաբանությունները, մասնավորաբար ռուսաբանությունը, նույնպես տեղ են գտել այս գրքում, թեեւ՝ փոքր քանակությամբ: Դրանցից հիշենք «ստացվել» բայի գործածումը հայերեն ճիշտ ձեւի՝ «հաջողվել»-ի փոխարեն (էջ 84, 124), «ցանկացած» ռուսաբանությունը՝ «ամեն, որեւէ, յուրաքանչյուր» բառերի փոխարեն (էջ 165) եւ այլն: Կան նաեւ լեզվական շարադրական անհարթություններ: Մեզ համար անհասկանալի մնաց, թե ինչո՞ւ հեղինակը, դասական ուղղագրությամբ իր աղբյուրներից մեջբերումներ անելիս, չի որդեգրել նույն սկզբունքը՝ կամ բոլորի համար պահպանել դասականը, կամ բոլորը մեջբերել աբեղյանական ուղղագրությամբ: Հարկավոր է Հայաստանի Հանրապետության եւ Արցախի մասին գրելիս (էջ 209), առաջինը հենց այդպես էլ գրել՝ «ՀՀ» եւ ոչ թե «Հայաստան» (չէ՞ որ Արցախը հենց Հայաստան է եւ ... վերջ: Այս սխալը համընդհանուր է դարձել, եւ որը կրկնում են նույնիսկ ՀՀ եւ ԼՂՀ բարձրաստիճան պաշտոնյաները...):

Մեր կարծիքով, գրքի հիմնական թերությունը անվանացանկերի բացակայությունն է: Գոնե անձնանունների ցանկ պետք է լիներ՝ գրքից օգտվել ցանկացող ուսումնասիրողների աշխատանքը հեշտացնելու համար:

Գիտական խմբագրումն էլ թույլ է տվել սխալներ: Կան թվականների սխալներ. օրինակ, Սումգայիթի ջարդի թվական է նշվել 1989-ը (էջ 92), փոխարեն 1988-ի, Կովկասյան բյուրոյի՝ Արցախի գծով տխրահռչակ նիստի թվական է նշվել 1921թ. մարտի 21-ը (էջ 164), նույն տարվա հուլիսի 5-ի փոխարեն: Հայ եկեղեցու ունեցվածքի գրավման Ռուսաստանի կառավարության 1903 թ. հունիսի 12-ի օրենքի արձակումը վերագրվել է Կովկասի փոխարքա Գոլիցինին (էջ 85), որը նման օրենք արձակելու իրավասություն չուներ: Չափազանց կոպիտ սխալ է համիսլամականության եւ համաթուրքականության նույնացումը եւ դրանց գործածումը որպես հոմանիշներ (էջ 93), մինչդեռ հեղինակը 83-րդ էջում հենց ինքն է շատ հստակ եւ ճիշտ սահմանել այս երկու՝ տարբեր գաղափարախոսությունները: Կան նաեւ թերիներ, որոնցից պատմագիտական լուրջ խմբագրման դեպքում կարելի էր խուսափել: Այսպես, «Թուրքիա» եւ «Օսմանյան Թուրքիա» ձեւերի փոխարեն ավելի ճիշտ է «Օսմանյան կայսրություն» անունը, որում 1908 թ. ոչ թե ընդունվել է «նոր սահմանադրություն» (էջ 95-96), այլ սուլթան Աբդուլ-Համիդ Բ-ը երիտթուրքերի ճնշման տակ ստիպված է եղել այդ թվականին վերականգնել 1876 թ. միդհատյան սահմանադրությունը: «Բալկանյան պատերազմ» ձեւի փոխարեն (էջ 96) նախընտրելի էր ավելացնել «առաջին» բառը, քանի որ նույն ժամանակաշրջանին եղել է Բալկանյան երկրորդ պատերազմը: «Ադրբեջանցի» նավթարդյունաբերող հաջի Զեյնալ-Աբիդին (եւ ոչ թե Զեյնալ Աբդին, ինչպես տպագրվել է շատ էջերում) Թաղիեւի անվան սկզբնատառ է նշվել «Հ.» տառը (էջ 111), մինչդեռ «հաջին» Մեքքա այցելած մուսուլմաններին տրվող պատվանուն է եւ ոչ թե անձնանուն: Արցախի «Վարանդա» գավառը նշվել է «Վարանդ» ձեւով (էջ 163) եւ այլն: Թերիներ կան նաեւ աղբյուրների տվյալներում: Տարօրինակ է, որ հենց հրատարակչական ծանոթագրություններում թույլ է տրվել երկու սխալ՝ «Հայաստանի ազգային արխիվը» նշվել է «ՀՀ ազգային արխիվ», իսկ գրքի էջաքանակը դարձել է 241 էջ՝ 232-ի փոխարեն:

Այս թերիները չեն նսեմացնում կատարված աշխատանքը, հատկապես նրա խաղաքական եւ դաստիարակչական հսկայական նշանակությունը: Հարկավոր է այս գիրքը թարգմանել առնվազն ռուսերենի (իրազեկ ենք, որ դա կատարվում է) եւ անգլերենի, հրատարակել մեծ տպաքանակներով եւ բաժանել աշխարհի կարեւորագույն պետական, խաղաքական եւ լրատվական շրջանակներին: Ի վերջո, ինչպես հեղինակն ավարտում է իր գիրքը, «Անգլիան եւ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները, ի տարբերություն Ֆրանսիայի, կարող են չճանաչել Հայոց ցեղասպանությունը, բայց ինչպե՞ս պիտի չընդունեն իրենց իսկ նախաձեռնությամբ իրենց իսկ ստեղծած հանձնաժողովի որոշման հավաստիությունը...» (էջ 216): ■

ԼՅՈՒՔՍԵՄԲՈՒՐԳ

Պուտին. «Արեւմուտքն ուզում է առավել զիջողական դարձնել Ռուսաստանը»

Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը մայիսի 24-ին տիկնոջ՝ Լյուդմիլայի հետ Ավստրիայից մեկնել է Լյուքսեմբուրգ: Դա Ռուսաստանի ղեկավարի առաջին պաշտոնական այցն է Լյուքսեմբուրգի Մեծ Դքսություն: Մեծ դուքս Անրիի պալատում նրա հետ զրուցելուց հետո Պուտինը բանակցել է Շվեյցարիայի վարչապետ Ժան-Կլոդ Յունկերի հետ:

Նույն օրվա երեկոյան ՌԴ նախագահը մամլո ասուլիսում մի քանի «կոշտ» հայտարարություն է արել, նշում է «Կոմերսանտ» թերթը: Պատճառը Ռուսաստանում «ժողովրդավարության սուր պակասի» առնչությամբ լրագրողներից մեկի հնչեցրած կշտամբական խոսքերն էին: Ի պատասխան Պուտինը հայտարարել է, որ նմանօրինակ պնդումների նպատակն է «առավել զիջողական դարձնել Ռուսաստանը»:

Խոսքը մասնավորապես Արեւելյան Եվրոպայում հակահրթիռային պաշտպանության ամերիկյան համակարգի տեղաբաշխման, Կոսովոյի եւ այլ հարցերի մասին է: «Մի բան է լիարժեք ժողովրդավարություն ունեցող ուժեղ երկիրը եւ այլ բան՝ սահմանափակված իրավունքներով երկիրը», ընդգծել է Պուտինը:

Մամլո ասուլիսում ՌԴ նախագահը խոսել է նաեւ միջուկային զենքի չտարածման մասին: «Վեդոմոստի» թերթը տեղեկացնում է, որ հատկապես Պուտինի այցելության առիթով Լյուքսեմբուրգում անցկացվել է միջուկային աղետի կանխմանը նվիրված երկօրյա խորհրդաժողով: Ռուսաստանի ղեկավարության կարծիքով, բոլոր հարցերը, այդ թվում Իրանի միջուկային ծրագրի հարցը, անհրաժեշտ է լուծել քաղաքական-դիվանագիտական միջոցներով:

Պ. Ռ.

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ

120 մլրդ դոլար պատերազմին՝ առանց ամերիկյան զորքի դուրսբերման ժամկետի

ԱՄՆ Կոնգրեսի վերին պալատը երեկ քվեարկել է Իրաքի եւ Աֆղանստանի պատերազմներին 120 մլրդ դոլար հատկացնող օրինագծի օգտին, միաժամանակ հանելով Իրաքից ամերիկյան զորքի դուրսբերման ժամկետներ սահմանելու պահանջը: Ավելի վաղ օրինագիծը ընդունել էր Կոնգրեսի ստորին պալատը: Մնում է, որ օրինագիծը հաստատի նախագահ Ջորջ Բուշը:

Իրաքից ամերիկյան զորքի դուրսբերման հարցի շուրջը Կոնգրեսում դեմոկրատների եւ նախագահ Բուշի բազմամյա դիմակայությունը փաստորեն ավարտվեց Սպիտակ տան ղեկավարի հաղթանակով: Օրինագծի նոր տարբերակը սենատում ընդունվել է 80 կողմ եւ 14 դեմ քվեներով: ՌԻԱ գործակալությունը հիշեցնում է, որ Ներկայացուցիչների պալատում փաստաթուղթն ընդունվել էր 280 կողմ եւ 142 դեմ քվեներով:

Նախապես Կոնգրեսը պահանջել էր Իրաքից ամերիկյան զորքի դուրսբերումն ավարտել 2008 թ. գարնանից ոչ ուշ, բայց նախագահ Բուշը վետո էր դրել այդ օրինագծի վրա: Հետո կոնգրեսականները ստիպված հրաժարվել էին զորքի դուրսբերման ժամկետների նշումից, քանի որ դեմոկրատների ձայնը չէր բավականացրել վետոյի հաղթահարմանը:

Ընդունված փաստաթղթում լոկ նշվում է, որ Իրաքի կառավարությունը պարտավոր է կատարել երկրի անվտանգության ապահովման ժամանակացույցի պահանջները եւ իրականացնել տնտեսական, քաղաքական ու սոցիալական բարեփոխումներ:

Սպասվում է, որ Բուշը նոր օրինագիծը կստորագրի մոտ ժամանակներս:

Ուկրաինայի դատախազությունից վռնդել են նախագահի կողմնակիցներին

Ուկրաինայի ՆԳՆ «Տիտան» ստորաբաժանման մարտիկները եւ Երջանների կուսակցության պատգամավորները երկրի գլխավոր դատախազության շենքից երեկ վռնդել են այնտեղ մնացած նախագահամետ Պետական պահպանության վարչության աշխատակիցներին: Ընդ-ամին պատգամավորները բղավել եւ հայհոյել են, նշում է «Ուկրաինսկայա պրավդա» թերթը:

Պատգամավոր Տարաս Չոռնովիլը հայտարարել է, որ Պետական պահպանության վարչության աշխատակիցները բարիկադավորված են եղել շենքի երրորդ հարկում եւ «փորձել են ներխուժել գլխավոր դատախազի աշխատասենյակ»: Ուստի պատգամավորները եւ ՆԳՆ աշխատակիցները որոշել են նրանց «օգնել թողնելու շենքը»:

Գլխավոր դատախազության շենքում հակամարտությունը ծագել էր մայիսի 24-ին, երբ նախագահ Վիկտոր Յուշչենկոն պաշտոնանկ էր արել գլխավոր դատախազ Սվյատոսլավ Պիսկունին: Վերջինս իր պաշտոնանկությունն անվանել էր «ապօրինություն» եւ հրաժարվել էր թողնել պաշտոնը:

ՆԳ նախարար Վասիլի Ցուշկոն նախագահի որոշումը բնութագրել էր որպես «պետական հեղաշրջում»: Յուշչենկոյի դեմ էին դուրս եկել նաեւ «Քարարծիվ» հատուկ ստորաբաժանման մարտիկները: Նրանց աջակցությունից օգտվելով՝ Պիսկունը վերադարձել էր աշխատասենյակ եւ այնտեղից վռնդել իր պաշտոնում նշանակված Վալերի Շեմչուկին:

Պատգամավորները երեկ գիշեր գլխավոր դատախազության շենքում մի քանի ժամ պատանդ են պահել պետական պահպանության վարչության նորանշանակ պետ Վալերի Գելետեյին, պահանջելով, որ նա շենքից դուրս բերի իր ենթականերին: Նշվում է, որ Յուշչենկոյի կողմից գլխավոր դատախազ նշանակված Վալերի Շեմչուկը քրեական գործ է հարուցել, ներքգործնախարարին ամբաստանելով դատախազության վրա հարձակվելու մեջ:

Մոսկովյան որոշ լրատվամիջոցներ Ուկրաինայում ստեղծված իրավիճակը բնութագրում են որպես «անիշխանություն»: Երկրում քաղաքական ճգնաժամը շարունակվում է գրեթե երկու ամիս: Ապրիլի սկզբներին նախագահ Յուշչենկոն հրամանագիր ստորագրեց խորհրդարանի լուծարման եւ նոր ընտրությունների նշանակման մասին: Բայց պատգամավորները եւ Երջանների կուսակցության առաջնորդ Վիկտոր Յանուկովիչի կազմած կառավարությունն իրավազոր չճանաչեցին նախագահի հրամանագիրը: Սահմանադրական դատարանն սկսեց ուսումնասիրել Յուշչենկոյի գործողությունների օրինականությունը, բայց մի քանի դատավորների պաշտոնանկությունից հետո դատարանի աշխատանքը փաստորեն կազմալուծվեց:

Պ. Ռ.

Ահմադինեժադ. «Իրանը կդառնա միջուկային վառելիք արտահանող»

Իրանի նախագահ Մահմուդ Ահմադինեժադը երեկ Սպահանի նահանգում կայացած հանրահավաքի ժամանակ հայտարարել է, որ երկիրը ապագայում կդառնա միջուկային վառելիք արտահանող: «Մենք ոչ միայն չենք դադարեցնի ուրանի հարստացման աշխատանքը, այլեւ ցենտրիֆուգները արագ տեմպերով կօգտագործենք, որպեսզի դառնանք միջուկային վառելիք արտահանող», ասել է նա: Ընդսմին նախագահն ընդգծել է, որ Թեհրանը չի ընկրկի համաշխարհային ընկերակցության ճնշման առջեւ:

Ահմադինեժադի կարծիքով, Իրանի նկատմամբ ՄԱԿ-ի ԱԽ ձեռնարկած պատժամիջոցները «արդյունք չեն տվել»: «Այդ պատժամիջոցները կվնասեն գորոզ տերություններին, եւ շուտով կերեւա դրա արդյունքը», հավաստիացրել է նախագահը:

«Նրանք մեզանից պահանջում են դադարեցնել մեր միջուկային գործունեությունը, որպեսզի հետո հենց իրենք մեզ միջուկային վառելիք տան: Բայց մենք հայտարարում ենք, որ պատրաստ ենք նրանց միջուկային վառելիք վաճառել ավելի ցածր գներով, եւ ասում ենք՝ իրենք դադարեցրեք ձեր միջուկային վառելիքի շրջափուլը», ասել է Ահմադինեժադը:

Նրա խոսքերով, մեծ տերությունները բոլոր միջոցներն օգտագործում են «Իրանի հաջողություններին խոչընդոտելու» համար: Նա հույս է հայտնել, որ Իրանում զարգացող միջուկային տեխնոլոգիան «առավելագույնս կօգտագործի հնարավորությունները»:

Մոսկվայում կողոպտել են Թաիլանդի նախկին վարչապետին

2006 թ. սեպտեմբերին զինվորական հեղաշրջման հետեւանքով Թաիլանդում պաշտոնից զրկված վարչապետ Թաքսին Չինավատին կողոպտել են Մոսկվայի «Մակդոնալդս» ռեստորանում: Այդ մասին ուրբաթ օրը տեղեկացրեց «Բանկոկ փոստ» թերթը:

Չինավատը Մոսկվա էր ժամանել ՌԴ Գ. Վ. Պլեխանովի անվան տնտեսագիտական ակադեմիայի պատվավոր գիտական կոչումն ստանալու: Ընթացիկ շաբաթվա սկզբին նախկին վարչապետը մտել էր «Մակդոնալդս» ռեստորան: Ուտելու պահին գողացել էին նրա ճամպրուկը՝ անձնագրով, փաստաթղթերով, լուսանկարչական ապարատով եւ 1,2 մլն բատ (36 հազար դոլար) կանխիկ գումարով:

Թաիլանդի արտգործնախարարությունը հաստատել է կողոպուտի փաստը, ավելացնելով, որ Չինավատը դիմել է նախ ոստիկանություն, ապա՝ Թաիլանդի դեսպանատուն: Նախկին վարչապետը նոր անձնագիր կստանա Լոնդոնում, որտեղ ապրում է հեղաշրջումից հետո:

«Բանանային» թռչնագրիպի վտանգ Չինաստանում

ՊԵԿԻՆ, 25 ՄԱՅԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Չինաստանի շարժական հեռախոսային ցանցերի բաժանորդները վերջին օրերին ստանում են կարճ հաղորդագրություններ՝ երկյուղ ներշնչող տեղեկատվությամբ. Հայնան կղզում աճեցվող բանաններում հայտնաբերվել է մահացու վտանգավոր վիրուս՝ որը նման է ոչ տիպական թռչնագրիպի հարուցիչին: Բնակչությանը կոչ են անում չգործածել այդ պտուղները սննդի մեջ: Լուրերի ալիքն արդեն հանգեցրել է այն բանին, որ Հայնանի արտադրության բանանների գներն ընկել են մի քանի յուանով:

Ինչպես Սինհուա գործակալությունը հայտարարել է Հայնանի՝ բանան արտադրողների ասոցիացիայի պատասխանատու քարտուղար Չժան Սիյանը, նման հաղորդագրությունների տարածումից տնտեսական վնասն օրական կազմում է 20 միլիոն յուան (2,6 միլիոն ամերիկյան դոլար): «Բանանի» վտանգի մասին տեղեկատվությանն արձագանքել է նաեւ գյուղատնտեսության նախարարությունը: «Դրանք բացարձակապես սահող լուրեր են: Աշխարհում առայժմ չի արձանագրվել բույսերի վիրուսով մարդու վարակման ոչ մի դեպք, իսկ բանաններում նման կարգի վիրուսի առկայության մասին արտահայտությունները գիտական հիմնավորում չունեն», ասել է նախարարության շուկայական զարգացման դեպարտամենտի ղեկավարի տեղակալ Չժան Սինվանը:

Հայնանը գտնվում է Չինաստանի ծայրագույն հարավի արեւադարձային գոտում: Բանանների արտադրությունն այնտեղ գյուղացիների ամենատարածված զբաղմունքներից մեկն է: Ընդամենը Հայնանում աճեցնում են ՉԺՀ-ում արտադրվող բոլոր բանանների շուրջ 17 տոկոսը:

Պենտագոնը կօգնի Լիբանանի բանակին

Պենտագոնը Լիբանանի կառավարական զորքերին կօգնի ծայրահեղական խմբավորումների դեմ մղվող պայքարում: Ինչպես հաղորդում է CNN-ը, ամերիկացի զինվորականները Բեյրութ կուղարկեն զինամթերքով լի 6 փոխադրական օդանավ: Պենտագոնի աղբյուրները նշում են, թե ամերիկյան օգնությունը կսահմանափակվի միայն դրանով եւ ենթադրվում է չմիջամտել Լիբանանում ծագած հակամարտությանը:

Զինամթերքի առաքումներին վերաբերող տեղեկատվությունը հրապարակվել է պաղեստինյան «Իսլամական Ֆաթհ» արմատական խմբավորման վերջնագրի տարածումից հետո: Այդ փաստաթղթում ընդգծվում է, որ եթե Լիբանանի կառավարական զորքերն անձնատուր չլինեն, ապա մի քանի խոշոր ահաբեկչություն կիրականացվի «խաչակիրների համալսարաններում ու դպրոցներում»:

Ավելի վաղ վարչապետ Ֆուադ Սինիորայի կառավարությունը ԱՄՆ-ից ֆինանսական աջակցություն էր խնդրել՝ ի լրումն 2006 թ. հատկացված ավելի քան 40 միլիոն դոլարի: Տարեսկզբին Լիբանանն արդեն 5 միլիոն դոլար լրացուցիչ օգնություն էր ստացել: «**Ազգը**» արդեն գրել է, որ Ջորջ Բուշի վարչակազմը համաձայնել է Լիբանանին 30 միլիոն դոլար հատկացնել:

Հինգշաբթի երեկոյան Լիբանանում «Իսլամական Ֆաթհի» գրոհայինները խախտել էին հաստատված հրադադարը եւ կրակ էին բացել լիբանանցի զինվորների վրա: Ֆրանս-պրեսը հաղորդում է, որ բանակը շարունակում է պաշարման մեջ պահել պաղեստինցի գաղթականների «Նահր ալ Բարեդ» ճամբարը, որը դարձել է արմատականների հենակետերից մեկը: Բանակի ներկայացուցչի խոսքերով, հրաձգությունը սկսվել է ճամբարի տարածքից մոտավորապես 20.30-ին եւ շարունակվել 15 րոպե:

Մշակույթ

Հայաստանի պետական կամերային նվագախմբի ղեկավարը 1997-ից Արամ Ղարաբեկյանն է՝ Երեւանի դիրիժորական փաղանգի լավագույն մտավորականներից ու զարգացած երաժիշտներից մեկը: Նվագախմբի իմ առաջին ունկնդրումը Հ. Պարոնյանի անվ. երաժշտական կոմեդիայի թատրոնի հանդիսասրահում 2003 թ.-ին եղավ, եւ համերգի մասին անդրադարձս Փարիզի «Յառաջ» թերթում տպագրվեց: Մասնավորապես ինձ տարօրինակ թվաց դիրիժորի փոքր-ինչ անհամեստ բեմական կեցվածքը, որը հիշեցնում էր իտալացի նվագավար Ռիկարդո Մուտիին՝ կզակը վեր առած, ձեռքերը փռած՝ երկար ժամանակ արձանացած:

Ներկա երաժշտական աշխարհում կան մի քանի անգլոսաքսոն երիտասարդ նվագավարներ, որոնք համերգային մի յուրօրինակ խաչաձեւում են կատարում՝ դասականի եւ կատակայինի զուգորդումներով: Ի ծնե տարօրինակ արտաքինով, ծիծաղաշարժ քայլվածքով նրանք մտնում են բեմ եւ փորձում են նվագախումբը ղեկավարել կատակային շարժումներով ու ժպիտով՝ հանդիսականի վրա առավել տպավորություն գործելու միտումով:

Նրանցից միանգամայն տարբեր է լուրջ ու ազնվական կեցվածքով Արամ Ղարաբեկյանը, որն իր համերգային ցանկում ընդգրկում է ժամանակակից հայ եւ օտար հեղինակների գործեր ու նոր մենակատարներ, երբեմն էլ զվարթախոհական բնույթի ստեղծագործություններ:

Փարիզի հանրածանոթ Շաթըլեի համերգասրահում ֆրանսիական եւ հայկական երաժշտությունների մի շատ գեղեցիկ, ներդաշնակ ու եզակի հանդիպում կայացավ պետական կամերային նվագախմբի կատարմամբ: Հայտագիրը սկսվեց ֆրանսիացի երաժիշտ Ալբեր Ռուսելի Սիմֆոնիետտա օպ. 52՝ զգայնականությամբ հարուստ ստեղծագործությամբ: Ապա եւ գեղեցիկ մի կատարումով նվագախմբի հետ հանդես եկավ դուդուկահար Գեւորգ Դաբաղյանը՝ մեկնաբանելով Կոմիտասի Հայկական երգերն ու պարերը՝ կոմպոզիտոր Վաչե Շարաֆյանի արդիական մշակումով: Հայկական հոգու ջերմությանը, հուզականությանը, քախծին ու մորմոքին հարազատ այս նվագարանը՝ իր պարզությամբ, սակայն երաժշտական հնչյունական բազմերանգությամբ համաշխարհային ճանաչում է գտել, որն օգտագործվում է ոչ միայն հայտնի շատ ֆիլմերի երաժշտական ձեւավորման, այլ անգամ Փարիզի բարձր նորաձեւության ցուցադրությունների եւ գեղասահքի աշխարհի մրցաշարերի ընթացքում:

Սակայն տկար ու անճաշակ դաշնավորման պատճառով կոմիտասյան շունչը գրեթե չզգացվեց, դուդուկը անգո եւ արժեզրկված տպավորություն թողեց, առանց որեւէ հուզականության: Մեղա՜ Կոմիտասին...

Բելա Բարտոկին շատերը «հունգար ժողովրդի Կոմիտասն են» համարում՝ թե իր ապրած կյանքի նմանությամբ, թե ազգային երաժշտության մեջ կատարած դերի առումով: Նա Կոմիտասի պես իր ժողովրդին բնորոշ ազգային տոհմիկ երգերն ու պարեղանակները հավաքել ու բյուրեղացրել, ազնվացրել է արվեստագետի իր հոգու խռովքներով ու ներշնչումներով: Նրա հայտնի «Տիվերտիմենտոն» կյանքի փոթորկալի խոյանքի մի արտահայտություն է: Այս ստեղծագործության երեք բաժիններից յուրաքանչյուրն իրականության մի երես է բացում՝ առաջինը գյուղական խրախճանք ու ազատություն, որին հետեւում է տխրություն ու մռայլություն եւ ապա կյանքի մայրամուտը՝ ողբերգական երեսներով:

Համերգային այս երկու գործերի մեկնաբանությունների հաջողությունը ապահովվեց Արամ Ղարաբեկյանի երաժշտական նուրբ զգայականության, ինչպես նաեւ նվագախմբի եւ մասնավորապես լարային «առաջնորդների» կատարողական վարպետության շնորհիվ: Ուզում եմ հիշատակել նաեւ թավջութակահար Աշոտ Այվազյանի պատրաստած հաջողված խտասալիկը՝ նվիրված Բարտոկի «Տիվերտիմենտոյին»:

Դարձյալ Արամ Ղարաբեկյանի մասին. արվեստագետ՝ անուրանալի ձիրքով ու ցայտուն արժանիքներով օժտված: Սակայն շարժումները չափազանցված են՝ թեւերը հաճախ լայնասարած ավելի քան անհրաժեշտ է, երբեմն էլ «բորբոքված» վիճակներով: Նվագավարի կրքոտ ղեկավարությունը, այո՛, ընդունելի է, սակայն սիմֆոնիկ նվագախմբի համար, մինչդեռ լարային կամերայինի պարագայում մաղթելի է զուսպ, «թույլ» ղեկավարությունը, առանց «ճնշում» գործադրելու կատարող երաժիշտների նկատմամբ: Դիրիժորական արտիստությունը, անշուշտ, հաճելի բեմական պահվածք է, այնքան, որքան ցուցադրության չի վերածվում: Երեւանի երաժշտանոցի դասախոսների հետ ունեցած մի զրույցում արտահայտվեցի, որ նրա անտեղի շարժումները խանգարում են լսողական կենտրոնացումս: Իհարկե, փարիզյան Շաթըլեի համերգասրահում նվագավարն ավելի զսպվածությամբ հանդես եկավ, այդուհանդերձ, գարնանային այդ երեկոյին ընկճվածություն իջավ վրաս, հոգնաբեկ ցուցադրությունից, որը չմեղմացավ լավ համերգի տպավորություններից:

Ֆրանսիական եւ հայկական երաժշտական հանդիպում Փարիզի Շաթըլեում

Հայտագրի 2-րդ մասը բացեց մեցցո-սոպրանո Նորա Կյուտիշը: Նա եվրոպական երաժշտական աշխարհում գնահատված նվագավար Ալեն Ալթունյանի կինն է, եւ Սան Ֆրանցիսկոյի օպերային թատրոնում «Արշակ Բ» օպերայում մարմնավորել է Փառանձեմի կերպարը՝ Լորիս Ճգնավորյանի դիրիժորությամբ: Երգչուհին մեկնաբանեց Դեբյուսիի դաշնամուրի ֆրանսիական երեք երգերը՝ կամերային նվագախմբի եւ դուդուկահար Գեւորգ Դաբաղյանի ընկերակցությամբ:

Այդ երեկո առաջին անգամ ունկնդրեցի Ռուբեն Ալթունյանի մեկ սյուիտը Արամ Խաչատրյանի «Գայանե», «Սպարտակ» եւ «Դիմակահանդես» բալետների թեմաներով եւ մեծ բավականություն ստացա: Նվագախումբը երաժշտական այս հաջող համադրությունը արժանիորեն ներկայացրեց դահլիճի կրքոտ, պայթուցիկ, բայց եւ անտեղի բացականչությունների ուղեկցությամբ: Ու այս անզուսպ հորձանքը շարունակվեց պարզ հասարակությանը հաճո բազմազան երաժշտական կտորներով:

ԼԵՒՈՆ ՄՈՍԵՅԱՆ
Փարիզ

Գյուղերում հնչեց վերջին զանգը

Երեկ մեր հանրապետության բոլոր դպրոցներում հնչեց 2006-2007 ուսումնական տարվա վերջին զանգը: 50 հազար շրջանավարտներ այսօրվանից ոտք դրեցին նոր կյանք: Վահան Թեքեյանի անունը կրող Գյումրիի դպրոցը, ինչպես նշեց տնօրեն Անտոն Փիլոյանը, այս տարի տվեց 57 շրջանավարտ, որոնց ողջունեցին ու բարի երթ մաղթեցին 110 առաջին դասարանցիներն ու ուսուցչական խորհուրդը: Վերջին զանգի տոնակատարություններն Ստեփանավանի թեքեյանցիները նշել էին մեկ օր առաջ, որպեսզի հաջորդ՝ օրը կարողանան մասնակցել Երեւանում, Թատերական հրապարակում քաղաքապետարանի կողմից կազմակերպվող տոնական միջոցառմանը: Դպրոցի տնօրեն Վոլոդյա Մարտիրոսյանը տեղեկացրեց, որ դպրոցի 50 շրջանավարտներն ու 37 առաջին դասարանցիները վերջին զանգից հետո ծաղկեպսակ են դրել Ստեփանավանի զոհվածների հուշարձանին:

Կարբիի Վ. Թեքեյանի անունը կրող դպրոցի 82 շրջանավարտներն ու 91 առաջին դասարանցիները տոնական հանդիսությունից հետո այցելել են գյուղի Աստվածածին եկեղեցի եւ ստացել օրհնություն, ասաց դպրոցի տնօրեն Արսեն Օհանյանը եւ իր շնորհավորանքի խոսքը հղեց բոլոր շրջանավարտներին:

Երեւանի Վ. Թեքեյանի անվ. կրթահամալիրում այս տարի յուրօրինակ ձեւով նշեցին հրաժեշտի պահը: Կրթօջախի 103 տասներորդցիները իրենց դասասենյակներում ոչ թե վերջին զանգ, այլ վերջին դաս արեցին՝ յուրաքանչյուրն իր դասարանում: Կրթօջախի տնօրենուհի Անահիտ Խալաթյանը եւ մանկավարժները հերթով այցելեցին 4 դասասենյակներ, ընթերցեցին Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի ղեկավար Աղվան Գրիգորյանի ու ԱԺ պատգամավոր Սամվել Ալեքսանյանի ուղերձները: Տկն Խալաթյանը իր սաներին մաղթեց. «Անփորձանք, երջանիկ կյանք: Կամենում եմ լինեք ազնիվ ու բարի: Թեքեյանի անվան կրթօջախի շրջանավարտները կյանքում միշտ էլ իրենց տեղը կգտնեն, քանի որ նրանք կրթօջախում դաստիարակվում ու մեծանում է ազնիվ, հայրենասեր ու մեր երկրին պիտանի սերունդ», ասաց տնօրենուհին: Հրաժեշտի պահին տկն Խալաթյանը խորհուրդ տվեց իր սաներին «մշտապես բարձր պահել Վահան Թեքեյան բանաստեղծի ու նրա անունը կրող կրթօջախի պատիվը: Իսկ եթե կհանդիպեք որեւէ դժվարության՝ վերադարձեք կրթօջախ եւ հաստատ իմացեք, որ 1000 ու մի ինչուների պատասխանը կստանաք»:

«Ազգը» շնորհավորելով բոլոր շրջանավարտներին, մաղթում է բարի երթ:

Ս. Ս.

ՀԱՎԵՐԺԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔՆԵՐ

«Մոռացված նախնիների ստվերների» եւս մեկ ցուցադրություն

Յուրաքանչյուր չորեքշաբթի Նարեկացի արվեստի միության կինոդահլիճում տեղի են ունենում կինոքննարկումներ ու ֆիլմի ցուցադրումներ:

«Կինոերեկոներ չորեքշաբթի օրերին» ծրագրի կազմակերպիչ Արեւիկ Ավանեսյանը նշում է, որ նպատակ կա նմանատիպ կինոդիտումների շնորհիվ հատկապես երիտասարդությանը ավելի մոտեցնել կինոարվեստին ու տաղանդավոր ռեժիսորներին: «Այսպիսի ծրագրերի շնորհիվ երիտասարդները դիտում են ու գնահատում հայ եւ արտասահմանյան ռեժիսորների ֆիլմերը: Մենք հաճախակի ներկայացնում ենք նաեւ երիտասարդ ռեժիսորների ֆիլմեր»:

Մայիսի 23-ին հերթական ֆիլմի ցուցադրությունն էր: Այս անգամ կազմակերպիչները հանդիսատեսին ներկայացրին Սերգեյ Փարաջանովի ամենահայտնի ֆիլմերից մեկը՝ «Մոռացված նախնիների ստվերները»: Փարաջանովի տուն-թանգարանի տնօրեն Զավեն Սարգսյանը նշեց, որ այս ֆիլմը ռեժիսորի շուրջը մեծ աղմուկ ստեղծեց:

Ֆիլմը նկարահանվել է ծանր պայմաններում: Սկզբում կինոքննադատները չեն ընդունել՝ պատճառաբանելով, թե ֆիլմում ժամանակը չի զգացվում, եւ հեղափոխական տեսարաններով աչքի չի ընկնում: Ցուցադրությունից հետո Արգենտինայում եւ Չեխիայում արժանացավ մրցանակների, իսկ Ուկրաինայում ֆիլմի յուրաքանչյուր ցուցադրություն վերածվում էր ազգային մեծ տոնախմբության:

ՀԱՍՄԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

«Ազգային պատկերասրահի» փառատոնի շրջագիծը ընդլայնվում է

«Ազգը» պարբերաբար անդրադառնում է Հայաստանի ազգային պատկերասրահի ու «Ազգային պատկերասրահ» մշակութային հիմնադրամի կողմից կազմակերպվող միջազգային երաժշտական 3-րդ փառատոնին: Երեկ փառատոնի հիմնադիր **Մարիամ Շահինյանը** լրագրողներին ներկայացրեց երիտասարդ թավջութակահար Դենիս Ժդանովին (Գերմանիա), որը մայիսի 26-ին պատկերասրահի որմնանկարների սրահում, Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի դոցենտ, դաշնակահարուհի Գոհար Թոռոյանի հետ հանդես կգա: Փառատոնի գեղարվեստական խորհրդի նախագահ, կոմպոզիտոր **Էդվարդ Միրզոյանը** իր խոսքում նշեց. «Մենք անում ենք այն, որ տարիներ շարունակ գոյություն չուներ եւ այս փառատոնին հրավիրում ենք հայտնի ու ճանաչված երաժիշտների: Ժդանով ազգանունը մեզ համար դարձել է հարազատ եւ ուրախ ենք, որ նա սիրով համաձայնվեց մասնակցել մեր փառատոնին»:

Կոմպոզիտոր Տիգրան Մանսուրյանը Դենիս Ժդանովին ծանոթ է, երբ անցած տարի ղեկավարելով Արամ Խաչատրյանի անվան միջազգային մրցույթի ժյուրին, նա միանգամից արժանացել է «Հանդիսատեսի համակրանք» եւ ժյուրիի հատուկ մրցանակներին: Դենիս Ժդանովը ծնվել է Սանկտ Պետերբուրգում եւ նախնական երաժշտական կրթությունը ստացել է տեղի արվեստի դպրոցում Ի. Բոգդանովիչի դասարանում: 2003-ին ավարտելով Մոսկվայի Չայկովսկու անվան կոնսերվատորիան, ուսումը շարունակել է Դրեզդենի «Կառլ Մարիա ֆոն Վեբեր» երաժշտական բարձրագույն դպրոցում՝ պրոֆեսոր Պ. Բրունսի դասարանում: Դ. Ժդանովը այժմ Լայպցիգի «Ֆելիքս Մենդելսոն-Բարտոլդի» երաժշտության եւ թատրոնի բարձրագույն դպրոցի ասպիրանտ է: Նա միջազգային մրցույթների բազմակի դափնեկիր է եւ ելույթներ է ունեցել բազմաթիվ նվագախմբերի հետ, այդ թվում Մոսկվայի ՊԱ ֆիլհարմոնիայի, Դրեզդենի ֆիլհարմոնիկի «Sttatscapela» եւ այլն: Նա համագործակցում է աշխարհահռչակ դիրիժորների հետ, որոնց թվում են նաեւ հայեր:

«**Ազգի**» այն հարցին, թե ե՞րբ է սկսել զբաղվել երաժշտությամբ եւ պատրաստվո՞ւմ է հայ կոմպոզիտորների ստեղծագործություններ կատարել, Դենիս Ժդանովն ասաց. «Երբ առաջին բառը արտասանել եմ, դա եղել է «Музыка»: Սիրում էի ջութակը: Սակայն տատիկս ինձ 7 տարեկանում թավջութակ նվիրեց ու ես կապվեցի այդ գործիքին, քանի որ ջութակի բաժնում մրցույթը ավարտվել էր եւ ես դուրս էի մնացել: Երաժշտությունը դեռ մանկուց իմ հոգու մեջ է, որը փոխանցվել է իմ մայրիկից՝ բալետի պարուհի Ն. Ժդանովայից: Ես Երեւանը շատ հավանել եմ եւ սիրով ընդունեցի հրավերը: Կարծում եմ, առաջիկայում իմ ծրագրում կընդգրկեմ նաեւ հայ կոմպոզիտորների ստեղծագործություններ: «Եվրոպայում, հատկապես Գերմանիայում երաժշտասերները շատ հանգիստ են ու սառը, իսկ Երեւանում՝ շատ զգացմունքային են եւ նրանց ջերմությունը փոխանցվում է ինձ ու ես էլ ավելի ոգեւորված եմ նվագում»:

Երաժշտասերներին տեղեկացնենք, որ համերգի ընթացքում կհնչեն Յ. Բրամսի, Դ. Շոստակովիչի սոնատները, Մ. Բրուխի «Կոլ Նիդրեյ», Մ. դե Ֆալյայի, Ա. Պիացոլայի ստեղծագործությունները:

Ինչպես միշտ, փառատոնի գլխավոր հովանավորն է Viva Cell ընկերությունը:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

Արթուր Աբրահամը պատրաստ է չեմպիոնի տիտղոսի պաշտպանությանը

Այսօր ուշ երեկոյան գերմանական Բամբերգ քաղաքում IBF-ի վարկածով միջին քաշում աշխարհի ներկայիս չեմպիոն Արթուր Աբրահամը կմենամարտի կանադացի Սեբաստիան Դեմերսի հետ: Արթուրը հերթական անգամ կփորձի պաշտպանել աշխարհի չեմպիոնի իր տիտղոսը: Առայժմ հայ բռնցքամարտիկը պրոֆեսիոնալ ռինգում անպարտելի է: Նա հաղթել է անցկացրած բոլոր 22 մենամարտերում էլ, ընդ որում դրանցից 17-ում հաջողության է հասել նոկաուտի շնորհիվ:

Արթուր Աբրահամը ռինգ դուրս կգա բավական երկար ընդմիջումից հետո: Հիշեցնենք, որ նա վերջին մենամարտն անցկացրել էր անցյալ տարվա սեպտեմբերին կոլումբիացի Միրանդայի հետ եւ չնայած ծնոտի ծանր վնասվածքին, հաղթել էր ու հերթական անգամ պահպանել չեմպիոնական տիտղոսը:

«Ուրախ եմ, որ կրկին հնարավորություն ունեմ մենամարտելու: Իսկ ծնոտումս տեղադրված մետաղյա թիթեղիկներն ու պտուտակները չեն կարող ինձ խանգարել հաջող մենամարտ անցկացնելու: Ինձ համար առանձնապես կարեւոր է հաջող հանդես գալ հատկապես Բամբերգում, որտեղ սկսել եմ զբաղվել բռնցքամարտով: Այնպես որ պարտավոր եմ հարազատներիս ու երկրպագուներիս ցույց տալ այն ամենը, ինչին ընդունակ եմ եւ հասնել հաջողության: Ես պատրաստ եմ մենամարտին եւ վստահ եմ, որ հաջողությամբ կպաշտպանեմ չեմպիոնի տիտղոսը», հայտարարել է Արթուր Աբրահամը:

Նշենք, որ Արթուրի մրցակիցը եւս առայժմ անպարտելի է պրոֆեսիոնալ ռինգում: Նա անցկացրած 20 մենամարտերում դեռ չի պարտվել: Դեմերսը կայացած մամուլի ասուլիսում բավական հարգանքով է խոսել Արթուր Աբրահամի մասին, նշելով, որ հայ բռնցքամարտիկն իրոք արժանի է չեմպիոնական տիտղոսին: Սակայն միաժամանակ նշել է, որ մայիսի 26-ին չեմպիոնական գոտին նոր տեր կունենա: Սեբաստիան Դեմերսն առաջին անգամ է չեմպիոնի տիտղոսը վիճարկելու: Չնայած դրան, նա լավատեսորեն է տրամադրված` միաժամանակ լավ հասկանալով, որ սպասվում է բավական ծանր մրցախաղ Արթուր Աբրահամի հետ:

«Փյունիկը», թե՞ «Միկան»

Մայիսի 27-ին հայկական ֆուտբոլի երախտավորներից մեկի` Հակոբ Տոնոյանի անվան Սուպերգավաթը կվիճարկեն երկրի չեմպիոն «Փյունիկն» ու 2006 թ. գավաթակիր «Միկան»: Այդ օրը պատվավոր մրցանակը կխաղարկվի 10-րդ անգամ եւ հայտնի կդառնա մրցաշրջան-2006-ի վերջին դափնեկիրը: Հանրապետության չեմպիոնի եւ գավաթակրի միջեւ անցկացվող խաղում մրցաշրջանի ուժեղագույն թիմին որոշելու գաղափարը պատկանում է ՀՖՖ նախկին նախագահ Արմեն Սարգսյանին: Նրա առաջարկով Սուպերգավաթն անվանվեց 1995 թ. մայիսի 24-ին 63 տարեկանում մահկանացուն կնքած Հակոբ Տոնոյանի անվամբ` հավերժացնելով նրա հիշատակը: Հենց վերջինիս ընտանիքի կողմից էլ պատրաստվեց մրցանակը, որի անդրանիկ խաղարկությունը կայացավ 1996 թ. հունիսի 9-ին: Այդ օրը «Հրազդան» մարզադաշտում մրցանակը վիճարկեցին 1995/96 թթ. առաջնության հաղթող եւ գավաթակիր «Փյունիկը» ու 2-րդ մրցանակակիր «Շիրակը»: Հաջողությունն ուղեկցեց շիրակցիներին, որոնք էլ, հաղթելով 3-1 հաշվով, դարձան հանրապետության առաջին սուպերգավաթակիրները: Մրցանակի առաջին չորս խաղարկությունները կայացել են մրցաշրջանի ավարտից անմիջապես հետո: 2000 թ. որոշվեց սուպերգավաթակրին ի հայտ բերել հաջորդ մրցաշրջանի սկզբում` մայիսին (2001 թ. մրցանակը չխաղարկվեց):

Ավանդույթի համաձայն, ներկայացնում ենք Սուպերգավաթի վճռորոշ հանդիպման մասնակիցներին:

«Փյունիկ»

Երկրի իննակի չեմպիոն «Փյունիկը» Սուպերգավաթի խաղարկությունների յուրօրինակ ռեկորդակիր է: Որպես երկրի չեմպիոն յոթ անգամ վիճարկելով պատվավոր մրցանակը` «Փյունիկը» բոլորից հաճախ` 4 անգամ դարձել է սուպերգավաթակիր: Առաջին հաջողությանը թիմը հասել է 1997 թ.` 2-0 հաշվով հաղթելով «Արարատին»: Հետաքրքրական է, որ այդ հանդիպումից երկու շաբաթ առաջ մրցակիցները վիճարկել էին Հայաստանի գավաթը, որում հաջողությունն ուղեկցել էր արարատցիներին:

2002 թ. սկսած փյունիկցիները Սուպերգավաթի մրցավեճերի անփոփոխ մասնակիցներն են: Այդ ընթացքում նրանք 3 անգամ մրցանակը վիճարկել են «Միկայի» հետ` մրցակցի նկատմամբ առավելության հասնելով 2 անգամ (2002 թ.` 2-1, 2004 թ.` 1-0), հաղթել են «Բանանցին» (2005 թ.` 1-0): Երկու անգամ «Փյունիկը» խաղադաշտը թողել է պարտված: 2003 թ. փյունիկցիներին չհաջողվեց առավելության հասնել «Շիրակի» նկատմամբ (1-2), թեեւ առաջինն էին բացել հաշիվը: Ի դեպ, Սուպերգավաթի մրցավեճում դա «Շիրակից» կրած 2-րդ պարտությունն էր: Իսկ անցած մրցաշրջանում էլ համառ մրցապայքարում «Փյունիկը» զիջեց «Միկային» (2-3):

«Փյունիկի» ներկայիս կազմից Սարգիս Հովսեփյանն ու Արմեն Ավետիսյանը միակն են, որ մասնակցել են 1996 թ. կայացած Սուպերգավաթի անդրանիկ խաղարկությանը: Հաջորդ տարի նրանք թիմի կազմում դարձան սուպերգավաթակիրներ: Անցած տարի փորձառու այս ֆուտբոլիստները «Միկայի» հետ Սուպերգավաթի խաղին չմասնակցեցին: Փյունիկցիներից կրկնակի սուպերգավաթակիրներ են Վալերի Ալեքսանյանն ու Լեւոն Փաչաջյանը: Առաջինը մասնակցել է պատվավոր մրցանակի 3, երկրորդը` 4 մրցախաղի: Ներկայիս կազմից մրցանակի նվաճման բերկրանքը մեկական անգամ վայելել են Ռաֆայել Նազարյանը, Ռոբերտ Արզումանյանը, Գեւորգ Ղազարյանը:

Լեւոն Փաչաջյանի համար հերթական հանդիպումը կլինի 5-րդը Սուպերգավաթի խաղարկություններում: Իսկ Վալերի Ալեքսանյանը կարող է 4-րդ խաղն անցկացնել:

«Միկա»

Երկրի հնգակի գավաթակիր Աշտարակի «Միկան» 4-րդ անգամ է վիճարկելու Սուպերգավաթը: Մրցանակը նվաճելու թիմի անդրանիկ փորձն անհաջողության մատնվեց, թեեւ 2002 թ. «Փյունիկի» հետ մրցավեճում արդեն 3-րդ րոպեին Անդրեյ Բոգանովը բացել էր հաշիվը: Սակայն «Միկային» չհաջողվեց պահպանել հաղթական հաշիվը: Փյունիկցիները 2-րդ խաղակեսում 2 գոլ խփեցին ու վճռեցին մրցանակի բախտը: Երկու տարի անց մրցակիցները կրկին հանդիպեցին եւ դարձյալ հաջողության հասավ «Փյունիկը»: Այս անգամ հիմնական ժամանակում դարպասները մնացին անառիկ, իսկ մրցանակի բախտը վճռեց լրացուցիչ ժամանակում Կարեն Ալեքսանյանի խփած միակ գոլը: Միայն թիմերի 3-րդ հանդիպման ժամանակ, անցյալ տարի «Միկային» վերջապես հաջողվեց նվաճել Սուպերգավաթը: Խաղը շատ հաջող դասավորվեց «Միկայի» համար, որն արդեն 25-րդ րոպեին Շահգելդյանի եւ Վարդան Հովհաննիսյանի խփած գոլերի շնորհիվ հանդիպումը շահում էր 2-0 հաշվով: Ճիշտ է, մինչեւ առաջին խաղակեսի ավարտը Աղվան Մկրտչյանը կրճատեց հաշվի տարբերությունը, սակայն ընդմիջումից հետո Շահգելդյանը 3-րդ գոլը խփեց` հուսալի իրացնելով 11մ հարվածը: Փաչաջյանը թեեւ 2 րոպե անց պատասխան գնդակը խփեց, բայց խաղը փրկել «Փյունիկին» չհաջողվեց:

«Միկայի» ներկայիս ֆուտբոլիստներից ամենատիտղոսակիրը Հովհաննես Թահմազյանն է, որը քառակի սուպերգավաթակիր է (3-ը` «Շիրակի», մեկը` «Միկայի» կազմում): Հերթական խաղը կլինի նրա 6-րդ հանդիպումը Սուպերգավաթի համար, ինչը յուրօրինակ ռեկորդ է: Արմեն Շահգելդյանը 5-րդ անգամ կվիճարկի պատվավոր մրցանակը: Երկու անգամ նա պատվո շրջան է կատարել: Նույնպիսի հաջողության է հասել նաեւ Արսեն Մելոյանը: Հետաքրքրական է, որ երկուսն էլ առաջին անգամ սուպերգավաթակիր են դարձել «Փյունիկի» կազմում (Շահգելդյանը` 1997 թ., Մելոյանը` 2002 թ.): Անցած տարի թիմի կազմում սուպերգավաթակիրներ դարձան Տիգրան Դավթյանը, Արտյոմ Ադամյանը, Հրաչյա Միքայելյանը, Ալեքսը, Կլեբերը, Նիկիտա Ֆուրսինը, Ֆելիքս Հակոբյանը, Արմեն Պետիկյանը, Մարատ Մկրտչյանը եւ Մայիս Ազիզյանը, ընդ որում` վերջին երեքը հանդիպմանը չմասնակցեցին` հայտավորված լինելով խաղին:

ՇԱԽՄԱՏ

Անդրեասյանը շարունակում է առաջատարի հետապնդումը

Ռուսաստանի Կիրիշ քաղաքում ընթացող շախմատի միջազգային պատանեկան մրցաշարում Զավեն Անդրեասյանը շարունակում է առաջատարների հետապնդումը: 8-րդ տուրում Զավենը ոչ-ոքի ավարտեց հանդիպումը բելառուսցի Սերգեյ Ժիգալկոյի հետ եւ վաստակեց 5,5 միավոր: Աղյուսակը շարունակում է միանձնյա գլխավորել ռուսաստանցի միջազգային վարպետ Յան Նեպոմնյաշչին: Նա էլ իր պարտիան Էդուարդ Գորովիխի հետ ավարտեց ոչ-ոքի եւ վաստակեց 6 միավոր:

Հաջող է հանդես գալիս նաեւ Ավետիք Գրիգորյանը: Նա 8-րդ տուրում հաշտություն կնքեց ուկրաինացի գրոսմայստեր Յուրի Կուզուբովի հետ: Ավետիքը 5 միավորով Կուզուբովի հետ բաժանում է 4-5-րդ տեղերը: Առաջատարների խմբում է նաեւ հնդիկ գրոսմայստեր, մրցաշարի ամենակրտսեր մասնակից, 14-ամյա Նեգի Պարիմարջանը: Վերջինս հաղթեց Իլյաս Սաֆարլիին եւ 5,5 միավորով Անդրեասյանի հետ բաժանում է 2-3-րդ տեղերը:

Մովսիսյանի դիրքերն անսասան են

Սարատովի շախմատի մրցաշարի 6-րդ տուրի արդյունքները չսասանեցին Սերգեյ Մովսիսյանի առաջատար դիրքը: Հայ շախմատիստը թեեւ Արտյոմ Տիմոֆեեւի հետ պարտիայում բավարարվեց ոչ-ոքի արդյունքով, սակայն 4,5 միավորով շարունակում է միանձնյա գլխավորել աղյուսակը: Նրան մեկ միավորով զիջում է Բորիս Պրեդոեւիչը, որը եւս ոչ-ոքի ավարտեց պարտիան Սոկոլովի հետ: Վերջինս Շորթի հետ 3-ական միավորով բաժանում է 3-4-րդ տեղերը: Անգլիացի գրոսմայստերն այս տուրում սեւերով պարտության մատնեց Մորոզեւիչին:

7-րդ տուրում Մովսիսյանը սպիտակներով կմրցի Սոկոլովի հետ: Կկայանան նաեւ Շորթ-Պրեդոեւիչ, Մորոզեւիչ-Տիմոֆեեւ պարտիաները:

Երեք մրցանակակիր

Լատվիայի Լիեպայա քաղաքում անցկացված սամբո ըմբշամարտի եվրոպայի երիտասարդական առաջնությունում հայ սամբիստները երեք մեդալ նվաճեցին: Երիտասարդների մրցաշարում պռոշյանցի Անդրանիկ Նաղդալյանը մինչեւ 62 կգ քաշային կարգում դարձավ բրոնզե մրցանակակիր: Աղջիկների մրցաշարում արտաշատցի Մանիկ Մաթեւոսյանը մինչեւ 40 կգ քաշայինների մրցավեճում հասավ մինչեւ եզրափակիչ, որտեղ զիջելով մրցակցին, արժանացավ արծաթե մեդալի: Պատանիների մրցաշարում էլ գյումրեցի Հմայակ Պատիկյանը բրոնզե մեդալ նվաճեց մինչեւ 48 կգ քաշային կարգում: Ընդհանուր առմամբ, Հայաստանի հավաքականի կազմում հանդես եկան 18 սամբիստներ:

Արկադի Անդրեասյանը գլխավորեց «Միկան»

Հանրապետության վաստակավոր մարզիչ Արկադի Անդրեասյանը ստանձնել է Աշտարակի «Միկայի» գլխավոր մարզչի ղեկը: Նա այդ պաշտոնում կփոխարինի Արմեն Ադամյանին, որը կշարունակի աշխատել թիմում որպես գլխավոր մարզչի օգնական: Մինչ այդ Արկադի Անդրեասյանը «Միկայի» մանկապատանեկան ֆուտբոլի մարզադպրոցի տնօրենն էր:

Դանիլո դի Լուկան վերադարձրեց վարդագույն մարզաշապիկը

«Ջիրո դը Իտալիա» բազմօրյա հեծանվավազքը «հատեց հասարակածը»: Կայացավ 12-րդ փուլը, որը դժվարագույններից մեկն էր մրցումներում: Հեծանվորդներին հարկ էր հաղթահարել 163 կմ մրցատարածություն լեռնային ճանապարհներով: Մրցատարածության ժամանակ հեծանվորդները պետք է երկու բարձունք հաղթահարեին, որոնց բարձրությունը ծովի մակերեւույթից 2000 մետրից ավելի էր:

Մրցատարածությունը բոլորից հաջող հաղթահարեց իտալացի հեծանվորդ Դանիլո Դի Լուկան: Այդ հաղթանակի շնորհիվ իտալացի հեծանվորդը կրկին իրեն վերադարձրեց առաջատարի վարդագույն մարզաշապիկը:

Չեմպիոնը որոշվեց ավարտական տուրում

Վերջնագիծը հատեց շախմատի ԱՄՆ-ի առաջնությունը: Չեմպիոնը որոշվեց ավարտական տուրում: 9-րդ տուրից առաջ երկու շախմատիստներ, գործող չեմպիոն Ալեքսանդր Օնիշչուկը եւ Ալեքսանդր Շաբալովը վաստակել էին հավասար` 6-ական միավոր: Հաջողությունն ուղեկցեց Շաբալովին, որը սպիտակներով հաղթեց Սերգեյ Կուդրինին եւ վաստակելով 7 միավոր, հռչակվեց չեմպիոն: Իսկ ահա Օնիշչուկը Բորիս Գուլկոյի հետ մրցավեճում բավարարվեց ոչ-ոքի արդյունքով եւ 6,5 միավորով զբաղեցրեց 2-րդ տեղը: Երեք շախմատիստներ` Գրիգորի Կայդանովը, Յուրի Շուլմանն ու Ջուլիո Բեսերան ցույց տվեցին միեւնույն արդյունքը` 6-ական միավոր: Լրացուցիչ գործակիցներով բրոնզե մեդալը բաժին հասավ Գրիգորի Կայդանովին:

Առաջնության մասնակից չորս հայ շախմատիստներից առավել հաջող հանդես եկավ գրոսմայստեր Վարուժան Հակոբյանը: Նա ավարտական տուրում սպիտակներով հաղթեց Էնրիկո Սեւիլանոյին եւ վաստակելով 5,5 միավոր, 36 մասնակիցների մեջ զբաղեցրեց 8-րդ հորիզոնականը:

Մելիքսեթ Խաչիյանը ոչ-ոքի ավարտեց պարտիան Եվգենի Պերելշտեյնի հետ: Նա 5 միավորով 14-րդն էր: Խաչիյանն այդպես էլ անպարտելի մնաց: 9 պարտիաներից 8-ը նա ավարտեց ոչ-ոքի, մեկում հաղթեց:

Անհաջող հանդես եկան մեր երկու մյուս շախմատիստները: Շուշանիկ Հայրապետյանը չորրորդ անընդմեջ պարտությունը կրեց` զիջելով Ռոնալդ Բուրնեթին: Նա 1,5 միավորով եզրափակեց աղյուսակը: Մովսես Մովսիսյանն էլ 2,5 միավորով զբաղեցրեց 34-րդ տեղը: Վերջին տուրում նա ոչ-ոքի ավարտեց պարտիան Բոնինի հետ:

Հաջող քննություն

Օրերս Բուլղարիայից վերադարձել է ՀԹՖ-ի եւ Master Class ակումբի մարզիչ Գրիգոր Դավթյանը: Նա այնտեղ մասնակցել է թենիսի միջազգային ֆեդերացիայի կողմից կազմակերպված մրցավարական 2-րդ աստիճանի քննությանը: Այս անգամ Սոֆիայում կայացած 4 օրյա դասընթաց-քննություններին մասնակցեցին 63 դիմորդներից 23-ը: Այդ օրերին մրցավարները հանձնել են տեսական թեստեր ու վարել են պրոֆեսիոնալ մրցաշարեր: Այս քննությունները հաջող հանձնելու արդյունքում Գրիգոր Դավթյանը ստացել է մրցավարական 2-րդ աստիճան, ինչը թույլ է տալիս սպասարկել ITF-ի (թենիսի միջազգային ֆեդերացիա), ATP-ի (պրոֆեսիոնալ թենիսիստների ընկերակցություն) WTA-ի (կանանց թենիսի ընկերակցություն) կողմից կազմակերպվող բոլոր պրոֆեսիոնալ մրցաշարերը: Գրիգորը ՀԹՖ-ի նախագահ Հարություն Փամբուկյանի աջակցությամբ է մասնակցել այս քննություններին եւ այժմ 2-րդ կարգի մրցավարական աստիճան (white badge) ունեցող միակ մրցավարն է Հայաստանում: Գրիգորի հաղթանակը ՀԹՖ-ի կողմից թենիսի զարգացմանը նպաստող ծրագրերից պրոֆեսիոնալ մրցավարական կազմ ստեղծելուն ուղղված քայլերից մեկն է: Ունենալով white badge կարգի մրցավարներ, ՀԹՖ-ն կավելացնի Հայաստանում անցկացվող միջազգային պրոֆեսիոնալ մրցաշարերի քանակը, քանի որ այսուհետեւ նաեւ հայ մրցավարները իրավունք կունենան սպասարկել պրոֆեսիոնալ մրցաշարեր:

ՀԹՖ-ն պատրաստվում է կազմակերպել սեմինարներ, որի ընթացքում Դավթյան Գրիգորը կպատրաստի այլ մրցավարների` դիմել եւ ձեռք բերել մրցավարական 1-ին եւ 2-րդ աստիճաններ:

էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Կենտրոնական բանկի խորհրդի նիստում

Կենտրոնական բանկի խորհուրդը մայիսի 25-ի նիստում, որը վարում էր ԿԲ նախագահ Տիգրան Սարգսյանը, հաստատեց 2007 թ. առաջին եռամսյակի ՀՀ միջազգային պահուստների վիճակի եւ կազմի մասին տեղեկատվությունը, ԿԲ 2007 թ. մարտի 31-ի դրությամբ ֆինանսական հաշվետվությունը եւ ԿԲ 2007 թ. առաջին եռամսյակի ծախսերի նախահաշվի եւ կապիտալ ներդրումների ծրագրի կատարողականը:

ԿԲ մամուլի ծառայություն

ՀՀ ԿԲ ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ
31 մարտի, 2007թ-ի դրությամբ

	2007թ 31 մարտ հազ. դրամ	2006թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
Ակտիվներ արտարժույթով		
Դրամական միջոցներ	499,669	491,363
Բանկերում եւ այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	246,890,470	283,201,115
Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները եւ վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում	115,742,889	79,440,951
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	17,154,812	21,435,036
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	4,245,210	5,117,455
Այլ ակտիվներ	3,881,541	166,248
	388,414,591	389,852,168
Ակտիվներ տեղական արժույթով		
Վարկեր եւ հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	18,826,865	15,290,302
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	19,038,974	19,171,500
Հիմնական միջոցներ	6,896,261	7,061,116
Ոչ նյութական ակտիվներ	75,138	70,484
Այլ ակտիվներ	709,492	566,507
	45,546,730	42,159,909
Ընդամենը ակտիվներ	**433,961,321**	**432,012,077**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԿՈՒՏԱԿՎԱԾ ՊԱԿԱՍՈՐԴ		
Պարտավորություններ արտարժույթով		
Ֆինանսական եւ այլ հաստատությունների ավանդներ եւ հաշիվների մնացորդներ	26,036,846	25,810,253
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ	58,856,937	59,694,152
Այլ փոխառություններ	8,274,450	8,043,093
Այլ պարտավորություններ	93,675	29,897
	93,261,908	93,577,395
Պարտավորություններ տեղական արժույթով		
Թղթադրամներ եւ մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	216,129,860	226,841,135
Ֆինանսական եւ այլ հաստատությունների ավանդներ եւ հաշիվների մնացորդներ	24,844,561	39,301,849
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ	70,187,903	61,532,562
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	52,154,290	38,987,836
Այլ պարտավորություններ	4,298,596	946,661
	367,615,210	367,610,043
Ընդամենը պարտավորություններ	***460,877,118***	***461,187,438***

	2007թ 31 մարտ հազ. դրամ	2006թ. հազ. դրամ
Կուտակված վնաս		
Թողարկված կապիտալ	100,000	100,000
Գլխավոր պահուստ	9,870,486	9,870,486
Լրացուցիչ կանոնադրական կապիտալ	12,734,237	12,734,237
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատման պահուստ	(183,701)	(249,275)
Կուտակված վնաս	(49,436,819)	(51,630,809)
Ընդամենը կուտակված պակասուրդ	(26,915,797)	(29,175,361)
Ընդամենը պարտավորություններ եւ կուտակված պակասուրդ	***433,961,321***	***432,012,077***

Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պահուստների վիճակը եւ կազմը

ՀՀ կենտրոնական բանկը, ղեկավարվելով «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 52-րդ հոդվածի դրույթներով, ներկայացնում է

ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պահուստների վիճակի եւ կազմի մասին 2007թ 1-ին եռամսյակ (ներառյալ եզրափակիչ շրջանառությունը)

Եռամսյակի սկիզբ			
I.Համախառն արտաքին ակտիվներ այդ թվում`		1,072,037,272.79	ԱՄՆ դոլար
միջազգային պահուստներ (համախառն արտաքին ակտիվներ ազատ փոխարկելի արժույթով) որից`.		1,072,036,547.46	ԱՄՆ դոլար
ՀՓԻ ԱՄՀ-ում	9,359,603.00 ՀՓԻ	14,080,604.35	ԱՄՆ դոլար
պահուստային դիրք ԱՄՀ-ում	0.00 ՀՓԻ	0.00	ԱՄՆ դոլար
II.Զուտ արտաքին ակտիվներ		885,445,022.62	ԱՄՆ դոլար
որից` ազատ փոխարկելի արժույթով		885,454,297.30	ԱՄՆ դոլար
Եռամսյակի վերջ			
I.Համախառն արտաքին ակտիվներ այդ թվում`		1,062,908,335.22	ԱՄՆ դոլար
միջազգային պահուստներ (համախառն արտաքին ակտիվներ ազատ փոխարկելի արժույթով) որից`		1,062,907,613.21	ԱՄՆ դոլար
ՀՓԻ ԱՄՀ-ում	7,762,545.70 ՀՓԻ	11,722,889.45	ԱՄՆ դոլար
պահուստային դիրք ԱՄՀ-ում	0.00 ՀՓԻ	0.00	ԱՄՆ դոլար
II.Զուտ արտաքին ակտիվներ		877,778,200.89	ԱՄՆ դոլար*
որից` ազատ փոխարկելի արժույթով		877,777,478.88	ԱՄՆ դոլար

*Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պահուստների վիճակի եւ կազմի մասին սույն տեղեկատվությունը ունի որոշ տարբերություններ ՀՀ ԿԲ ֆինանսական հաշվետվության առանձին տվյալների հետ, քանի որ այն կազմվել է հիմք ընդունելով Արժույթի միջազգային հիմնադրամի դրամավարկային եւ ֆինանսական վիճակագրության մեթոդաբանությունը:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԱՇՁԲ-07/14» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում` **«Տպագրության աշխատանքների» ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 800 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ 24723006158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով` ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.` 28-93-25, Վ. Հովհաննիսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում` նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը` գնանշման հարցման հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող` 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 17.00-ին:

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Հայաստան-Թուրքիա տարածաշրջանային երկխոսության եւ համագործակցության ծրագիր

USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE

EURASIA FOUNDATION

Ծրագրային առաջարկներ ներկայացնելու հրավեր

Եվրասիա հիմնադրամի Հայաստանի ներկայացուցչությունը հայտարարում է դրամաշնորհների բաց մրցույթ` ուղղված Հայաստանի եւ Թուրքիայի կառավարական, հասարակական եւ մասնավոր հատվածների ներկայացուցիչների միջեւ երկխոսության ու համագործակցության բարելավմանը: Մրցույթի արդյունքում աջակցություն կստանան հայ-թուրքական նախաձեռնությունները կրթության, մշակույթի, երիտասարդության, ձեռնարկատիրության եւ տեղական կառավարման զարգացման ոլորտներում:

Ովքե՞ր կարող են դիմել.

Մրցույթին կարող է մասնակցել ցանկացած կազմակերպություն, որը գրանցված է ՀՀ օրենսդրության համաձայն որպես իրավաբանական անձ: Որոշ դեպքերում կարող են ֆինանսավորվել նաեւ սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունները:

Դիմելու կարգը եւ ժամանակացույցը.

Ծրագրային առաջարկներ ներկայացնելու հրավերը հայերեն, անգլերեն եւ ռուսերեն լեզուներով կարելի է ստանալ www.eurasia.am ինտերնետային կայքից կամ Եվրասիա հիմնադրամի երեւանյան գրասենյակից` Զարոբյան 56 հասցեով: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար կարող եք դիմել ծրագրի համակարգող Մարինա Այվազյանին mara@eurasia.am էլ. հասցեով կամ 58 60 95, 58 60 35 հեռախոսահամարներով:

Ս.թ. հունիսի 18-ին, ժ. 15:00-ին Եվրասիա հիմնադրամի նախաձեռնությամբ դիմորդների համար կկազմակերպվի նախամրցութային սեմինար: Ծրագրային առաջարկների ներկայացման վերջնաժամկետն է ս.թ. հուլիսի 11-ը, ժամը 18:00: Մրցույթի արդյունքները կհայտարարվեն մինչեւ ս.թ. օգոստոսի 7-ը:

Մրցույթի ֆինանսական աջակցությունը ապահովում է ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID):

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պատվիրատուն` «Հայաստանի հեռուստատեսային եւ ռադիոհաղորդիչ ցանց» (ՀՀՌՑ) ՓԲԸ-ն, հասցեն` ք. Երեւան, Հովսեփյան 95, հայտարարում է «ՀՀՌՑ 05/01» ծածկագրով գնանշման հարցում:

Հաղթող ճանաչված մասնակցին սահմանված կարգով կառաջարկվի կնքել` օդորակիչների գնման պայմանագիր:

Կնքվելիք պայմանագրի գործողության ժամկետը` ուժի մեջ մտնելու օրվանից մինչեւ 2007թ. հունիսի 20-ը ընկած ժամանակահատվածն է:

«Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի համաձայն, գնումներին մասնակցելու իրավասու բոլոր անձինք կարող են մասնակցել գնանշման հարցմանը:

Գնանշման հարցման հրավեր ստանալու համար պահանջվում է 1 000 ՀՀ դրամ գումարի վճար` ԱՇԻԲ, Աղայան մ/ճ 247460117994 հաշվեհամարին:

Հայտերը անհրաժեշտ է ներկայացնել հայերեն լեզվով, վերոհիշյալ հասցեով, մինչեւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող աշխատանքային 8-րդ օրվա ժամը 12.00-ը:

The Huntsman Foundation and Utah State University are happy to announce an undergraduate scholarship program. The program will give 13 high school graduates from Armenia the opportunity to study at Utah State University in Logan, Utah, for four years with full scholarship which will include tuition, housing and insurance fees. The applicants are free to select the major of their choice. The selection committee is looking for capable young people, ages 16-19, with excellent communication and English language skills as well as good school grades. The applicants selected for the program must be ready to leave Armenia by mid-August.

If interested, the applicants should provide the following information:

1. a cover letter explaining intent (in English)
2. two recommendation letters from school teachers
3. school transcript from last year (school diploma, if available).

TOEFL test results (if available, if not, TOEFL test will be administered free of charge within 10 days of application receipt).

The applications should be submitted on May 29 or 30, between 11:00 -15:00, at the American University of Armenia, Room 45b, 4th floor.

For more information please contact: ***scholarshiparm@yahoo.com.***

Վաճառվում է

Հողատարածքներ Պռոշյան սովխոզում` 200 հազ. քառ. մ, 24 հազ. քառ. մ, 6,5 հազ. քառ մ.:

Հեռ. ***093 74 03 00***

ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը, «Հազար ու մեկ» ՍՊԸ-ն եւ ՀՀ Լոռու մարզի Կաթնաջրի գյուղապետարանը 04.06.2007 թ. ժ. 14.00 կազմակերպում են հասարակական լսումներ ՀՀ Լոռու մարզի Կաթնաջուր համայնքում կառուցվող **«Ձորագետ 5» ՓՀԷԿ-ի** աշխատանքային նախագծի վերաբերյալ:

Ցանկացողները փաստաթղթերին կարող են ծանոթանալ «Բնապահպանական փորձաքննություն» ՊՈԱԿ-ում, Երեւան, Կոմիտասի 29 հասցեում կամ Երեւան, Հանրապետության 67 հասցեում կամ ՀՀ Լոռու մարզի Կաթնաջրի գյուղապետարանում:

ՎԱՐՁՈՎ ՏՐՎՈՒՄ Է

մեկ սենյականոց բնակարան Տիգրան Մեծ պողոտայում:
Զանգահարել` ***576267*** հեռախոսահամարով:

Սույն թվականի հունիսի *15-ին ժամը 14-00* **ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը, «Վ. Ռ. Ընդ Ձի Պոդֆայլ» ՍՊԸ-ն** Երեւան քաղաքի Արին-Բերդի 14/1 հասցեում կազմակերպում են **«Վ. Ռ. Ընդ Ձի Պոդֆայլ» ՍՊԸ-ին** պատկանող գործարանի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության վերաբերյալ հասարակական լսումներ: Փաստաթղթերին կարելի է ծանոթանալ Կոմիտասի 29 հասցեում:

Սույն թվականի *հունիսի 18-ին ժամը 14-00* **ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը,Ույծի գյուղապետարանը «Ֆիրմա Գ.Ա.Խ.» ՍՊԸ-ն** Սյունիքի մարզի Ույծ համայնքում կազմակերպում են **«Ֆիրմա Գ.Ա.Խ.» ՍՊԸ-ին** պատկանող գործարանի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության վերաբերյալ հասարակական լսումներ: Փաստաթղթերին կարելի է ծանոթանալ Կոմիտասի 29 հասցեում:

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ` 58-29-60

Լրատվական գործունեություն իրականացնող` «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը` 02 Ա N 047261, տրված` 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Ավետիքյան: Տպաքանակ` 3000, ստորագրված է տպագրության` 25.05.2007, գինը` 100 դրամ, տպագրում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում` Արշակունյաց 2: